

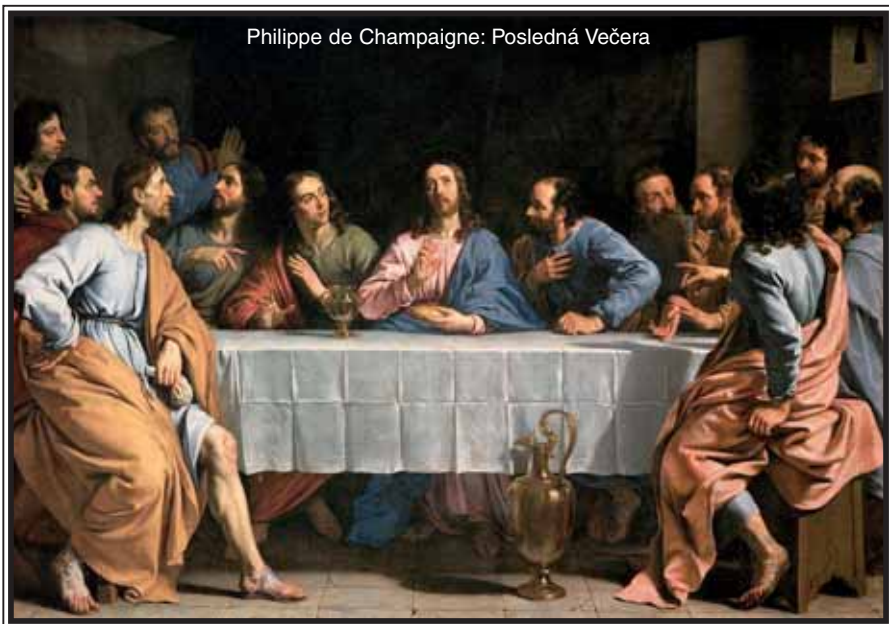
MARTINSKÝ Evanjelik

2014/1-2

ROČNÍK 21

Keď prišla hodina, posadil sa a [dvanásť] apoštolovia s Ním. Tu im povedal: Túžobne som si žiadal jesť s vami tohto veľkonočného baránka, skôr ako by som trpel; lebo hovorím vám, že ho nikdy viac nebudem jesť, len už dokonalého v kráľovstve Božom.

L 22, 14 - 15

Evanjelický a. v. cirkevný zbor, Evanjelická materská škola,
Evanjelická spojená škola, Biblická škola
a Centrum kresťanského vzdelávania v Martine
vospolok želajú svojim členom, učiteľom, žiakom, študentom,
rodičom, ako aj priaznivcom doma i v zahraničí
požehnanú Veľkú noc 2014.

**Kristus vstal z mŕtvych! Naozaj vstal!
Christos voskrese! Voistinu voskrese!
Kyrie elejson!**

VOLANIE NA SLÁVU K ZÁHUBE VEDÚCE

Vladimír Knoško

Ajhľa, vstupuje do Jeruzalema Pán slávy,
ratolesťami, jasaním vítajú ho davy.
Ešte Ho úzkosť nevedie k modlitbám do záhrady
a na Jeho tvári neulpel bozk zradný.

Ešte Ho nezasiahol slín a úderov príval
a nad slabosťou Petrovou kohút nezaspieval.
Ešte mu miestny tesár Jeho kríž nezbija
a do Jeho boku nevníká kopija.

Prečo však nastala prudká zmena táto,
nechápe ani sám Pilát, Judey prokurátor.
A vojaci? – Tých spor židovský málo zaujíma –
pre nich je dôležitý žold a tuhá disciplína.

Tí chlapi suroví, čo skrze Neho samého Boha bičovali,
netušili, že ich potomkovia Mu budú stavať slávy katedrály.
A tam, kde sa tak pyšne vypína socha Jupitera,
na slávu jediného Boha sa bazilika rozprestiera.

Do tých čias však uplynúť musí ešte veľa času,
nejedno príkorie okúsiť musí Peter a tiež Pavol z Tarzu.
Na Via Appia pre verných kríže stavať budú
a do arény k šelmám vodiť pre potešenie ľudu.

Poslovia odvážni však zvest' tú naďalej ponesú,
kým ona nastúpi na svoju triumfálnu cestu.
A mocní tohto sveta pochopia jedného dňa,
že verná je to reč a prijatia tiež hodná.

Na motív predspevu Kvetnej nedele

Hosana a ukrižuj!

(Úvaha – zamyslenie, nie vždy celkom veľkonočné)

Dve slová veľkonočného obdobia, vyjadrujúce protichodný, opačný vzťah sympatií, podpory a postoja ľudí pri rozhodovaní o budúcnosti, bytí či nebytí nášho Spasiteľa. V súčasnosti by sme to mohli nazvať aj „uličné referendum“. Referendum bez identifikovaných, anonymných účastníkov, rozhodujúcich bez hlbšieho poznania a záujmu.

Poznáme a každoročne si pripomíname slávny vstup Ježiša Krista do Jeruzalema. Krotkého, sediaceho na mladom osliatku vítali masy ľudí, rozprestierali rúcha, hádzali Mu pod nohy ratolesti a volali: Hosana... Predchádzala Ho dobrá poveseť a správy o zázrakoch, ktoré urobil. Nebolo vari jediného človeka, ktorý by sa Ho nechcel dotknúť alebo Ho vidieť. Všeobecné nadšenie a oslava jedinca, ako vždy, neprospieva však pokoju vládnej moci. Veď, čo ten jednoduchý človek chce? Ovládnuť krajinu, svet, odstaviť ju od „korýt“, vplyvu a moci? To sa predsa nemôže stať! Aká to paralela...

Vždy sa však našli a nachádzajú ochotní prisluhovači moci, ktorí bez zábran vyhlásia, dosvedčia a potvrdia, že Ten „odvážlivec“ nemá čestné úmysly, že sľubuje, čo nemôže splniť... Aj medzi najbližšími sa nájdu ziskuchtiví či podľa vlastných názorov „nedocenení“ jedinci, ktorí sú schopní zaprieť i najlepšieho priateľa. Obavy a strach o vlastné životy dokážu aj odvážnych a najbližších vyprovokovať k činom, ktoré by nikdy neurobili...

Rozbieha sa kolotoč represívnej mašinérie s nasadenými svedkami, využívajúci všetky justičné vyšetrovacie formy a metódy, podporené v minulosti neľudskými prejavmi násillia a ponižovania, ktorým odolať je veľmi ťažké. To všetko musel s pokorou podstúpiť Syn Boží. Trpel, aj keď mal moc všetko zmeniť...

A keďže sa blížil hod veľkonočného baránka a s ním spojená určitá forma amnestie, uspokojenie žiadostí ľudu, predstupuje pred neho vládca Pilát a ponúka slobodu jednému odsúdenému. Svojím spôsobom očista svedomia – umývanie rúk. Do určujúcej moci davu patrí ortieľ, kto bude omilostený a kto bude pykať. Nastupuje rozhodovanie ľudu, podporené emóciami a výkrikmi jednotlivcov. Mnohí ani nevedia, či a vina je väčšia, čo komu prinesie smrť odsúdeného. Davová psychóza a davový efekt v „uličnom referende“ rozhodne – ukrižuj!

Nevieme, kto volal hosana a koľkí z nich volali ukrižuj!?

Nekričíme aj my dnes hosana a vzápätí ukrižuj?

DANIEL BORCOVAN,
ZBOROVÝ DOZORCA

Úvahy o trpiacom služobníkovi Hospodinovom kázané na Veľký piatok

Milí bratia a sestry, chcel by som dnešnou kázňou nadviazať na atmosféru pašiových udalostí, tak ako sme ju mohli precítiť počas posledných pôstnych stretnutí a tak isto aj dnes. Oslovil ma v tejto súvislosti starozákonný prorok Izaiáš so známym veľkonočným posolstvom o trpiacom Božom služobníkovi z 53. kapitoly. Začal som si ho písať ako také malé osobné vyznanie nad dielom, ktoré ma vo všetkých smeroch ohromne presahuje. A budem rád, ak sa dotkne aj vás tým správnym spôsobom.

¹Kto uveril našej zvesti a na kom bol vyjavený zásah Hospodinov?

Áno, Pane, neraz sa takto pýtame aj my. Kto uverí našej zvesti? Apoštol Pavel píše, že viera je z počutia. Ale vieme aj to, aké hluché dokážu byť uši človeka pre Tvoje slovo. Zvlášť ak ide do tuhého, keď treba uveriť Bohu, ktorý ide v ústrety utrpeniu a smrti. Ako Ťa predstaviť svetu ako Toho, na ktorom bol vyjavený zásah Hospodinov!? Kiež by Ti uverili aspoň tí, ktorí sa už nemajú na čom zachytiť.

²Vyrástol pred nami ako výhonok a ako koreň z vyprahnutej zeme. Nemal postavu ani dôstojnosť, aby sme ho obdivovali, ani výzor, aby sme po ňom túžili.

Žijeme vo svete, v ktorom považujeme za hodných len tých, na ktorých je čo obdivovať. Život stratil svoju hĺbku. Žijeme len pre imidž, obal, povrchne. Každý od nás očakáva urobiť v prvom rade dobrý dojem. Pri nástupe do zamestnania, pri stretnutí so šéfom, so spolužiakmi, pri aktivitách dokonca už aj v cirkvi. Žijeme v dobe obrazu, ktorý stratil svoju hĺbku. Niektorí tvrdia, že toto by mohol vyriešiť nejaký 3D alebo 4D obraz, ale vždy to zostane len obraz. Veľa by nám vedel v tejto

veci povedať profesor Paul Tillich, teológ a detektív hĺbín ľudskej duše, ktorá napriek všetkému, čo má a vlastní a s čím disponuje, ostáva vo svojej hĺbke nepovšimnutá. Pane, kto vie, či by si Ťa dnes niekto vôbec všimol.

³Opovrhnutý bol a opustený ľuďmi, muž bolesti, ktorý poznal choroby, ako niekto, pred kým si ľudia skrývajú tvár, opovrhnutý bol, a nevážili sme si ho.

Dnes sú nemocnice plné chorých ľudí. Choroby sú prejavom zlej životosprávy. Ale kedysi boli dôsledkom hriechu. Choroby mali duchovný a náboženský rozmer. Naproti chorobám stálo zas Božie pozhnanie. Choroby mali aj sociálny význam. Takíto ľudia boli vyčlenení zo spoločenstva, neraz opustení. Minule som šiel príslužiť Večeru Pánovu chorému na infekčné oddelenie. Obliekli ma do plášta. Na hlavu mi dali čiapku. Aj topánky mi dali, igelitové, ale aj tak som mal strach. Keby nebolo Tvojej moci a lásky, ani by som to nezvládol. Aj vďaka tomu viem, prečo Ťa mnohí opustili.

⁴Ale on niesol naše nemoci, vzal na seba naše bolesti. My sme sa nazdali, že je za-

siahnutý. Bohom bitý a strápený. ⁵Ale on bol prebodnutý pre naše priestupky, zmučený pre naše neprávosti. On znášal trest za náš pokoj, jeho jazvami sa nám dostalo uzdravenia.

Je bolestné a smutné vidieť umierať tuhého fajčiara na rakovinu. Ale čo je to za bolesť, keď odchádza človek, ktorý chorobu zdedil! Akoby zomieral nevinne. Takto bez viny si ochorel aj Ty, zdedil si naše dlhy, aby sme my mohli žiť ďalej. Mysleli sme si, že si si to zaslúžil. Veď Boh je spravodlivý a nikdy by nepotrestal nevinného. A aj sme to najprv schvaľovali a pridali sa ku Kaifášovi a Annášovi, k zástupu, ktorý kričí: Ukrižuj ho, ukrižuj! Ale dnes vieme, ako veľmi sme sa mylili.

⁶My všetci sme blúdili ako ovce, všetci sme chodili vlastnou cestou. Hospodin spôsobil, aby ho zasiahla nepravosť všetkých nás. ⁷Strápený pokorne trpel, a neotvoril ústa ako baránok vedený na zabitie, a neotvoril ústa ako ovca, ktorá umlkné pred svojimi strihačmi.

Tak radi počúvame 23. žalm: Hospodin je môj pastier, nebudem mať nedostatku... Dokonca ho radi aj spievame. Máme v pamäti obraz z detskej besiedky... Pán Ježiš s ovečkou na chrbte... Ale už sme vyrástli a pravda je taká, že ako ovce svojho Pastiera neraz opúšťame. Okolo nás je plno šťavnatých nástrah a máme v hriešnej povahe nebyť od nikoho závislí. Obťažuje nás to. Akoby nám niekto chcel naznačiť, že sme ovce. Koľko sa, Pane, s nami natrápiš, kým nás opäť nedáš dokopy, nenájdeš na tých bludných cestách nášho života... Dokonca máme pocit, že sa Ti to ani nepodarilo a tak sa z Pastiera stáva ovečka. A nie hocijaká, ale tá, na ktorú Tvoj pripravovateľ cesty, Ján Krstiteľ, ukázal prstom a povedal: Ajhľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta.

⁸Väzením a súdom bol odstránený, ale kto sa stará o jeho údel? Lebo bol vyťatý

z krajiny živých, pre vinu svojho ľudu bol zbitý.

Ale kto sa stará o Jeho údel? Najviac nás bolí, keď ľudia na nás zabudnú. Keď je niekomu jedno, ako sa nám darí. Keď sme ľudia voči sebe ľahostajní, nevšímaví. Nedávno informovali v správach, že priemyselnou kamerou zaznamenali muža, ktorý cez obed na námestí zbil a okradol iného človeka. Bil ho, kopal do neho a hádzal ho o zem. Popred túto kameru prešlo okolo sto ľudí. Nik si to nevšimol. Ako ľahko sa robí diabliovi medzi nami, ak si jeden druhého ani nevšimneme?

⁹Dali mu hrob s bezbožníkmi a so zločincami, keď zomrel, hoci nespáchal násilie a nebolo ľsti v jeho ústach.

Pane, Ty si raz, keď sme si robili s učeníkmi nárok na vlastný život, svoj komfort, na vlastnú rodinu..., povedal: Líšky majú dúpätá a vtáky svoje hniezda, ale Syn človeka nemá, kde by hlavu sklomil. Dnes sú milióny ľudí bez domova, bez bezpečia... a utekajú, aby si našli domov, stovky kilometrov vo vagónoch a tajných transportoch, ale po čase predsa len nájdu domov, alebo aspoň azyl, hniezdo. Pre Teba sa tu miesto nenašlo, kdekoľvek by si išiel, lebo Ty patíš do iného sveta. Tak sme si to pripomínali len nedávno na Vianoce, keď si sa nemal kde narodiť. A dnes na Veľký Piatok si to pripomíname aj tým, že nemáš ani vlastný hrob. Prečo toľko poníženia?

¹⁰Ale Hospodinovi sa zaľúbilo raniť ho nemocou. Ak položil život ako obeť za vinu, mal by vidieť potomstvo a dlho žiť, skrze neho podariť sa má, čo chce Hospodin.

Ale Hospodinovi sa zaľúbilo. Čo to vlastne chce ten Hospodin? O akú lásku sa to snaží. Nerozumieme tomu, nechápeme to, je to divné v našich očiach... Ale ak skutočne na tomto má stáť naša cesta, život, tak je aj tento piatok ozaj Veľký. Lebo zomiera na kríži Boží syn. A Bohu sa to ľúbi. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Samuel Štefan Osuský
Veľkňazových sedem viet z kríža

Rozhovor otca so synom

(Mk 15, 29 – 41; Mk 27, 39 – 56; L 23, 35 – 49; J 19, 25 – 30)

Ukrižovaný Ježiš najprv dlho mlčal, keď prinášal svoju veľkňazskú obeť. Prítomný zástup zvedavo sa díval, čakal, čo bude robiť. Díval sa na smutnú tragédiu a keď nič nepočul škodoradosne hľadiac na Jeho muky, rúhajúc sa potriasajúc hlavami, pošklaboval sa takto: „Hej, Ty, čo boríš chrám a za tri dni ho vystavíš, zachráň sa, ak si Syn Boží, zostúp z kríža!“ Podobne sa Mu posmievali aj veľkňazi, zákonníci a starší šklabiaci sa: „Iných zachraňoval a seba nemôže zachrániť.“

Pokrytci, uznávali, že iným pomáhal, a predsa Ho odsúdili ako zločincina.

Pokračovali: „Je izraelským kráľom, nech teda zostúpi teraz z kríža a uveríme v Neho! Dúfal v Boha, nech Ho teraz vyslobodí, ak chce (Ž 21, 9); veď hovoril: „Syn Boží som!“ Iní zase volali: „Ak je On Pomazaný (Mesiáš) Boží, ten vyvolený.“ Ako Kaifáš na súde, tak ani oni nevedeli, akú pravdu vyslovovali. Jeho kríž sa stal rajským stromom života a prvý pár ľudí sa nesmel k nemu zblížiť. K tomuto áno, lebo je Pomazaný – Mesiáš olivovým olejom zo stromu života. Totiž je legenda, že ten rajský strom bol oliva, a preto podľa tradície mazali olejom pri krste, na vysoké hodnosti úradov, nemocných a od 7. storočia aj umierajúcich posledným pomazaním.

Ako pravý Mesiáš z toho stromu života zanechal sedem poručenstiev v siedmich vetách, z ktorých Marek a Matúš zachránili po jednej (Mk 15, 34; Mt 27, 46), Lukáš a Ján po tri (L 23, 34, 43, 46, J 19, 26 – 30).

Prvá veta: „*Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia!*“ Tak krotko a s láskou odpovedal po dlhom mlčaní na ich nenávisť, posmechy. Ako oni sa nezapreli so svojou zlosťou, tak On s odpúšťajúcou ako Otčenáš, ktorému učil učeníkov, aj tu začína sladkým slovom Otče a modlitebným vzdychom odpustenia všetkým, čo zapríčinili Jeho smrť, vykonávajú katovské dielo, posmievať sa bezcitne, slovom všetkým, ktorí hrešia. Odpusť im Otče, ja im odpúšťam, lebo nevedia, čo robia, zle robia.

K popredným vodcom ľudu a k zavedeným davom izraelským hľadiac na nápis kríža a počúvajúc posmešky pripojili sa aj rímski vojaci tiež svojim posmeškom: „Ak si kráľ židovský, zachráň sa!“ Pri posmievaní však prejavili aj kvapku súcitu, keď mu podali na ovlaženie úst ocot zmiešaný s vínom, myrhou a žľcou. Ochutnal ho, ale nepil.

Druhá veta: „*Veru, hovorím ti: Dnes budeš so mnou v raji.*“

Po prvej vete Marek a Matúš hovoria, že ešte aj tí Ho potupovali, ktorí boli s Ním ukrižovaní. Podľa Ježišovej citovanej odpovede treba správe spomenutých dvoch evanjelistov rozumieť tak, že jeden z lotrov hovoril: „Ak si – Mesiáš – Kristus, zachráň seba i nás!“, ale druhý ho preto karhal (ako ho karhal, počujeme pri jeho profile) a Ježiša prosil: „Pane Ježiši, rozpomeň sa

na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva!“ Slová prezrádzajú, že nadväzuje na myšlienku o kráľovi, a preto prosí o účasť v Jeho kráľovstve. Nehovoril to posmešne, lebo Ježiš nebol by mu odpovedal citovanou druhou vetou. V tejto veci láskou hnutý necháva mu a s ním aj všetkým druhé veľké poručenie. Pozoruj však, syn môj, neodpovedá mu kráľovstvom Božím podľa kresťanského svetonázoru, ale podľa židovských názorov: rajom židia najprv rozumeli, že zomrelli telom ostávajú v hrobe a ich duša povedome žije ďalej v podsvetí – šeole. Neskoršie, vo vývine názoru o šeole, nastalo rozlišovanie dvoch častí šeola: pre dobrých lono Abrahámov – raj a pre zlých peklo. Keď slubuje kajúcemu lotrovi raj, to znamená, že medzi spravodlivými aj on bude prv vzkriesený. Do vzkriesenia však už počnúc dnešným dňom bude s ním v raji, lebo aj Ježiš vstúpi „do pekiel“ zvestovať zomrelým evanjelium.

Tretia veta: *Žena, ajhľa, tvoj syn! – Ajhľa tvoja matka!*“

Chýlilo sa už k poledniu, keď Ježiš v zástupe vidiac matku Máriu a učeníka Jána tamtej povedal prvú a Jánovi druhú časť tretej vety. Po hriešnikoch a lotroch Ježiš obracia sa na nich. Videl ich smútok, žiaľ, počul horký plač matky, ktorá aj posiaľ bola menom „horká“ a tu jej život iste najviac zhorkol. Dobrý syn jej horkosť dobre precítil, a preto necháva jej veľké poručenie slovami: Žena, ajhľa, syn tvoj, cieliac na Jána.

Dvoje je v tejto vete nápadné. Opäť chladné meno: žena, a to, že ju necháva Jánovi a nie pokrvným bratom a sestram. Avšak po všetkom, čo sme už povedali, azda uhádneš, syn môj, prečo tak oslovil aj urobil. Okrem toho možno aj preto ju tak oslovil, že ju nechcel vystaviť hnevu a pomste svojich nepriateľov. A že ju nechal Jánovi nielen preto, že mu bol miláčikom, ale aj, že bol zámožnejší a mohol ju dobre zaopatríť. V jeho profile spomenieme, že mal dom v Jeruzaleme a veľké známosti, keďže zastupoval svoju rodinu ako bývalý rybár. Ján ju aj od tej hodiny prijal a opatroval až do smrti.

ZNAMENIE

Prvé tri vety odzneli do dvanástej hodiny poľudňajšej, podľa židovského počínania do šiestej hodiny. Väčšina vojakov na poľudnie odišla do mesta, len štyria strážnici ostali pri každom z popravených. Sadli si okolo krížov a strážili.

Keď prišla dvanásť poľudňajšia hodina (podľa Marka šiesta hodina počítajúc od rána – od šiestej (Mk 15, 33; Mt 27, 45; L 23, 44), nastali zvláštne znamenia. „Stala sa tma po celej zemi“ (rozumej palestínskej zemi a nie po celom svete) a trvala až do deviatej popoludní, slnko sa zatmelo, zem sa triasla, skaly pukali a chrámová opona medzi svätýňou a svätýňou svätých sa roztrhla napoly.

Boli to znamenia, v ktorých veriaci videli odpoveď Božieho riadenia na ukrutnosti, ktoré spáchali na Ježišovi. Tma bola nie od zatmenia slnka v našom zmysle slova, lebo v čase splnu mesiaca, keď židia svätievali paschu, zatmenie nemohlo byť, mohla byť len iná atmosférická porucha, ktorá zatienila slnko. Možno, že zatmenie spôsobilo veľké množstvo piesku z púšte alebo niečo iné. Bol to jav obvyklý pri zemetraseniach, aké bývali v Palestíne dosť často. Pri zemetrasení nie je nápadné pukanie skál, a to, že aj „hroby sa otvárali“. Tento jav židia považovali za prejav Božieho hnevu (Neh 21, 5 – 6). Výstižne poznamenáva historik Lange: Pri narodení bolo ožiarené alebo zvláštnou hviezdou, pri smrti nastáva zatmenie; zvláštna rovnobežnosť prírodnej a duchovnej riše. Iný autor – Koreň – trvanie troch hodín zrovnáva takto: pri vyjdení z Egypta tma trvala tri dni, pri oslobodení od hriechu obeťou len tri hodiny.

Kritici, napríklad Souček, radi hovoria, že všetko to je len legendárny kolorit na budenie efektu. Menovite pozastavujú sa nad tým, že aj mŕtvi vstávali. Ak by to aj nebola historická skutočnosť, aj vtedy je to všetko krásnym symbolom hasnutia najväčšieho svetla, zániku starého a svitanie nového sveta, triedenia duchov, symbolom, že je koniec tajomstva zastretej svätýne, keď skrze obeť Kristovu máme voľný prístup k Bohu. Ohľadom zemetrasenia ešte dodávam,

že sa opakovalo aj v nedeľu ráno, keď pri vzkriesení našli odvalený kameň od hrobových dverí. Známe je, že aj roku 31 po Kristovi bolo také veľké zemetrasenie, že zahynulo do 30 tisíc ľudí. Teda neboli to len symboly, ale aj skutočnosti.

Pravdaže, takéto strašné javy pôsobili na golgotských divákov. Zlakli sa, lebo zatmenie a zemetrasenie považovali za zlé znamenie, za Boží hnev, bili sa v prsia a s veľkým chvatom utekali domov. Tak umieral človeka a za takých okolností ešte nikdy nevideli. Ozvalo sa im svedomie. Sklamali sa, že je falošný mesiáš; sklamali sa však na súde, na kríži, že urobí dajaký div; sklamali sa v tom, že bol zločinec, a predsa zvláštne zomrel. Za živa ich nepresvedčil, že je mesiášom, musela prísť smrť, keď zdesením urobili prvý krok k náprave a potom druhý krok pri vzkriesení.

Po ich odchode Ježišovi verní a známi, ktorí dovtedy stáli za kordónom ďaleko a prizerali sa tiež na hroznú divadlo, pristúpili bližšie ku krížu.

V trojhodinovej tme Ježiš mlčal.

Štvrtá veta: „*Eloi, Eloi, lama sebachani?* – *Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?*“

V prvých troch vetách pamätal na hriešnikov, na kajúceho lotra, na matku a duchovného syna Jána, teraz, keď už sily jeho slabnú, rýchlym tempom dáva výraz svojim duševným i telesným mukám a zomieraniu.

Pozoruhodné, že len na tomto mieste nazval Otca Bohom. Zdalo by sa, akoby mal On, Syn, pochybovať, že je Otcovi Synom. Akoby sa pýtal na príčinu alebo na zámer Jeho opustenosti. Ne pýtal sa na príčinu, ale na cieľ (Souček). Je to vzdych, modlitba, ťažká na pochopenie aj pre odborníkov. Ťažká bola aj Lutherovi, keď sa zamyslel, ako mohol Boh Boha, Otec Syna opustiť; ako to mohol Ježiš vysvetliť, keď v živote niekoľkokrát prizukoval: nie som sám, Otec je so mnou (Mk 14, 27; J 16, 32).

Kto si neuvedomí, že vzdych je z 22. žalmu, ktorý býval častou židovskou modlitbou, ten ho ani správne nepochopí. Kto číta ten žalm, hneď na začiatku nájde Dávidove slová: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ (Verš 1.) A v ďalších veršoch stojí: „Všetci tí, čo ma vidia, sa mi posmievajú, rozškierajú si pery, potriasajú hlavou: na Hospodina spoliehal sa, nech Ho zachráni; nech vytrhne Ho – však On má v ňom zaľúbenie. Lahko spoznať, že aj opis prostredia, aj slová upomínajú na Dávida, pôvodcu 22. žalmu. Keď ich Ježiš použil, chcel svojich posmievačov, znalcov Písma upozorniť na volačo (verš 8 – 9). Aj ďalšia veta je od Dávida: „Rozdeľujú si moje šaty a o môj odev mecú lós.“ (Verš 19.) Týmito prorockými opismi im pripomenul, že sa splnili, a tak splní sa aj ďalšie. Opustenosť je zdanlivá, dočasná, slová sú nie hlasom zúfalca, ale detinskej dôvery, nádeje, že opustenosť vidia len nepriatelia, kritici, ktorí tvrdia, že Ježiš sa v Bohu sklamal, kým On verí, že „neskrýva svoju tvár pred Ním (verš 25) a vyplní svoje sľuby pred tými, čo sa Ho boja“. (verš 26.) Ako pravý veľkňaz obetuje seba ako baránka, umiera, aby ožil, aby aj svet hriechov ožil. To je cieľ – kam mieri veta – za ktorým ide, po čom vzdychá, za čo prosí. Odporcovia Ho neuznali za Mesiáša v dobe pôsobenia, tak nech si všimnú, že keď sa odvoláva na taký prorocký žalm Dávida, dokazuje, že je Mesiášom. Nech si posmeškári prečítajú žalm celý a uvidia, že sa splní, uvidia, čo urobí Boh s Ním a s nimi. Zahanbia sa.

Ježiš to sice nedopovedal, snáď od veľkej slabosti zmučenia už nevládal, ale v žalme sa o tom dočítajú. Okrem toho mohli sa poučiť zo znamení. Nevládal dopovedať, veď už celý predošlý deň, celú noc a na kríži už šesť hodín trpí v strašných mukách. Za tri hodiny tmy mlčal, v Jeho duši odohral sa vrchol getsemanského zápasu a na ten zápas hádže svetlo štvrtá veta.

Pravda, nie všetci jej porozumeli aj okrem prísnych kritikov. O tom hovorí poznámka niektorých, keď po brieždení rozvidnilo sa aj v ich dušiach a prestrašení hovorili: „Ajhľa, Eliáša volá.“ Aj to robí dojem posmechu, ale nielen posmechu. Mieša sa tam už aj strach, lebo príchod Eliáša, ktorého čakali, budil i strach pred veľkým hrozným dňom Božieho súdu. Ak to niektorí čakali s nádejami, tak mysleli na spravodlivých pred súdom. Jednako je to svedectvom, že viera o príchode Eliáša bola rozšírená, ako sme sa o tom presvedčili v profile Jána Krstiteľa.

– Otec, – spýtal sa syn, – ty si citoval vetu podľa Marka: Eloi, Eloi... (Mk 15, 34), prečo stojí u Matúša: „Eli, Eli... (Mt 27, 46)? Tamto je v Ježišovej materinskej reči aramejskej, a toto v hebrejskej, ako stojí v Dávidovom žalme. Keď to stotožnili s menom Eliáša a keď je to z hebrejskej pôvodiny, Ježiš použil pravdepodobne toto druhé, ale Marek z úcty k Ježišovi zachoval ho aj v Jeho materčine.

Piata veta: „*Žiznim*.“ – Kratučké slovičko, akoby nás chcelo upozorniť na rýchlosť, lebo v mukách síl cele ubýva, bliži sa koniec. Predošlá veta je poručenstvom svetu o Jeho duševných utrpeniach, šiesta o telesných mukách, ktoré mu pôsobí ľudský hriech. Evanjelista nás pri ňom upozorňuje, že tak sa naplnilo písmo z toho istého žalmu vo verši 16, kde stojí: „Ako črep vyschla moja sila a jazyk sa mi k dŕasám prilpil.“ Necituje celý verš, ale slovičko *žiznim* dáva mu ozvenu. Žiada si vodu, žiada ju Ten, ktorý o sebe hovoril, že je živou vodou (J 4, 14; 6, 35; 7, 37). Znalci ukrižovania hovoria, že ukrižovaný každý najväčšie muky trpí práve smädom. Štvrtá ako prostredná veta medzi siedmimi, znamená vrchol telesných a piata veta vrchol duši podriadených telesných múk.

Na tento mučivý vzdych pohlo sa srdce rímskeho pohanského vojaka. Zo sústrasti bežal, vzal hubku (špongiu), naplnil ju octom, nasadil na trstinu, yzopovú tyč, a podal Mu k ústam. Posmeškári ešte aj tento ľudský akt využili k posmechu a povedali: „Nechaj Ho, nech vidíme, či Eliáš príde Ho vyslobodiť.“ Podľa odvolávania sa na Eliáša boli to židovskí krvizníznci. Nápoj bol ocot zmiešaný s vodou, aký si brávali vojaci na cestu. Vieme, že už prv mu podali podobný nápoj podľa rímskeho zvyku na omámenie, ale ten neprijal. Tento však prijal, lebo už zanechal poručenstvo, povedal pri dobrom povedomí svoje vety, a teraz už môže prijať nápoj, vidiac, že bol podaný zo súcitu. Syn môj, aby si vedel, keď to u nás nerastie, že yzop bol ker, z ktorého prúťov robievali si *zvazočky* metličiek na kropenie pri očistných obradoch. Tu je to pekným symbolom očistenia, vykúpenia z hriechov.

Šiesta veta: „*Dokonané*.“ Ján evanjelista píše, že ako Ježiš okúsil ocot, riekol: „Dokonané.“ Krátke bolo „*Žiznim*“, krátke je aj toto. Niektorí exegéti toto šieste kladú za siedme a siedme za šieste. Spomenuté podanie Jánovo to nedopúšťa. Aj tá skutočnosť je proti tomu, že aj toto slovo je z 22. žalmu, kým siedma veta je už z iného. Verše 27 – 32 spomenutého žalmu poukazuju na dokonanie.

Čo je dokonané? Dokonaný je Jeho život, dokonané je vykúpenie človeka od hriechu, len ho treba prijať pokánim, znovuzrodením, vierou a životom. Dokonané je vykúpenie od smrti nevinnou obeťou. Dokonaná je sláva Hospodinova v budúcom kráľovstve až na veky. Dokonané je všetko, aj čo bolo, aj čo bude, lebo Ježiš dokázal, že je pravým veľkňazom. Pravda, nie ľudským, ale Božím na spôsob Melchisedeka, kráľ Salem (Jeru-salem), kráľ pokoja, ktorý ešte aj Abraháma požehnal (Žid 4, 14 – 5, 10). V Jeho smrti diabol síce triumfuje, ale v skutočnosti ostáva porazený, lebo Ježiš zomrie, ale ožije. „Zomrel ako človek, ožije ako Boh.“

Siedma veta: „*Otče, do Tvojich rúk porúčam svojho ducha*.“

Marek a Matúš píše, že Ježiš po vete „Dokonané“ zvolal veľkým hlasom a vypustil ducha. Ján dodáva, že hlavu naklonil, ale neudáva, čo zvolal veľkým hlasom naposledy. Našťastie zachytil to Lukáš vetou: „Otče, do Tvojich rúk porúčam svojho ducha.“ Keď to povedal, dokonil nezadlho po 3. hodine popoludní.

Ako začal v chráme v dvanástom roku, pri krste v Jordáne, pri modlitbe Otčenáš, v prvej vete na kríži so vzdychom „Otče“, tak aj končí, dokonáva. Inak táto veta upomína zase na žalmu Dávida, ktorý v Žalme 31, 6 volal: „Do Tvojej ruky porúčam svojho ducha...“ Začal reči v Nazarete citátom z proroka Izaiáša, končí ich citátom zo žalmov, a tak objíma Písmo, ktoré naplnil.

DVADSIATY DRUHÝ ŽALM

Na Veľký piatok i ako nádej Veľkej nedele...

Textov, ktoré sa usilujú objasniť, „objektívne“ priblížiť či vyložiť 22. žalm, je veľa. No iste sa nepomýlim, ak poviem, že „individuálnych“ vnímaní tohto žalmu je omnoho viac. No máloktorý je vyslovený nahlas. Napísaný čiernym na bielo.

Môj vlastný pohľad dnes ponúkam napísaný „nahlas“ ak už nie pre iné, tak aspoň pre môj uhol pohľadu a aj kúsok pokánia schovaného medzi riadkami. Biblia je taká emotívna kniha, že jej čítanie je akosi automaticky výrazne subjektívne. Dotýkajúce sa, hovoriace k čitateľovi, neraz i premieňajúce svojho adresáta – poslucháča.

V Biblii sú slová, ktoré sa dotýkajú i mňa, objímajú a prenikajú moje bytie! Zvlášť ma oslovuje Kniha žalmov. Osobitne „veľkonočný“ 22. žalm Dávidov.

V tejto súvislosti zdanlivo odbočím, a to otázkou: Ako ťažko sa dá v súčasnosti nájsť hlas evanjelických kresťanov, ako málo vidno evanjelikov vo verejnom živote?! Ich hlas, ich práca sa nedajú dosť dobre identifikovať. Rovnako ťažko sa hľadá na „všemohúcom“ internete aj evanjelický – ten náš – preklad Knihy žalmov. Aká škoda! Veď ten náš preklad je nielen podľa môjho názoru v porovnaní s tými, ktoré som na internete či v knihách mohol čítať – perlou. Máloktorý sa s ním môže porovnať, ak to poviem takto mätko.

Porovnajme si napríklad preklady 22. verša z 22. žalmu:

Evanjelický: „Zachráň ma z *tlamy leva* a z *rohov byvolov*.“

Ekumenický: „Vytrhni ma z *tlamy ľavevej, spreď rohov byvolov*.“

Katolícky: „Vyslobod' ma z *tlamy ľavevej, mňa úbohého chráň spreď rohmi byvolov*.“

Prívlastok „ľavevej“ v neevanjelických prekladoch ide akosi ušiam proti srstí.

Ale nejde len o to. Keď čítame verše, ktoré predchádzajú citovaný 22. verš či nasledujú po ňom, respektíve ak ho čítame ako celok, pocítime, že sa dostávame do akéhosi rytmu. A ten sa v našom evanjelickom preklade vníma „silnejšie“. Čítame ho v srdci i v sluchu ako „hudbu“. To je jedna stránka.

No je tu aj informácia o obsahu, ktorú nám 22. verš odovzdáva: všimnime si, že je istý rozdiel vo významoch: 1. byť *pred* rohmi byvolov, 2. byť zachránený *spred* rohov byvolov, 3. byť zachránený z rohov byvolov! Byť už „na rohoch“ byvolov a ešte aj vtedy veriť, prosieť o záchranu, hoci je už koniec, to je nepochybné vyšší „level“ dôvery – viery.

Preto som presvedčený, že v 22. verši sa nachádza jeden z dvoch vrcholov žalmu. A preto je preklad zvlášť dôležitý z hľadiska presnosti. Verím, že práve toto o dôvere, viere chcel žalmista povedať – vyspievať. Totiž absolútnu dôveru v Hospodina i v krajnej, takrečeno bezvýchodiskovej situácii.

Preto práve 2. verš 22. žalmu cituje aj Boh Ježiš na kríži. A to v tom momente, keď človek Ježiš volá na Boha Otca, hoci sa neozýva, ale aj tak mu absolútne dôveruje, keď sa do Jeho rúk odovzdáva v dráme, akú veky nepoznali.

Ešte jeden príklad porovnania: V evanjelickom preklade je vo verši 3: „Bože môj, volám vo dne, ale Ty sa neozývaš...“, kým v ekumenickom preklade „ale Ty ma nepočuješ“. Je iste depimujúce pre volajúceho na pokraji smrti, keď ho adresát nepočuje. V inej – priaznivejšej – pozícii je ten, ktorý volá a hoci Boh sa akurát vtedy neozýva, vie, tuší, verí, že ho predsa len vypočuje, a v tom je semienko nádeje. Raz sa predsa len ozve. Pretože On počuje. On predsa počuje! Len teraz neodpovedá.

Sumár prvej polovice žalmu by sa v skratke

dal charakterizovať približne takto: Zúfalstvo ľudskej entity vo vesmíre – tých ľudí, ktorí konajú zlo. Reakciou je Božie mlčanie. A napriek všetkému absolútna žalmistova dôvera.

Verš 2 prorockého – veľkonočného žalmu: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?

Peklo je, ako sa domnievam, úplné a trvalé odlúčenie od Boha. A naopak raj je jeho protikladom: absolútnou súhrou, zjednotením všetkého dobrého. Odsúdený na peklo bude úplne sám vo vesmíre (v tej inej dimenzii). A bude si tú samotu uvedomovať! To je peklo. Tak si to predstavujem. Ježiš prešiel všetkým. Prežíval božské i ľudské odlúčenie vo chvíli, keď zostupoval do záhrobia.

Božie mlčanie. A ja si ho zaslúžim (verš 7): „Ja som však červ a nie človek!“

V prvej polovici žalmu sú verše, ktoré čím viac sa blížia k 22. veršu – predelu, tým hutnejšie naň poukazujú a stupňujú „veľkonočnú“ situáciu. Verš 19: „rozdeľujú si moje šaty...“ verš 20: „ale Ty, Hospodine, nevzdaluj sa...“ Volajúci už „prehral“ všetko. Všetky bitky – už nevlastní ani odev. Okolie sa vyžíva v jeho utrpení – „oni sa prizierajú, zrak si pasú na mne“ (verš 18).

Neviem, vážení čitatelia, či niekto z vás už stál pred reálnou stratou života alebo niekoľkých rokov. Stojíte a žalujú na vás. Predkladajú dôkazy. A nedajú sa vyvrátiť. Všetko je jasné. Nemáte nič, čo by ste vyslovili na svoju obranu. Stratý a zatratený. Tento pocit poznal žalmista dôkladne. Aj ja sa k nemu pripájam. Niečo o tom viem, možno viac než väčšina z vás, ktorí čítate tieto riadky. Prežívam podobne ako žalmista verš 15: „Rozlievam sa ako voda“ – bezmocnosť, „uvoľňujú sa mi všetky kosti“ – nulová fyzická sila. Črep vo vyprahutej púšti. Ono známe „vyhorenie“. Kedysi nádoba plná životodarnéj vody, čo sa rozdávala iným. Plná oleja, kalórií, záchrany, energie, prežitia. Mnohí si z nej načerpali. Ale v tomto okamihu iba spomienka ťažko osudom skúšanej ľudskej trosky a reálny fakt pohrdania. Sám to možno nejako prehltnete. Ale tá škoda na vašich potomkoch, okolí. To, čo ste budovali celý život ako niečo, čo zostane po vás, sa rozpadá. Dom sa vám zanecháva pustý! – Aha ho! Zvoláte: To je ten, čo

chodil do kostola každý deň. Ani Boh mu už nepomôže...

Verš 9: „Spoliehal sa na Hospodina – nech ho teraz zachráni.“ Okolie reaguje pejoratívne: Mal plnú hubu Boha, morálky, kostola. Takmer svätý! A hľa, čo je z neho! Pozrite, čo v ňom bolo naozaj! To sú oni: hej, hej to sú tí, čo chodia do kostola! „V Teba dúfali naši otcovia a Ty si ich zachraňoval.“ No ja nie som hodný takej milosti, akú si im preukazoval – pokorne vyznáva žalmista.

Verš 10: „Veď Ty si ma vyvedol zo života matky...“ Toľkokrát si ma zachránil! Mohol by som o tom napísať zopár príbehov, možno celú knihu. Ako spieva Elán, i ja som sa mohol 10 ráz zabiť. Alebo kráčať inou cestou. Možno naozaj už byť. Ty si ma cez to všetko previedol. Aby si ma teraz nechal napospas tým? Pôrod bol obzvlášť vtedy, vždy je niečim na hranici života a smrti. Ak prežili obaja, bol to malý zázrak: len Tvoja milosť. Nie odveký či večný, ako niektorí vravia, zákon života a smrti. Prežili iba 2 – 3 deti z desiatich, možno polovica vtedy, a ešte aj dnes v Afrike, Ázii. Veď toľko si mi pomáhal! Neopusti ma, v tejto ťažkej hodine! Už nemám nič na obranu. Ani sil na modlitbu! Trápia ma fyzicky i psychicky. Vyžívajú sa v mojej už takmer istej porážke, potupe... Prorok – žalmista si dáva rečnicke otázky a sám si na ne odpovedá. Je pri tom veľmi skromný k sebe – až nadmieru? Pokorný, kajúci. Povedali by sme sebakritický! Prepotrebne Ho, potrebuje. Ale nehnevá sa, že ho nečuje.

Verš 16: „...kladieš ma do prachu smrti.“ Som na úplnom, samotnom dne. Tesne pred koncom.

Verš 20: „Ale Ty, Hospodine, nevzdaluj sa! Ty, sila moja, poponáhľaj sa mi na pomoc!“ Absolútna dôvera na absolútnom prahu smrti. Keď ju už ani netreba, povedal by niekto.

Už je neskoro. Dno. Číha už len zlosť. A my okolo z ľudského hľadiska to akoby chápeme. Za zlosťou apatia... Pán Ježiš však v tomto momente, vôbec nie z vypočítavosti (niekto by povedal: však už nemám čo stratiť, tak skúsím, možno pomôže...), skôr z podvedomia, ktoré je neoddeliteľnou, integrálnou časťou je-

dinca, predsa bezhranične dôveruje! Ako dobré dieťa dobrému rodičovi.

Verš 22: „Ty si ma vyslyšal.“ – Vydýchnutie – nie, nadýchnutie! Na vrchole ťažkej chvíle. A cesta z vrcholu je cesta znovuzrodenia. Vedie záhradou krásnych predsavzatí a sľubov na ceste chvál. O tom je druhá polovica žalmu. Rub a líce. Nemôžu sa stať istotou samostatne. Obe polovice žalmu sa dopĺňajú.

Teraz sa môžeme konečne nadýchnuť, veď verš 23 spieva: „O Tvojom mene budem rozprávať svojim bratom...“ Chvála pred Hospodinom je chválou len vtedy, ak ju konám na blíznom. Som presvedčený, že keby bol iba jediný človek na svete, asi by nemohol byť kresťanom.

Kresťanstvo sa dá azda opísať takto: je to vzťah Boha ku mne a ja ten vzťah v mene Božom – Duchom Božím – by som mal prenášať na iného človeka. A tým procesom prechodu Božej Lásky cezo mňa (cez nás) sme mienení – znovuzrodení. Preto verš 23 pokračuje takto: „...uprostred zhromaždenia chcem Ťa chváliť.“

Verš 26: „...vo veľkom zbere vyplním svoje sľuby...“ nie pre moju slávu a obdiv! Ale aby sa tak mohli posilniť mnohí v podobných chvíľach vo vzťahu s Bohom. Na mojom živote sa prejavil Boh. Keď som bol už v tlame ľavej, už odpísaný, On ma zachránil. I vám sa tak stane. Aj vy ste deti Boha živého!

Verše 24 – 25: „Vy, čo sa bojíte Hospodina..., neskryl si pred ním svoju tvár, keď volal k Nemu, počul ho.“ Vtedy, keď si uvedomujem svoju hriešnosť a spolieham sa na Jeho milosť, aj tak vo svojej ľudskej slabosti, v kútiku sa skrýva strach z Jeho spravodlivosti. Lebo keď som niekomu ublížil (keď ubližujem), On to vidí. A pozná i moje myšlienky! A aj tak, aj napriek tomu ma nezavrhol. „Nezošklivil si biedu“ – moju rozpoltenosť, počul ma. Toto sú pre mňa, moje, vo mne hlboko rezonujúce, živého srdca sa dotýkajúce slová – až melódia, harmónia... poznanie súcna vo mne, pochopenie a radosťné poznanie, že aj mňa miluje.

Verš 27: „Pokorní budú jesť a nasýtia sa.“ Mnohí jedia a aj tak ostávajú hladní. Pokorný však s vďakou je prijíma. A padne mu na úžitok, čo Boh preňho nachystal. „...a chváliť budú

Hospodina tí, čo Ho hľadajú.“ Ja i ten, čo tým prešiel, našiel Boha. Vo svojej záchrane Ho videl. A tí, čo Ho tiež hľadajú, sa zo zvesti tešia, lebo sa tak uisťujú o existencii toho, v ktorého aj oni veria a hľadajú.

V judaizme ide o to, aby bol naplnený, až preplnený život človeka prítomnosťou Boha. Tú prítomnosť si zhmotňovali v predstave, že vtedy je mi Boh milostivý, je so mnou, keď sa mi darí. Kedy sa mi darí? Keď mám pevný základ, oporu v rodine. Keď mám spokojnosť v rodine, ktorú tvorí mnoho synov a veľký majetok. To bola ich predstava a v nej najdôležitejšie bolo množstvo synov. Preto veľa synov? Aby mal kto odovzdať vieru otcov ďalej. A tak spätne zase ja Bohu nimi, cez nich, Jemu ďakoval za všetko po dlhé generácie, najlepšie naveky.

Verš 31: „Potomstvo bude slúžiť Jemu...“ Tento verš akoby kričal za budúcnosťou, ktorú nikto ešte nedobehol, hoci je blízko, uvedomujeme si ju, a predsa sa nedá na ňu dosiahnuť. Verš volá za ňou a ona mu ponúka zosilniť to volanie echom veršov 30, 29 a 28. Akoby opačná ozvena, ktorá sa nezoslubuje, ale zosilňuje. Lebo je preplnená radosťou. Môj cieľ je nebo aj pre blížnych (a možno predovšetkým pre nich – prv než pre mňa), a to už tu, tu na Zemi.

Raj môj nie je (nebude) rajom pre mňa, ak tam nebudeš aj ty – syn môj, dcéra moja... môj blížny, ten, čo je vedľa mňa...

Toto je druhý vrchol žalmu!

Verš 31: „Potomstvo bude slúžiť Jemu, o Pánovi sa bude rozprávať budúcemu pokoleniu...“ K tomu je potrebné, aby som aj ja s Bohom chodil, o Bohu s deťmi hovoril a spolu s nimi i takto žil. Prostredie, do ktorého som postavený, v ktorom sa pohybujem, aby sa aj cezo mňa o Bohu vedelo.

Dvojitý vrchol žalmu 22: Absolútna dôvera. A z hĺbky vyvierajúca skutočná a praktická vďaka svedčiacia mojim životom o Tebe.

Tolko k „veľkonočnému“ žalmu – v mojich poznámkach.

Iste ešte krajšie môže byť prežiť ho celý tak, ako ho práve čítaš ty, drahá sestra, milý brat.

MIRO ZACHAR

KAREL KRYL

Žalm 71

Tři černí mravenci
topí se v slze srny
Nápisy na věnci
a na koruně trny
Padáme pod tíži
a snažíme se dolézt
vlekouce na kříži
svou samotu a bolest

Nebe je růžové
Po cestě křížové
snad konečně spočinem
jak pšenice v klásku
Spočinem bez hněvu
přirostlí ke dřevu
Vždyť nejtěžším zločinem
je hlásati lásku

Vezem se v kočáře
ve kterém přežijeme
s obrazem mocnáře
kterého milujeme
Plačice pro mladost
jsme staří bohudíky
Řvem Ódu na radost
že nejsme mučedníky

Nebe je růžové
Po cestě křížové
snad konečně spočinem
jak pšenice v klásku
Spočinem bez hněvu
přirostlí ke dřevu
Vždyť nejtěžším zločinem
je hlásati lásku

Dozněla Devátá
a končí komedie
Namísto Piláta
svět si dnes ruce myje
Sám kříž si zhotoví
a sám si hřeby ková
a král je křížový
Hraje se Osudová

Nebe je růžové
Po cestě křížové
snad konečně spočinem
jak pšenice v klásku
Spočinem bez hněvu
přirostlí ke dřevu
Vždyť nejtěžším zločinem
je hlásati lásku...

Veľký piatok a Veľká noc.

VLADIMÍR KNOŠKO

Pre niekoho len dva voľné dni navyše, pre veriaceho kresťana sú to však uholné kamene očakávania. Pre neveriaceho dni bezvýznamné, pre veriaceho návrat do náruče nebeského Otca, veď prekážky, ktoré tomu bránili, vzkriesením Jeho Syna pominuli. Je prekvapujúce, prečo tí, ktorí boli svedkami podivuhodných Kristových schopností uzdravovať, očisťovať a oživovať, neuverili v Jeho Hospodinom danú moc. Dokonca učenici, ktorým zdôrazňoval, že musí umrieť a na tretí deň vstane z mŕtvych, zdráhali sa uveriť Jeho slovám.

Aj dnešní spisovatelia využili tento príbeh na rôzne apokryfné konštrukcie. My však zostaňme v pravde evanjeliových zvestí, ktorých podstata napriek nepatrným odlišnostiam v opisoch veľkonočných udalostí zostala vekmi zachovaná:

Opustený hrob, zjavenie sa učeníkom, výzva na šírenie zvestí
o pokání na odpustenie hriechov.

Nech vás sprevádzajú Ježišove slová, ktoré adresoval ako výtčtku Tomášovi: Pretože si ma uvidel, uveril si. Blahoslavení, ktorí nevideli, a predsa uverili (J 20, 29).

Pokoj Pánov so všetkými vami.

Zostaňme s naším Pánom vzkrieseným

V L A D I M Í R K N O Š K O

Kráčali ženy milosrdné včasným ránom –
ránom pre ne tak pochmúrnom a smutnom,
poslednú poctu išli oddať svojmu Pánovi.
Kto odvalí im kameň, žiadna z nich netuší,
no ešte väčší nesú v svojom srdci,
keď spomienka na Jeho smrť sa obnoví.

Na mieste ich však čaká prekvapenie,
víta ich posol z neba, rúcho sa mu belie,
pokojným hlasom ženy osloví:
„Na tomto mieste hľadáte Ho márne,
veď oznámil, že na tretí deň vstane,
On predchádza vás cestou do Galilei.“

Keď našu vieru pochybnosti lámu,
prosme o pomoc nám Duchom Svätým danú –
zostaňme s naším Pánom vzkrieseným!
Rozozvučte sa opäť zvony zamĺknuté,
píšťaly organov zas radostne zaznejte:
Veď veľkú milosť dal nám Hospodin!

A aj keď je nám opustiť svet dané
a raz nám vyschne života nášho prameň,
nech neutícha našej vďaky hlas.
Nech nám to veľkonočné ráno pripomína,
že mocný Boh, čo vzkriesil svojho Syna,
pre jeho zásluhy raz oživí aj nás.

Blahoslavení chudobní: jadro evanjelia alebo Naša adventná zbierka pre núdzných

Vtedy pozdvihol oči na učeníkov a hovoril: Blahoslavení chudobní, lebo vaše je kráľovstvo Božie. Blahoslavení, ktorí teraz hladujete, lebo budete nasýtení; blahoslavení, ktorí teraz plačete, lebo sa budete smiať. Blahoslavení ste, ak vás ľudia nenávidia a vylučujú vás a hanobia a zavrhnú vaše meno ako zlé pre Syna človeka. Radujte sa v ten deň a plesajte, veď, hľa, vaša odplata je hojná v nebi; lebo ich otcovia práve tak robili prorokom. Ale beda vám, boháčom, lebo už máte svoje potešenie!

*Beda vám, ktorí ste teraz nasýtení, lebo budete hladovať; beda vám, ktorí sa teraz smeje-
te, lebo budete žalostiť a plakať. Beda, keby všetci ľudia dobre hovorili o vás, lebo práve tak
robili ich otcovia falošným prorokom. Ale vám, ktorí počúvate, hovorím: Milujte svojich ne-
priateľov, činite dobre tým, čo vás nenávidia. Žehnajte tým, čo vás preklínajú, a modlite sa
za tých, čo vás potupujú. Kto ťa udrie po líci, tomu nastav aj druhé, a kto ti berie plášť, to-
mu neodopieraj ani spodné rúcho. Každému, kto ťa prosí, daj, a kto si vezme niečo, od to-
ho nežiadať späť. Ako chcete, aby ľudia činili vám, tak aj vy činite im. Keď milujete tých, kto-
rých vás milujú, čo to za milosť? Veď aj hriešnici milujú tých, čo ich milujú. Keď budete dobre
činiť tým, ktorí vám dobre činia, čo to za milosť? Veď to isté robia aj hriešnici. A keď bude-
te požičiavať tým, o ktorých sa úfate, že vám vrátia, čo to za milosť? Veď aj hriešnici poži-
čávajú hriešnikom, aby dostali svoje. Ale milujte svojich nepriateľov, činite dobre a požičia-
vajte, nič neočakávajúc za to, a vaša odplata bude hojná a budete synovia Najvyššieho, lebo
On je dobrotivý aj k nevďačným a zlým.*

Buďte teda milosrdní, ako je milosrdný aj váš Otec.

MT 6, 20 – 36

Náš advent 2013

Opäť tu máme Vianoce. Všade okolo nás počujeme z televízií, že je to čas pokoja šťastia, pohody, ľudskejšia, ako máme byť na seba milí a pomáhať si. Ale ruku na srdce. Koľkí z nás si v tomto uponáhľanom vianočnom čase pomyslia na to, že by mali pomôcť aj iným, ktorí to potrebujú. Nemyslím si, že by to

mali byť veľké peniaze, určite by stačila aj malá pomoc, napríklad zbierka. Takúto pomoc sme si my, žiaci 7. ročníka Evanjelickej spojenej školy v Martine, s našimi učiteľmi vyskúšali.

Spravili sme zbierku oblečenia, hygienických potrieb, hračiek a trvanlivých potravín. Spolužiaci urobili pro-

pagáciu – plagáty, ktoré prezentovali na službách Božích. Zbierku sme robili pre tri charity – v Sučanoch, v Priekope a v Martine. Skôr ako sme začali robiť zbierku na škole, sme mali takú menšiu škatuľu, do ktorej sme dávali darované veci. Ďalším krokom bola výroba darčiek. Po škole sme sa stretli s našimi triednymi učiteľmi v triede. Každý si mohol vybrať, čo bude vyrábať, ale aj páni učiteľia nám dali nápady. Niektorí žiaci už vedeli, čo chcú. Napríklad kamarátka vyrobila krásny veniec z čecíny. Samozrejme, použila aj iné veci. Na dielnach sme zhotovili veľmi veľa zaujímavých predmetov. Okrem vencov to boli aj stromčeky z papiera, ktoré sme poozdobovali, svietniky, gule na vianočný stromček z papiera a mnoho ďalších vecí.

Doma sme napiekli s rodičmi koláče, ktoré sme potom ponúkali pre kostolom. Kto chcel, tak prispel aj finančne. Ale toto bola len taká čerešnička na torte. Ťažšia práca len nastávala. V nedeľu, teda v deň keď sme predávali výrobky a mali aj vianočné vystúpenie, bolo treba všetko zrealizovať. Chalani prišli pred kostol už o pol deviatej, aby sa všetko stihlo. Bolo treba nachystať stoly, preniesť výrobky z bodu A do bodu B, navariť kávu, čaj a veľa podobných vecí. Bolo to náročné, ale zvládli sme to. Za predané predmety sme získali asi 400 eur. K tomuto všetkému sa pripočítali aj peniaze z bufetu, ktorý sme zriadili v škole, a jedna pani učiteľka pridala 50 eur.

Projekt sa blížil ku koncu. Ľudia nosili oblečenie, potraviny, hygienické potreby a hračky a začalo sa nám to hromadiť. Všetci sme boli prekvapení, že sa do toho toľko ľudí zapojilo, a mali sme aj veľkú radosť, že sa nám takto darí. Nazbierané peniaze sme rozdelili len do dvoch charít, pretože Dom Dobrého Pastiera peniaze nepotreboval. Takže obom charitám išlo po 213 eur, ktoré aspoň trochu pomôžu ľuďom, ktorí to potrebujú.

V utorok 17. decembra išlo pár spolužiakov do Sučian, aby prezentovali náš projekt v Dome Dobrého Pastiera. Spievali tam vianočné piesne, koledy a celé to bolo veľmi milé. Keď som videla obrázky a videá, ako boli tí starší ľudia radi a ako sa aj rozplakali, skoro som sa rozplakala aj ja. Je úžasné vidieť, ako málo stačí ku šťastiu.

V piatok 20. decembra sme sa vybrali do Domu sv. Krištofa v Martine. Ovešani taškami sme sa prešli centrom mesta, okolo nemocnice a nakoniec sme zastali pri ich dome. Privítal nás milý pán Kočalka, ktorý sa stará o ľudí bez domova. Je už na dôchodku a porozprával nám aj príbeh, ako sa tam dostal. Obdivujem ho za to, že sa pustil do takejto ťažkej práce. Keď som počúvala, ako tam cez vianočné sviatky býva aj do večera, len aby títo ľudia mohli byť v teple, alebo ako trhal zuby kombinačkami vyvarenými vo vode, uvedomila som si, že ja by som to spraviť nedokázala. Rozprával nám, ako túto zimu pochovali už troch ľudí, pretože nechceli ísť do nocľahárne, ale radšej si išli vypiť, vonku premrzli a v nemocnici zomreli na zápal pľúc. Ľudia, ako je tento pán, si zaslúžia môj obdiv.

Pán Kočalka nám ukázal, ako to u nich vyzera, a my sme mu odovzdali veci, ktoré sa nám podarilo nazbierať. Keď som prišla dnu, zbadala som veľa ľudí. Sedeli okolo stola, pozerali televízor pri čaji alebo káve. Nábytok bol starý, ako aj ostatné zariadenie. Všetko som si dôkladne obzerala a rozmýšľala. Toto bola pre mňa nová skúsenosť. Som veľmi vďačná, že som mohla spoznať život aj z inej stránky. Teším sa, že sme mohli aspoň takto pomôcť ľuďom, ktorí to potrebujú, a spraviť im predčasné Vianoce roku 2013.

LEA MALIŠÁKOVÁ,
ŽIAČKA

EVANGELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY V MARTINE

Predvianočný príhovor o adventnej zbierke Evanjelickej spojenej školy v martinskom evanjelickom kostole

Nedávno sa mi stalo, že som čakal pred Priorom na manželku. Prišiel ku mne bezdomovec na vozíku, ktorý nemal nohu. Začal sa so mnou rozprávať a očakával som otázku, ktorú sa bezdomovci zvyknú pýtať, tá jeho však bola iná – povedal: „Ľši by ste mi, prosím vás, kúpiť fľašu borovičky? Tu máte 5 eur, malo by to byť dosť.“

Váhal som, ale vedel som, že moralizovanie by bolo smiešne a zbytočné, lebo ten alkohol bol analgetikom, liekom na bolesť v jeho vnútri. Potom sme sa rozprávali o živote, o úspechoch a pádoch, o radoch a sklamaní. Nakoniec mi povedal, že chce ísť naspäť do Kláštora pod Znievom, pretože tam je charita a katolícky kňaz, ktorý prichýli takých, ako je on.

Ako konáme, keď nás niekto požiada o pomoc? Sme chladní, odmietneme, lebo si myslíme, že je to aj tak zbytočné?

V našom regióne pôsobia charitatívne a sociálne organizácie, ktoré sa systema-

ticky starajú o ľudí, ktorí potrebujú pomoc. Na našej evanjelickej základnej škole a aj v našom zbere chceme pomôcť zbierkou vecí a programom žiakov práve týmto organizáciám.

Poprosil by som vážených zástupcov, aby prišli a povedali nám, akú pomoc potrebujú ľudia, o ktorých sa starajú: za Stredisko evanjelickej diakonie Dom Dobrého Pastiera v Sučanoch je tu pani Lenka Taškárová, za Dom charity sv. Krištofa, pán František Kočalka a za kemp Priestor pre život brat Jaroslav Karásek.

Bratia a sestry, budeme veľmi radi, keď sa pri výchoде z chrámu pristavíte a ponúknete z vianočných koláčov, ktoré napiekli rodičia našich žiakov. Môžete si aj zobrať výrobky žiakov a podľa svojho uváženia prispieť na núdzných.

Vopred vám ďakujeme.

LUBOŠ FROLO,
UČITEĽ NA EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLE V MARTINE

Poďakovanie Domu Dobrého Pastiera v Sučanoch

Vážené kresťanské zhromaždenie, dovoľte mi poďakovať sa cirkevnému zboru a Evanjelickej spojenej škole v Martine za prejavenu spolupatričnosť voči všetkým núdznym a opusteným ľuďom. Dnes tu stojím v mene svojich striebrovľasých seniorov, ako aj obetavých zamestnancov z Domu Dobrého Pastiera v Sučanoch. Veľmi si vážime vašu ohotu prispieť k šíreniu evanjeliovej zvesti praktickými činmi. V tejto súvislosti ma napaďajú slová Dory Rappardovej:

Stále rýchlejšie náš život uteká,
Bola jar; nastal však jesene čas,
Dojaté srdce volá, myseľ šepká:

Dokiaľ mám čas, nech je dobro v nás!
Skutok lásky, slov, úsmev môžeš dať,
Čo teraz môžeš siať, to tam budeš zať,
Dokiaľ máme čas, nech dobro je v nás!

Vzdávame sa svojho podielu zo zbierky v prospech Priestoru pre život (pána Diškanca) a Domu charity sv. Krištofa (pána Kočalku). Treba pomôcť tam, kde je núdza najväčšia. Nás teší váš záujem. Čas, láska a pochopenie pre starnúceho človeka je vzácnym darom v Božích očiach. V tejto súvislosti by som chcela prečítať slová z Písma svätého: „On spája a zväzuje celé telo všetkými spojivami spoločnej služby a dáva každej časti pôsobiť

primerane, aby telo rástlo a budovalo sa v láske.“ (Ef 4, 16) Naučme sa lásku prijímať, ale aj dávať. Jej cena sa tým nezmenšuje a Božie poslanstvo tomuto svetu sa stáva naplneným. Len ak si to v hĺbke

svojho srdca uvedomíme, má tento svet šancu na prežitie.

Už vopred vám ďakujem za záujem, ktorý prejavíte všetkým našim seniorom v Domu Dobrého Pastiera v Sučanoch.

LENKA TAŠKÁROVÁ

Podakovanie Domu charity sv. Krištofa v Martine za adventnú zbierku šatstva pre núdzných a ľudí bez domova, ktorú pred Vianocami uskutočnil Evanjelický a. v. cirkevný zbor a ZEŠ v Martine

Drahí bratia a sestry, vážený pán farár Milan Kubík!

Chcel by som vám všetkým čo najsrdečnejšie poďakovať za uskutočnenie zbierky šatstva pre núdzných a ľudí bez domova, ktorú ste venovali nášmu zariadeniu. Tiež ďakujem žiakom a všetkým mladým za krásny a dojímavý program, počas ktorého sa nám tlačili slzy do očí.

Naše zariadenie je nízkoprahovým den-

ným centrom a poskytujeme núdznym a ľuďom bez domova základné životné potreby, ako ošatenie, stravu, hygienu i sociálne poradenstvo. Naše zariadenie s vďakou prijíma všetky druhy oblečenia denne od 8.00 do 14.00 h. Nachádzame sa na ulici Kollárovej č. 24, vedľa onkologického zariadenia v Martine. Za vašu pomoc vám všetkým ďakujeme.

FRANTIŠEK KOČALKA,
VEDÚCI ZARIADENIA

Príhovor Jaroslava Karáska za martinský evanjelický zbor

Sestry a bratia, počas prvej až tretej adventnej nedele zorganizoval Evanjelický cirkevný zbor v spolupráci s Evanjelickou spojenou školou v Martine zbierky šatstva, posteľnej bielizne, potravín a hygienických potrieb pre ľudí v núdzi. Šatstvo odniesli žiaci školy do katolíckej charity, posteľnú bielizeň, potraviny a hygienické potreby sme odovzdali v kempu pre bezdomovcov v Martine-Priekope.

Zbierky mali v našom cirkevnom zbore slušnú odozvu. Vedúci Domu charity sv. Krištofa, pán František Kočalka, ako aj pán Daniel Diškanec, ktorý prevádzkuje kemp pre bezdomovcov, s vďakou prijali darovaný materiál a potraviny. Za prejavenu ohotu a štedrosť vyslovujeme vďaku všetkým, ktorí sa podieľali na tejto humanitnej aktivite. Uvedomili sme si, že sa nám treba učiť dávať a prispievať na cha-

ritatívne aktivity. Veľký výchovný rozmer mala táto zbierka pre žiakov EZŠ. Vďaka patrí i jej pedagógom, ktorí pripravili so žiakmi tento projekt.

Sestry a bratia, ako vďaku, že Pán Boh mení naše srdcia, spoločne sa pomodlime:

Ďakujeme Ti, Pane Ježiši Kriste, že nám každý deň štedro poskytuješ stravu,

ďakujeme Ti zato, že v našich príbytkoch máme každý deň teplo

a že nám poskytuješ aj iné veci, ktoré si mnohokrát ani nezaslúžime.

Ďakujeme Ti Pane za všetkých tých bratov a sestry nášho zboru,

ktorí počas adventných zbierok poskytli potrebné veci a potraviny pre núdzných.

Prosíme Ťa, Pane Ježiši, aby sme aj počas nastávajúceho nového roka boli nápomocní k bližným a štedrý k núdznym. Amen.

JAROSLAV KARÁSEK

Pri lôžku s nádejou

Nemocnica bola pre mňa vždy veľmi zvláštnym miestom. Ak by ste si niekedy len tak sadli v nemocničnom areáli na lavičku a pozorovali bežných ľudí, určite by vám neunikol pohľad na ich tváre, ktoré prezrádzajú tak mnoho. Bolest', smútok, zúfalstvo, otázky a na druhej strane radosť, nádej, ale i zvláštne tajomstvo, ktoré poodhaľuje dušu človeka. Niekedy by ste však vo výrazoch ľudí zastihli i ľahostajnosť a nepochopenú tvrdosť, ktoré vedú človeka zraniť najviac. A práve preto, že nemocnica je často miestom, kde sa ani jeden z nás necíti ako doma, je nesmierne dôležité, aby v nej zavial vánok prijatia a lásky. Som presvedčená, že tento vánok môže priniesť jedine živý, milujúci Boh. Hoci v nemocnici pracujem ako dobrovoľníčka len vyše roka, zakaždým, keď vychádzam z jej brány, napĺňa ma často ťažko opisateľný pokoj a istota, že Pán Boh opäť raz konal, a to i cez úplne obyčajného hriešneho človeka.

Moja dobrovoľnícka činnosť v Univerzitetnej nemocnici v Martine spočíva v pastoračných rozhovoroch, spoločných modlitbách, čítaní Pisma svätého, spovedí, vo Večeri Pánovej i v požehnaní. Ľudia sú počas choroby a utrpenia nesmierne hladní po istote, že sú milovaní a po nádeji uzdravenia prahnú viac ako ryba po vode. A to je čas, kedy chce do ľudského života vstúpiť všemohúci Hospodín.

Kdesi som však počula, že Pán Boh má len naše ruky a nohy. I v prípade nemoci to platí dvojnásobne. Preto si veľmi vážim prácu každého dobrovoľníka, ktorý s láskou pracuje na jednotlivých nemocničných oddeleniach, ktoré mu boli pridelené. Dobrovoľníctvo v nemocnici je založené na dvoch súvisiacich stránkach služby. Jedna sa zameriava na duchovné potreby človeka (prihovorná modlitba, spoveď...), druhá na jeho telesné potreby (od prinesenia ovocia až po holenie). Dobrovoľnú nemocničnú službu zabezpečujú prevažne sestry a bratia z rímskokatolíckej cirkvi. Ich počet je približne 30. Z evanjelického brehu s láskou slúžia dve naše spolusestry.

Najväčšiu potrebu však vnímam vo vytvorení kaplánskeho alebo farárskeho miesta priamo v nemocnici. Sama si uvedomujem, že pre mňa ako zborovú kapláňku, je objektívne nemožné venovať sa na 100 % nemocnici a zároveň cirkevnému zboru. Zanedbávaním duchovných i telesných potrieb pacientov prichádzame o možnosť zvestovať evanjelium, a tak aj o mnoho skvelých a nádejných veriacich, ktorí môžu mať istotu večného života v mene Pána Ježiša Krista. Preto verím, že spoločne ako cirkev prekonáme i túto prekážku, ktorá bráni vo zvestovaní evanjelia. Veď Pán Ježiš povedal: *Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších, mne ste urobili* (Mt, 25, 40). Touto výzvou by som chcela povzbudiť všetkých nás, aby sme spoločne modlitbami i návštevami, mysleli na našich spolubratov a spolusestry, ktorí na lôžkach v nemocnici prahnú po zvestovaní nádeje.

Tatiana Beňuchová, zborová kapláňka

*Keď to Ježiš počul, povedal: Tá nemoc nie je na smrť,
ale na slávu Božiu,
aby oslávený ňou bol Syn Boží.*

Zápasy človeka alebo čo máme spoločné s motýľmi

*Ale riekol mi: Dosť máš na mojej milosti;
lebo moja moc sa v slabosti dokonáva.*

2K 12, 9

Kto dá mi sily k púti ďalekú?
Kto osvieti mi cestu, úskalia, zrady skryš?
Kto nahradí mi svoje v tej smutnej cudzine?
Môj Boh a Brat: Pán Ježiš, On svetlo jediné.

KRISTÍNA ROYOVÁ

Milí bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Božia moc sa v našich slabostiach dokonáva... Ako máme rozumieť týmto Pavlovým slovám? Veď samotní Židia, medzi ktorých patrila aj Pavel, boli presvedčení, že spravodlivému sa bude dobre vodiť a Hospodin ho bude žehnať. Celá Stará zmluva je popretkávaná týmito zaslúbeniami. Už v prvom Žalme nachádzame: *Blahoslavený muž, ktorý má v zákone Hospodinovom záľubu, o Jeho zákone rozjíma dňom – nocou. Bude ako strom zasadený pri vodných tokoch, čo počas dáva ovocie, a všetko čo robí, sa vydari.* Okrem toho keď Jób prežíval veľmi veľké utrpenie, jeho priatelia mudrovali: „Ále, ty si určite čosi pokazil! Určite si zhrešil! Veď ak si spravodlivý, Boh nemá dôvod trestať ťa!“ A zrazu Pavel spája milosť s utrpením. Božiu moc s problémami a slabosťami... Neprotirečí si náhodou tento apoštol? Vie sám, o čom hovorí? Preto na pochopenie tejto, nie práve jednoduchéj, časti Písma mi dovoľte povedať jeden výstižný príbeh.

Jedného dňa sa na kukle motýľa objavil malý otvor. Človek si sadol a pozoroval motýľa, ako niekoľko hodín zápasí a usiluje sa dostať cez tú malú medzierku. Potom sa zdalo, že jeho pohyb prestal, akoby mu došli sily ďalej bojovať. Tak sa človek rozhodol, že mu pomôže. Vzal nožnice a kuklu otvoril. Tak sa motýľ ľahko ukázal, ale mal slabé,

drobné telo a scvrknuté krídla. Človek čakal, že čochvíľa rozťahne krídla a vzlietne. Nič takého sa nestalo. Motýľ v dôsledku človekovho „zásahu“ strávil zvyšok svojho života len lozením: so svojím drobným telom a krehkými krídlami nebol schopný vzlietnuť. Človek totiž vo svojej dobrej vôli nepochopil, aký význam má obmedzujúca kukla a zápas, ktorý je potrebný na to, aby sa motýľ dostal cez malý otvor. Motýľ zápas predstava je totiž Boží spôsob, ako dostať tekutinu z tela motýľa do jeho krídel, aby boli schopné letať, keď sa raz z kukly oslobodí.

Drahí veriaci, od Nového roka, keď sme si priali predovšetkým zdravie, pokoj a lásku, neubehol ani mesiac a my, či chceme alebo nechceme, musíme čeliť novým výzvam, ktoré nám tento rok prináša. Stačí, keď sa pozrieme okolo seba: koľko ľudí – našich známych – má veľké problémy, o koľkom utrpení nám dennodenne hovoria médiá... A tak sa niet čomu čudovať, ak sa cítíme paralyzovaní a pre istotu na to zlé nemyslíme, radšej zatvoríme oči. Možno niekomu aj napadne: Na čo maľovať čerta na stenu?! Treba byť optimistom.

Ale bratia a sestry, čo ak sú tie rôzne zápasy a výzvy niečím v konečnom dôsledku pozitívne. Pretože niekedy je zápas, životná skúška, presne to, čo v živote potrebujeme. Ak by sme prežili život bez prekážok, mohlo by nás to ochromiť a nikdy by sme neboli

schopní lietať. Pán Boh to zariadil tak, že nielen motýle, ale aj my dozrievame a rastieme cez ťažkosti, prekážky aj bolestivé skúsenosti. Veď cieľom nášho života na tomto svete nie je pohodlie bez problémov, ale tréning a príprava na večnosť. Náš charakter sa buduje v ťažkostiach a prekonávaní prekážok. Preto Pavel v 2. liste Korintským vyznáva: *...ale riekol mi: Dosť máš na mojej milosti; lebo moja moc sa v slabostiach dokonáva. Najradšej sa teda budem chváliť slabosťami, aby prebývala vo mne moc Kristova.* Vieme dobre, že do Pavlovho života a k jeho viere patrili aj súženia, ale práve vďaka nim vie pravdivo svedčiť, že *milujúcim Boha, povolným podľa rady Božej, všetky veci slúžia na dobré* (R 8, 28).

Priatelia, Pán Boh nám dokonca na svojom vlastnom príbehu ukázal, ako tá najväčšia tragédia v dejinách vyústila do tej najväčšej radosti. Tá najväčšia dráma sa premenila v historicky najslávnejšiu udalosť. A vy viete, že tým je smrť a vzkriesenie Božieho Syna. V udalosti Ježišova života nám Pán Boh dvíha oponu a dovoľuje nám vidieť výsledok jeho diela. Tým výsledkom je spasenie – záchrana tých, ktorí veria v meno Ježiša Krista. A práve im je v časoch najťažších dané zaslúbenie: *Blahoslavení žalostiaci, lebo oni potešenia dôjdu* (Mt 5, 4).

Vieme však, že nie je vôbec jednoduché vidieť súženie blížneho, keď ja mám svoje vlastné. Preto by som nás všetkých chcela

povzbudiť k tomu, aby sme sa ešte viac zaujímalí jeden o druhého. Namiesto toho, aby sme si vyčítali chyby, zamyslime sa nad tým, čo znamenajú slová Pisma: *Jedni druhých bremená znášajte a tak naplníte zákon Kristov* (G 6, 2).

Priatelia, nemajme strach navštevovať v našom cirkevnom zbore tých, ktorých postihlo nešťastie: vdovy, vdovcov, chorých, bezvládných a možno sú to práve mladí, ktorí nevedia ako ďalej... Práve oni potrebujú našu pomoc, naše povzbudenie. Venujme im svoj čas. Budme ochotní si ich vypočuť, hoci by sme napríklad mali zmeškať obľúbený televízny program. Nefilozofujeme, ani neanalyzujeme. Dovoľme Pánu Bohu, aby cez nás konal skutočne v praktickej službe, v praktickej láske.

Preto, milí veriaci, nebojme sa vlastných súžení, pretože Pán Boh je mocnejší ako akákoľvek naša starosť. Ale zároveň sa nebojme ani utrpenia našich blížnych, pri ktorých túži konať prostredníctvom nás samotný Hospodin.

Drahá sestra, milý brat, možno si vo svojom živote prežil veľmi ťažké utrpenie, možno práve dnes trpíš a možno ťa čakajú ťažkosti v budúcnosti, ale vedz jedno: Hospodin ťa nikdy neopustí. On ťa bude viesť a hoci by si kráčal aj temným údolím, nemusíš sa báť zlého, lebo tvoj Boh bude s tebou. Veď On ti dá jedného dňa krídla a ty vzlietneš k nebesám. Amen.

MODLITBA

Hospodine, i dnes prichádzame pred Tvoju svätú tvár a chválime Tvoje sväté meno. Ďakujeme Ti, že si verným a milujúcim nebeským Otcom. Dennodenne vnímame, ako nás sprevádzaš svojou milosťou a láskou. Ty pri nás stojíš, či sa radujeme alebo žiaľime. Ty nás sprevádzaš a nesieš i v dňoch utrpenia, keď obzor zaplavia mnohé bolesti a súženia. Ďakujeme Ti, že to je len čas nášho vyskúšania, po ktorom vždy znovu zasvietia líčce nádeje. Prosíme Ťa, dávaj nám zrak ochoty vidieť utrpenie našich blížnych a povzbud' ku krokom odvahy pomôcť a byť tu pre nich. Do Tvojich rúk sa vkladáme a Tebe dôverujeme. Amen.

TATIANA BEŇUCHOVÁ, ZBOROVÁ KAPLÁNKA

*...ak s Ním znášame utrpenie, s Ním budeme aj kraľovať;
ak (Ho) zaprieme, aj On zaprie nás.*

Nedeľa Deviatnik

Vrúcne Ťa milujem, ó Hospodine, moja sila! Hospodin, moja skala, hrad môj a môj vysloboditeľ; môj Boh je moje bralo, v Neho dúfam, môj štít, roh mojej spásy, moja pevnosť.

Ž 18, 2 - 3

Takto vraví Hospodin: Nechváľ sa múdry svojou múdrosťou! Nechváľ sa silák svojou silou! Nechváľ sa boháč svojím bohatstvom! Ale kto sa chváli, nech sa chváli tým, že je rozumný a že mňa pozná, že ja, Hospodin, preukazujem milosť, právo a spravodlivosť na zemi, lebo v týchto veciach mám záľubu – znie výrok Hospodinov.

Jer 9, 22 - 23

Lebo nebeské kráľovstvo sa podobá hospodárovi, ktorý vyšiel na úsvite najat' si robotníkov do vinice. Dohodol sa s robotníkmi za denár na deň a poslal ich do svojej vinice. Keď vyšiel okolo tretej hodiny, videl iných postávať na námestí a povedal im: Choďte aj vy do mojej vinice a dám vám, čo bude spravodlivé. A oni šli. Znova vyšiel okolo šiestej a deviatej hodiny a urobil tak isto. Keď vyšiel okolo jedenástej a našiel iných postávať, povedal im: Čo tu stojíte celý deň a zaháľate? Povedali mu: Keď nás nikto nenajal! Hovorí im: Choďte aj vy do vinice.

Keď sa zvečeralo, povedal majiteľ vinice svojmu správcovi: Zavolaj robotníkov a vyplať im mzdu, všetkým – od posledných až po prvých! Keď prišli tí, čo boli najatí o jedenástej, dostali po denári. Tí, čo prišli prví, mysleli si, že dostanú viac. No aj oni dostali po denári. Vzali ho, ale reptali proti hospodárovi: Títo poslední pracovali jedinou hodinu, ale ty si ich postavil na roveň nám, čo sme znášali bremeno a horúcavu dňa. On však povedal jednému z nich: Priatefu, nekrivdím ti! Nedohodol si sa so mnou za denár? Vezmi, čo je tvoje, a choď! Ja však chcem tomuto poslednému dať toľko, koľko tebe. Nemám azda právo urobiť so svojím, čo chcem? Alebo zazeráš na mňa, že som dobrý? Tak budú poslední prvými a prví poslednými.

Mt 20, 1 - 16

Ale čo mi bolo ziskom, uznal som pre Krista za stratu. A iste aj pokladám všetko za stratu pre nekonečne vzácne poznanie Ježiša Krista, svojho Pána, pre ktorého som všetko stratil a všetko pokladám za smet, aby som Krista získal a aby som aj sám bol v ňom ako taký, ktorý nemá vlastnej spravodlivosti zo zákona, ale z viery v Krista, teda spravodlivosť z Boha založenú na viere, aby som poznal Jeho, aj moc Jeho vzkriesenia, mal účasť v Jeho utrpeniach, bol Mu podobný v smrti – aby som nejako dosiahol aj vzkriesenie z mŕtvych.

Niežby som už dosiahol, alebo bol už dokonálny, ale snažím sa, či ozaj uchvátim, pretože ma Ježiš Kristus uchvátil. Bratia, ja si nemyslím, že som už uchvátil.

Ale jedno robím: zabúdam na to, čo je za mnou, a snažím sa o to, čo je predo mnou; cieľ mám pred očami a bežím za odmenou nebeského povolania Božieho v Kristovi Ježišovi.

F 3, 7 - 14

Milí bratia, milé sestry v našom Pánovi Ježišovi Kristovi!

Žijeme vo veľmi dynamickej, rýchlej a turbulentnej dobe. Žijeme vo svete, ktorý na nás chrlí informácie rôzneho druhu, neustále, bez prestávky, zo všetkých masmediálnych prostriedkov, zo všetkých tlačových médií, až si niekedy želáme, aby sme toho až tak veľa nevedeli. Svet, ľudia okolo nás, prírodné aj ekonomicko-politické podmienky sa menia veľmi rýchlo, takže napriek informovanosti niekedy len veľmi ťažko postrehneme, kedy sa čo presne udeje. Áno, mnohokrát sme jednoducho premožení tým, čo nás obklopuje. Strácame orientáciu v čase i v priestore. Mnohí ľudia žijú len pre túto chvíľu, pre túto minútu, berú veci, ako prídu, nič sa ich hlbšie nedotkne, nemajú trvalejšie záujmy. Žijú sice tu a teraz, ale úplne bez minulosti, ale aj bez pohľadu dopredu.

Bratia a sestry, čo je však to najpodstatnejšie a najproblematickejšie, strácame samých seba, nevieme, kto sme, nevieme nič o ľuďoch okolo seba, nezáleží nám na vzťahoch... Nedokážeme vidieť to, čo je skutočne podstatné, čo je skutočne vzácné, to, čo má trvalú hodnotu, čo sa nikdy nepomíne. Na jednej strane túžime niekým byť, túžime niekam patriť, túžime po uznaní, po úspechu, po láske – všetko toto je pre každého človeka úplne prirodzené! Každý chce predsa žiť hodnotný a zmysluplný život. A predsa – ako ťažko sa nám hľadajú hlboké a pravdivé odpovede na otázky typu: Kto ja vlastne som? Čo mi dáva hodnotu? Na základe akých kritérií som niekto?

Je to tak, na tieto otázky existujú aj veľmi rýchle odpovede: Ale, veď to je jednoduché, si predsa človek, si Slovak, si Európan, si muž, si žena... a čo ti to nestačí? Veď máš vzdelanie, máš peniaze, máš zdravotné poistenie, sociálne istoty, zdravie, rodinu, dom alebo byt – čo ti to nestačí? Môžeš zdredovať olympiádu, môžeš fandiť našim hokejistom alebo pozeráť romantické filmy – čo ti to nestačí? Čo viac by si vlastne chcel? Veď to poznáš: Kto nič neočakáva, nezažije sklamania, a kto nič nerobí, nič nepokazí! Nežeň sa za veľkými vecami! Aké jednoduché je podľahnúť tejto pohodlnej ilúzii, bratia a sestry! Aké jednoduché je žiť život bez minulosti, bez zodpovednosti, ale aj bez túžob a bez budúcnosti...

Biblické texty, ktoré sme si prečítali, nám predostierajú úplne iný obraz. Ani jeden z dnešných biblických textov nás nenabáda k lenivosti alebo nečinnosti. Práve naopak – upozorňujú nás na to, že tu nie sme náhodou, že máme určité poslanie, úlohy, ktoré idú spolu so zodpovednosťou, a že naša minulosť a naša budúcnosť sú nesmierne dôležité. Prorok Jeremiáš hovorí: Tvoja dôležitosť spočíva v Tom, ktorý je vysoko nad tebou a ktorému ty patriš, chváľ sa tým, že Ho poznáš a že Mu patriš. Evanjelista Matúš o nás hovorí ako o nádenníkoch, robotníkoch, ktorí nikdy nepracujú sami pre seba, ale ktorí pracujú pre svojho Pána, ktorý ich do služby pozýva a volá. Hovorí nám: Vaš život, vaša služba a hodnoty, ktoré vytvárate, sú spojené s budovaním kráľovstva Božieho už tu a teraz. A napokon aj apoštol Pavel všetky tieto myšlienky krásne prepája, bližšie opisuje to, čo sa udialo v minulosti, a hovorí jasne aj o tom, čo sa stane v budúcnosti.

Apoštol Pavel hovorí: Kto si a akú máš hodnotu, nespočíva v tebe samom. Tvoj život môže byť naplnený radosťou, ale aj bolesťou, pokojom, ale aj hádkami. Môžeš byť veľmi vzdelaný, veľmi múdry človek, ale môžeš byť aj chudák a nemusíš vlastniť vôbec nič – tvoja hodnota nespočíva v tom! Tvoja hodnota spočíva v Bohu! V Bohu, ktorý ťa stvoril, v Bohu, ktorý ťa zachránil – to je tvoja minulosť. Tvoja prítomnosť a budúcnosť stojí a padá na Bohu, ktorý je s tebou a denno-denne ťa vedie smerom do svojho kráľovstva. Apoštol Pavel veľmi dobre vedel, čo hovorí. Bol veľmi vzdelaným a dôležitým človekom, ktorý poznal Hospodina a aktívne žil náboženským životom. Bola mu dokonca zverená špeciálna úloha – obrániť pravú židovskú vieru a zbaviť sa kresťanov, ktorí boli považovaní za hrozbu. Pavel sa v snahe žiť hodnotný život pravej viery pustil do tejto neľahkej úlohy. V jeho živote však prišiel okamih, ktorý jeho dovtedajší hodnotný život obrátil naruby. A dnes v jeho texte čítame: Všetko, čím som bol, všetko, čo som robil, všetko, čo som považoval za životne dôležité – to všetko sú smeti, odpad! Pavel sa nerozhodol na základe rozumového prehodnotenia výhod a nevýhod viery v Krista. Bol totálne premožený a premenený Kristom, a preto všetko, čo predtým považoval za hodnotné, teraz svojou hodnotu úplne stratilo. Poznanie Krista, poslušnosť Kristovi, má oveľa väč-

šiu váhu. Všetko ostatné má hodnotu odpadu. Keď si naplno uvedomil, čo všetko Kristus urobil a čo to pre neho bytostne znamená, všetko ostatné je len odpad... Bratia a sestry, naša hodnota a význam sú založené jedine na Bohu, na tom, čo pre nás urobil Ježiš Kristus a v čom nás denne-denne utvrdzuje Duch Svätý. Preto sa máme chváliť v prvom rade tým, že Ho nie len poznáme, ale že Mu patríme a že v ňom a s ňím denne žijeme.

Náš Stvoriteľ nás nielen stvoril predivným spôsobom, ale napriek tomu, že sme sa Mu otočili chrbtom, že sme od Neho dobrovoľne odkráčali a postavili sa Mu na odpor, napriek tomu všetkému nás Boh nezavrhol a neodsúdil, ale zrealizoval plán záchrany. O deväť týždňov budeme sviatíť Veľkú noc, ktorá je srdcom, jadrom, koreňom našej kresťanskej viery. O deväť týždňov si pripomenieme najstaršie kresťanské sviatky, keď vtelený Boh prešiel cez strach, bolesť a utrpenie a položil svoj vlastný život za nás, preto, aby náš život mohol byť naplnený pokojom a istotou, že nás miluje a je s nami v našich problémoch, starostiach a utrpení. Ježiš Kristus poslušne obetoval sám seba, aby náš život mal zmysel a hodnotu. Ježiš Kristus bol vzkriesený z mŕtvych mocou Božou, a preto je pre nás mocou k životu v nezmyselnom a utrápenom svete. Toto je obrovské tajomstvo, nesmierny poklad tradičnej starovekej kresťanskej, *našej viery.*

Bratia a sestry, tento poklad – Kristovo utrpenie, smrť a vzkriesenie – nie je verejným, ale absolútne osobným pokladom, ktorý sa dotýka každého jedného z nás. Náš Boh nemyslí paušálne, masovo, náš Boh pozná každého z nás absolútne osobne! Preto sú Kristovo utrpenie a smrť natoľko osobné, že naše bolesti a trápenia už nie sú len naše. Kristus ich niesol a nesie spolu s nami. Naša bolesť, naše trápenia nie sú nezmyselným utrpením práve preto, lebo v nich nie sme sami. Ten, ktorý zvíťazil nad smrťou, ich nesie spolu s nami. Ten, ktorý sám trpel a zomrel, dáva našim problémom a trápeniu nový rozmer, nový zmysel – je v tom všetkom spolu s nami.

Bratia a sestry, ako ľudia nesmieme zabúdať na smrť. Biologická smrť je absolútnou súčasťou ľudského života. Tak, ako sme sa narodili, tak aj zomrieme. Je však aj iná smrť. Apoštol Pavel hovorí o zomieraní s Kristom. Zomrieť spolu s Kristom neznamená zomrieť na kríži. Pavel hovorí o tom, čo sa stalo s každým z nás pri krste. V krste bol usmrtený starý človek a vzkriesený človek nový. Boh nás v krste zabil, aby nás v krste vzkriesil k novému životu – a preto sme mŕtvi pre hriech a pre diabla a sme vzkriesení k životu v novom štýle, k životu v pokoji a k životu v istote, že patríme všemohúcemu Bohu. Boh nám daroval úplne novú identitu, novú istotu a nový zmysel, aby sme získali novú hodnotu, absolútne hodnotnú hodnotu v ňom a s ňím. Istota terajšieho života s Kristom a istota života s Kristom aj po smrti – úplne nového a dokonalého, to je naša prítomnosť aj naša budúcnosť. S Kristom, v Kristovi a pre Krista – nič iné nebude pre nás dôležité a v ničom inom nenájdeme dokonalý pokoj ani radosť. A toto je najdôležitejšou hodnotou a zmyslom nášho života.

Apoštol Pavel nás nabáda: Čokoľvek robíte, robte pre Krista. Kamkoľvek idete, čokoľvek poviete, robte pre Krista. Buďte spravodliví, milosrdní, láskavi, dobrosrdeční pre Krista. Komukoľvek pomôžete, čokoľvek urobíte, robte to pre Krista. To je vaša hodnota, váš zmysel, vaša radosť.

Pavel veľmi dobre vie, že nie sme dokonalí. Že možno zostaneme neuznaní, slabí a chudobní v očiach tohto sveta. Pavel nám preto hovorí: Netúžte a nežeňte sa za tým, čo je úžasné pre tento svet. Choďte za tým, čo vám tento svet nemôže dať a čo je omnoho väčšie, lepšie a úžasnejšie! Netúžte po tom, čo je veľké! Žeňte sa za tým, čo je najväčšie, najúžasnejšie, najlepšie – to je niečo, čo vám tento svet nedá, lebo vám to dám len ja – váš Pán a Vládca.

Bratia a sestry, prorok Jeremiáš, evanjelista Matúš aj apoštol Pavel nám dnes ponúkajú nový pohľad na náš život. Hovoria: Patríte Bohu. Boh je vašim Pánom, vašim Vodcom, vašim Lekárom, vašim Pomocníkom, vašim Všetkým. Dáva vám každý deň omnoho viac, ako sa odvážite a chcete dúfať. Každý deň vášho života dostávate omnoho viac, ako si zaslúžite, ako chcete, ako túžite, a preto zabudnite na všetko zlé, čo je za vami. Spomeňte si len na to, čo Boh urobil v Kristovi pre vás. A hľadte a tešte sa na to, čo je pred vami – lebo vaša odmena je v nebesiach.

Měl jsem Slovo Tvé za radost a potěšení srdce svého

(Jer 15.16)

Slovo Tvé měl jsem za radost a potěšení srdce svého – tak znejú slova proroka Jeremiáša, ktoré vyznával Ján Bohdan Hroboň, keď vystupoval na martinskú kazateľňu, otváral Kralickú bibliu a vyzýval veriacich k počúvaniu Písma v reči dávnych otcov. Naposledy sme na to spomínali pri príležitosti jeho nedožitých 75 rokov, ktoré si presne pred rokom prišlo do Martina pripomenúť široké zhromaždenie veriacich. O rok neskôr sa tak deje opäť. Pred oltárom martinského evanjelického kostola v Martine tentokrát slávnostne uvádzame do života knihu o kazateľovi Jánovi Bohdanovi Hroboňovi.

KAZATEĽ JÁN BOHDAN HROBOŇ

Knihu s názvom *Kazateľ Ján Bohdan Hroboň* s podtitulom z mocného Božieho slova, ktoré vyslovil prorok Jeremiáš, vydal v marci tohto roku Evanjelický a. v. cirkevný zbor v Martine. Kniha má viac ako 260 strán a v sebe studnicu vzácných impulzov viery, obrazov, napomínaní, výkrikov aj po-

vzbudení. Jej obsahom sú kázňové texty, výber textov a rozprávok z martinského zborového časopisu ako aj hodnotné články, zamyslenia, postoje a úvahy na rozličné spoločenské témy. Význam a hodnotu knihy zvyšuje aj register vybraných tematických okruhov a biblických odkazov, ktoré

uľahčujú vyhľadávanie konkrétnych tém a biblických veršov.

Výber z kázňových textov

Kniha obsahuje štvoricu kázni – kázne zo zvukových záznamov, z rukopisov, príležitostné kázne a kázne na každý deň. J. B. Hroboň v nich reflektuje *pohanstvo dneška, biblickú predstavu živého zboru, potrebu deliť sa, vzťah rodičov a detí, nevyhnutnosť vnútornej misie, tajomstvo kresťanských Vianoc, Štefanov dneška či akým jazykom sa hovorí v nebi*. Bohatá paleta tém, ktoré sú starostlivo roztriedené do väčších významových celkov (tematické okruhy, biblické odkazy), zvyšuje pôvabnosť knihy svojou rýchlou adresnosťou – čitateľ rýchlo nájde text, ktorý mu bude v jeho konkrétnej situácii práve na ošoh.

Vo svojich kázňach poukazoval J. B. Hroboň vždy na Pána Boha, pre ktorého nie sú dôležití iba tí, ktorí majú v rukách svetskú vládu, vládnu vojsku alebo vlastnia veľké bohatstvá tohto sveta. Pre Boha sú najdôležitejší tí, ktorí vyzerajú najmenej dôležití – chudobní v duchu, deti a mládež, biedni ľudia, ale šťastní vo svojej chudobe. Ľudia, ktorí sa vedia deliť o to, čo majú. Ľudia, ktorí sa neboja stráť, lebo majú taký poklad, ktorý sa nestráca.

Výber textov z Martinského evanjelika

Okrem zbierok kázni kniha obsahuje výber textov z Martinského evanjelika, zborového časopisu Evanjelického cirkevného zboru v Martine, z ktorého sa tešíme i v súčasnosti. Témy, ako napríklad *Zdravie, vzedlanie a kúpna sila, Vezmite konečne Boha vážne* alebo *„Každý môže s Kristom vstať z mŕtvych* a predovšetkým Božie slovo, prítomné v týchto témach, sa prostredníctvom zborového časopisu nie raz dostali do rodín; k tým, ktorí z rozličných dôvodov do kostola jednoducho neprišli. Kázne J. B. Hroboňa v zborovom časopise si však našli aj týchto adresátov, a tak sa evanjelium Božie mohlo šíriť na spasenie každému.

Bibliograf a šéfredaktor Martinského evanjelika Miloš Kovačka ich preto právom považuje za „veľký Boží dar J. B. Hroboňa daný súčasnej kresťanskej misii“.

Rozprávky z Martinského evanjelika

Fantastický nápad zostavovateľov knihy! J. B. Hroboň, ktorý miloval a bol milovaný deťmi a mládežou, sa vo svojej tvorbe pre deti prihovára aj našim najmenším. Robí tak so sebe vlastnou predstavivosťou a zmyslom pre humor. Rozprávky o tom, *Ako sa stala babka čarodejkou, Rozprávka o zvončeku, Vianočná rozprávka či Skutočný príbeh pre starých otcov*, pohľadia srdce a dušu nielen našich najmenších.

Kázne, články, zamyslenia, postoje a úvahy

Úchvatné slovo, adresné, komunikované dobe, v ktorej J. B. Hroboň žil, je platné v nadčasovej perspektíve. Svedčí o tom mnohotematickosť Hroboňových textov; spomedzi mnohých tém spomenieme napríklad: *Kto je barbar a komu česť?*, *Hľadajú sa spohľadní agenti a večice na pomoc*, *Niečo zo spovede farára ECAV na dôchodku*; *Do pozornosti našim politikom* či *Pozývam ťa na kávu* alebo *Ako Mojžiš nie príliš šťastne upravil Božie prikázania*. Široká paleta náboženských a spoločensky aktuálnych otázok a hlbokých odpovedí, ktoré mali odvahu zaznieť z areopágu chrámu, vytvárajú hodnotné dielo, o ktoré sa môže, slovami bibliografa Kovačku, „ako o veľkú skúsenosť dejín spásy oprieť každý kresťan – evanjelik, ale i osvietení kresťania iných denominácií“.

Hroboňove silné kázne si pamätajú veľa! O to silnejším a súčasne nadčasovým spôsobom posilňujú verných a statočných, ktorí i dnes slúžia vo svojej cirkvi zvestovaním evanjelia. Sú slovami, ktoré pozývajú Kristových milovaných k milovaniu Slova Božieho a k jeho nasledovaniu v každom čase. Volajú nás k aktívnej službe na Božej vinici a pritom povolávajú k pokániu, aby sa nik z nás nechválil; len ak Kristom, „ved

sme Jeho dielo (...) stvorení na dobré skutky, v ktorých nás Boh už prv uspôsobil chodiť“ (Ef 2, 10).

Snáď najsilnejším odkazom Jána Bohdana Hroboňa je jeho služba volania veriacich k Bohu – v Jeho mene pozýval svojich bratov a sestry k stálemu a v ťažkej dobe nebojácnemu budovaniu kresťanstva a prekonávaniu jeho svárov a omylov, aby mohli Kristovi nasledovníci v každom čase tvoriť bratstvo pokoja – kráľovstvo Božie na zemi.

Príspevky vybrané z Evanjelického posla spod Tatier a z časopisu Tvorba

Hroboňova náboženská a spoločenská publicistika v periodikách Evanjelického posla spod Tatier a časopisu Tvorba predstavujú ďalšie textové celky knihy. Ich autor sa v nich prihovára k širokému zástupu kresťanov, aby spolu s nimi, s čitateľmi, uvažoval o tom, čo sa deje s národom, kam smerujeme a na koho každodenne upierame svoj zrak. Človečenstvo, na Boží obraz darované Slovákom, sa Hroboňovi javí unavené a vyprahnuto. Je stratené v púšti, ktorou putuje, aby sa dostalo k zlatému teľatu svojho veku – k novodobému bohu, ktorý človeka napokon necháva v jeho vlastnom egoizme.

Boží obraz, darovaný Slovákom, stráca koncept zodpovednosti za blížneho, svedomie, solidaritu a lásku. Upozorňuje na to práve publicistika J. B. Hroboňa, ktorá nám ponúka „Pohľad z Babylonskej veže“, „Kľúčový príbeh Ježiša Krista“ alebo premýšľa-

nie nad tým čo robiť, keď sa „Hady plazia okolo nás a sila ich jedu trvá a trvá...“

Posledná rozlúčka, kondolencie, spomienky

Keď 17. januára 2006, vo veku 67 rokov, z tejto časnosti navždy odišiel brat farár, manžel, otec, starý otec, súrodenec a priateľ Ján Bohdan Hroboň, so smútiacimi pozostalými sa v bolesti z odchodu blízkeho spojil zástup veriacich. V záverečnej časti knihy spomínajú a lúčia sa, čo knihu obohacuje o vzácne myšlienky a vnímanie J. B. Hroboňa očami jeho najbližších príbuzných a spolupracovníkov. Spomedzi mnohých textov by som rada spomenula *nekrológ*, ktorý vyšiel v časopise *„Týždeň“*. Štefan Hríb v ňom J. B. Hroboňa opisuje ako jedného z tých, ktorých šéfredaktor Hríb „nosi v duši“. Je smutný z toho, že noviny sú plné odchodov známych osobností, ale pre neho, pre J. B. Hroboňa, nik nenapísal ani riadok. „Zdalo sa mi to od nás nespravodlivé, hlúpe a trápne,“ píše Hríb, pýtajúc sa na to, „kedy, keď nie na konci, rozlíšime zrno od pliev?“ Tichý odchod J. B. Hroboňa pomenúva priamo: „Odišiel si rovnako nenápadne, ako si v tejto krajine šíril dobro.“

Texty spomienok v závere knihy uzatvárajú príbeh jedného ľudského života, a predsa sú pre čitateľov povzbudením k tomu, aby sme žili inak. Nie, nik od nás nežiada kopírovať a robiť veci rovnako... Ján Bohdan Hroboň bol len jeden, originál. Texty sú skôr viditeľnou a zreteľnou pripomienkou toho, ako dokáže jeden ľudský život naplniť Jeho tvorca.

Zostavovatelia knihy

Napokon je potrebné oceniť vzácnu prácu editorov knihy, menovite Zuzany Bukovskej a synov J. B. Hroboňa – Jána Hroboňa a Bohdana Hroboňa. Poďakovanie patrí aj grafikovi Petrovi Ďuríkovi a zodpovednému redaktorovi, martinskému evanjelickému farárovi Milanovi Kubíkovi, rovnako ako jazykovej redaktorky Alžbete Stančevovej,

či Zuzane Bukovskej a Ivane Polákovej za technickú prípravu rukopisov. Kniha vznikla aj vďaka stálej podpore Miloša a Dušana Hroboňovcov, bratov pána farára J. B. Hroboňa. Im všetkým sa v jednotnom úsilí o zachovanie odkazu Jána Bohdana Hroboňa podarilo „zobierať roztratené texty, ukladať klas ku klasu, usporiadať úro-

du, spôsobne uložiť do knižnej „stodoly“ a ponúknuť duchovný pokrm, dobrý na mnoho budúcich rokov a desaťročí“, ako to

výstižne napísal Miloš Kovačka. Ďakujeme, že odkaz Jána Bohdana žije, teraz aj v knižnej podobe, s nami.

Kázne z troch chrámov

Bývalý režim klasifikoval J. B. Hroboňa ako „politicky nespoľahlivého“, a preto bola ponuka služby vo väčšom zbere nereálna. Pán farár Hroboň vedel, že ako evanjelický farár môže pôsobiť len v menších evanjelických cirkevných zboroch, čo prijal a premieňal na Božiu slávu. Počas svojho života bol osvedčeným nástrojom, ktorý si Boh používal v Lazoch pod Makytou, v Hanušovciach a napokon i v Martine. Zaujímavé je, že na všetkých týchto miestach vznikali z Božej milosti, viery a aktívnej práce veriacich na čele

so svojim duchovným pastierom J. B. Hroboňom aktívne a zdravé cirkevné zbory. Rovnako rástli a vo viere silneli aj spoločenstvá mládeže, ktoré boli J. B. Hroboňovi obzvlášť vzácne a ktoré v ťažkých ateistických časoch mimoriadne osvedčovali svoju vieru. Dnešní veriaci, rovnako ako čitatelia knihy *Kazateľ J. B. Hroboň* si môžu uvedomiť, že napriek vtedajšiemu politickému tlaku zvonka, prežívali tieto, v zbere rastúce božie rodiny bratov a sestier vo viere, neopakovateľnú súdržnosť a jednotu.

Z Martina k vám, milí čitatelia

Životný príbeh o živote a službe Jána Bohdana Hroboňa, rovnako ako jeho slová, v knihe nezaznievajú spôsobom, ktorý by vyznel ako oslava človeka. Práve naopak, sú a vždy ostanú svedectvom na Božiu chválu! Z Martina k vám, milí čitatelia, prichádza skutočný klenot, ktorého jediným cieľom je ukazovať na trojjediného Boha a moc Jeho lásky v nás.

Sme presvedčení, že kniha *Kazateľ Ján Bohdan Hroboň* sa mocou svojho odkazu zmocní všetkých, ktorí ju otvoria a začítajú sa do jej posolstiev, aby slovami Miloša Kovačku mohli zistiť, ako Jánovi Bohdanovi Hroboňovi „ležala na srdci vec kresťanskej viery – jej potešenie i radosť“.

HEDWIGA TRÁČOVÁ
FOTOGRAFIE: IGOR PLŽ

Iba dnes prežijem a vychutnám každú hodinu naplno a nebudem sa usilovať vyriešiť naraz všetky svoje životné problémy. Iba dnes sa budem snažiť zdokonaľiť svoju myseľ tým, že sa naučím o niečo viac, než viem teraz, prečítam si niečo, čo si vyžaduje úsilie, zamyslenie, sústredenosť a rozhodnutie. Iba dnes budem milý. Budem hovoriť s druhými príjemne, budem slušný a citlivý k druhým. Iba dnes nebudem hľadať chyby na druhých, ani sa pokúšať zmeniť ich či zlepšiť – iba seba. Iba dnes budem mať cieľ a plán. Možno sa ich nebudem celkom držať, ale chcem ich mať aj tak. Tým sa uchránim pred dvojakým nebezpečenstvom – unáhlenosťou a nerozhodnosťou! Iba dnes budem trénovať svoj charakter. Urobím zmenu k lepšiemu potajomky. Ak sa niekto o tom dozvie, nebude sa to rátať. Iba dnes urobím niečo, do čoho sa mi nechce, a tak naučím svoje telo podriadenosti duchu a svoje emócie podriadenosti vôli. Iba dnes sa nebudem báť milovať alebo riskovať, odvážim sa vychutnávať všetky Božie požehnania a veriť, že každé semiačko zasiate do Jeho kráľovstva sa mi rozmnožené stonásobne vráti!

Takto budem žiť – iba dnes!

(Z KNIHY B. HRUŠKU „POD BABYLONSKOU VEŽI“ PRE MLADÝCH I STARŠÍCH VYBRAL J. B. HROBOŇ)

ZNIČENÝ JERUZALEM A HROZBY DNES ALEBO PÝCHA PREDCHÁDZA PÁD

Toto hovorí Ten, ktorý má sedem Božích duchov a sedem hviezd: poznám tvoje skutky, máš meno, že žiješ, a si mŕtvy. Prebuď s a posilňuj statky, ktoré začali odumierať, lebo tvoje skutky som nenašiel dostatočnými pred mojím Bohom. Pripomeň si, čo si prijal a počul, zachovávaj (to) i kajaj sa! Ak nebudeš bdieť, prídem ako zloděj, a ani sa nedozvieš, v ktorú hodinu prídem na teba. Máš však niekoľko osôb v Sardách, ktoré si neposkvrnili rúcho; tí budú chodiť so mnou v bielom rúchu, lebo sú toho hodní. Kto zvíťazí, takto bude oblečený do bieleho rúcha a nevymažem jeho meno z knihy života, ale vyznám jeho meno pred svojím Otcom a pred Jeho anjelmi.

ZJAV 3, 1 B - 5

Milí bratia, milé sestry!

Dnes nie je Kajúca nedela, ktorá pripomína skazu mesta Jeruzalem a nutnosť, aby sa aj v cirkvi hlásalo pokánie. Lebo tak, ako sa do raja dostal had – pokušiteľ na najvyššej úrovni, ako sa dostal aj do Ježišových modlitieb a pôstu, tak sa môže dostať aj na každé sväté miesto, pokiaľ žijeme v tele a na tomto svete. Predsa však som si pre dnešnú kázeň vybral isté menej známe okolnosti zničenia Jeruzalema Rimami roku 70 po Kristovi, aby som vám na nich ilustroval dosť známu skutočnosť, že každú vonkajšiu katastrofu predchádza duchovný a morálny rozklad. To platí aj pre jednotlivca aj pre rodinu. Rezignácia na duchovné veci znamená duchovnú smrť, i keď sa človek teší dobrému telesnému zdraviu. Signalizuje, že sa čosi začína gúľať do priepasti, hoci sa zatiaľ zdá, že stojí veselo nad ňou.

Vieme o tom, ako obrancovia Jeruzalema trpeli hladom, ako boli vyvraždení, a tí, čo padli do zajatia, zaplnili trhy s otrokmi, ktorých cena prudko klesala. Všetko dozrelo pre Boží trest. Všetko nahrávalo okupačnej moci Ríma, ale čo je najsmutnejšie, najviac nenávisť bolo medzi samotnými obyvateľmi, obrancami, predstaviteľmi mesta. Ich kráľ Agripa II., ktorého považovali za kolaboranta, sa urazil, lebo mu robili protivieň, keď prišiel navštíviť Jeruzalem. Inak sa zdržiaval v Cézarei, ktorá bola za cisára Neróna premenovaná na Nerónium. Tam bolo sídlo politickej moci štátu. Do Jeruzalema sa sústredilo mnoho remeselníkov, lebo pri rekonštrukcii chrámu našli prácu na niekoľko desaťročí, a tam sa aj usídlili.

Keď boli práce hotové, vznikla z nich možno až dvadsaťtisícová vrstva nezamestnaných, čo s rodinami predstavovalo tretinu obyvateľov mesta. Bez sviatky do Jeruzalema prišlo možno až desaťkrát toľko ľudí, ako bolo domorodcov. Po obsadení mesta sa už nemohli vrátiť domov. O prvenstvo v meste sa hádali až traja vodcovia, takže tam vznikli tri proti sebe bojujúce skupiny.

Ľudia boli sfanatizovaní. Každého, kto ich napomenul, že ich vzbura bude utopená v krvi, chceli kameňovať. Rimania mohli skončiť so všetkým aj skôr. Keď však videli, že čas hrá pre nich, nechali hladných a rozvadených obyvateľov, nech sa zničia sami. A oni sa aj ničili. Prívrženci troch proti sebe stojacich vodcov sa vyvražďovali. Počínali si vraj hanebne. Oblekali sa do ženských šiat, aby oklamali obeť, a tak zabíjali každého, kto im prišiel do cesty. Padli všetky morálne zásady. Dokonca si vzájomne ničili z materiálnej stránky to najvzácnejšie – už aj tak malé zásoby potravín. Na celej čiare panovalo násilie. Za vrece zrna dávali celé majetky.

Znepriatelené strany sa zjednotili len vtedy, keď Rimania zaútočili. Po prerušení bojov útočili jedni na druhých. Nenávisť sa rozblčala ako oheň. Historik hovorí, že nijaká generácia vyvoleného národa nebola taká bezbožná ako táto. Darma sa spoliehali na to, že Pán Boh sám ochráni svoje mesto a svoj chrám. To už nebolo Jeho mesto, Jeho chrám, Jeho ľud. Tam ho už skoro nikto nerešpektoval.

Existuje jedna legenda, ktorá ukazuje, aká bola vzájomná nenávisť týchto ľudí nezmysel-

ná. Na základe tejto legendy na jednom večerku pre bohatých, ktorý sa zle skončil kvôli malichej zvađe hostiteľa s deťmi hostí, rabínska analýza dopadla tak, že vinní boli všetci! Asi je to pravda. Keď sa rodina, podnik, cirkev či národ ženú do katastrofy, vinní sú všetci, niektorí menej, iní viac. Niektorí hoci aj tým, že neurobili všetko pre to, aby odhalili, presne pomenovali a snažili sa zastaviť zlo. Niekedy je to nemožné. Ale možné je jedno – veriť, že sa to raz skončí a že tí, čo zostanú, čo to prežijú, budú mať možnosť znova začať stavať čosi dobré. Preto chcú prežiť.

Ako tá pani v koncentračnom tábore, ktorú predstavila nedávno televízia. Chcela prežiť, aby mal kto raz svedčiť o strašných časoch, aby sa neopakovali. Zmobilizovala svoje vnútro, svojho ducha, a prežila. Tak to urobil počas obsadenia Jeruzalema najznámejší vtedajší rabín Jochanan ben Zakaj. Nechal sa vyniesť svojimi žiakmi z Jeruzalema v rakve, ako keby bol mŕtvy, lebo vlastní zabíjali každého, kto sa pokúsil o útek z mesta. Kresťania, ktorí ušli z Jeruzalema, lebo sa rozpomenuli na Ježišovo proroctvo, museli tak urobiť hneď na začiatku tých hrozných udalostí.

Keď sa Jochananovi nepodarilo vyjednať s rímskym veliteľom uštiehnie Jeruzalema, ten mu dovolil aspoň v meste Jamnia založiť židovskú akadémiu, lebo jeruzalemská padla. Hovorí sa o nej, že po skaze Jeruzalema táto rabínska škola duchovne vzkriesila a zachránila židovstvo. Na jej začiatku stál človek, ktorý sa uprostred všeobecnej skazy vnútorne nikdy nevzdal.

V Jeruzaleme teda nik neostal bez viny. Nik neostal čistý. Nenávisť ich rozbila. O jednote sa nedalo už hovoriť ani zo žartu, na solidaritu, ktorej ich učil Mojžiš, ostali už len spomienky. Jeden z tých, ktorí opisovali tieto udalosti, dodáva: Jeruzalem bol zničený zvnútra. Strašná veta. Chrám stojí. Všetky stavby sú ešte v plnej kráse. Dokonca aj múry sú takmer nedotknuté, a predsa sa už šíri smrteľný zápach rozloženej morálky, ducha, lásky ako predzvesť totálnej skazy, ktorej završenie je už len technická otázka.

Bratia a sestry, keď niečo padne zvonku, dá sa reštaurovať. Dá sa to znovu vystavať. Povedzme, že to je otázka peňazí. Ale keď niečo

padne zvnútra – reštaurovanie je takmer nemožné. O generácii, ktorá padla zvnútra, sa hovorí, že musí vymrieť a prísť nová, aby sa čosi posunulo k lepšiemu.

Keď predseda britskej vlády po druhej svetovej vojne povedal, že vojnou zničený svet má tri problémy, ktoré musí riešiť, tak ich aj pomenoval: peniaze, peniaze a peniaze. Mal pred očami, žiaľ, len trosky domov a hladných ľudí, čo prišli o všetko. Tým peniaze pomôžu. Ale, žiaľ, nemal pred očami zničené duše, srdcia, mysle, morálku v troskách, vieru, nádej, lásku. Tieto hodnoty, ktoré sú schopné vystavať múry v nás, peniaze nevzkriesia. Možno ich len hlbšie pochovávať. Ale svet, zdá sa, tomu politikovi uveril. Nevidaným spôsobom sa postavil znova – ale duchovne možno vôbec nepokročil. Preto ne jeden mysliteľ, ktorého to vyvádza z miery, je pesimistický a napríklad o Európe, päťdesiatpäť rokov po vojne, hovorí, že umiera. Umiera zvnútra, navená, rezignovaná, vyprázdnená.

My len dúfame, že táto choroba nie je smrteľná, a mali by sme sa veľmi nadšene, poctivo a s láskou usilovať o skoré odstránenie vnútornej krízy v nás a okolo nás. Dejiny hovoria jasne – aj dejiny židovského národa, aj dejiny cirkvi či sveta: každú katastrofu predchádza morálny úpadok! Morálny a duchovný – to ide spolu. Keď prekročí všetky miery, človek umiera zvnútra. Pre Boha, pre večnosť, ale aj pre zmysluplný život na tejto zemi je mŕtvy. Má problémy, a myslí si, že peniazmi vyrieši všetko.

Za ním aj pred ním kráčajú podobné mŕtvolky, ktoré si myslia to isté a brúsia si zuby na majetky iných. Každý, kto sa naučil dívať na svet duchovnými očami, hľadá a váži si spoločenstvo, uprostred ktorého sa ctia hodnoty, čo sa nedajú kúpiť, ale len vyprosiť od Darcu každého daru dobrého a dokonalého.

Budme ľuďmi v cirkvi, v rodinách, v zamestnaní a prijímajme Boží hlas, Božiu milosť. Obohacujme sa zvnútra, aby vydržalo aj veľmi zlé časy a aby vtedy, keď sa momentálne nebudeme dať nič robiť, našlo silu ujsť pred potopou s túžbou po nej znovu budovať ešte lepší život a svet. Amen.

Z KNIHY KAZATEL JÁN BOHDAN HROBOŇ.

ED. ZUZANA BUKOVSKÁ, JÁN HROBOŇ, BOHDAN HROBOŇ.
MARTIN : EVANJELICKÝ A. V. CIRKEVNÝ ZBOR, 2014, 255 s.

Spomienky na našu školičku na Memorandovom námestí

VIERA KUSÁ

Prosím Ťa, Hospodine, Otče nebeský, pošepkaj mi, čo mám ešte urobiť na tejto zemi, keď ma ešte v 92-ke na nej opatruješ a pomáhaš! Je to veta, ktorú si často pridám k večernej modlitbe. A veru – stal sa zázrak. Dostala som nové číslo Martinského evanjelika. Časopis sa mi veľmi páči, lebo je prostriedkom na oboznamovanie martinských cirkevníkov s tým, čo martinský ev. a. v. cirkevný zbor robí dnes a ako žil v minulosti. Na rozdiel od nás, v Českej republike si viac vážia vlastné dejiny a či v televízii či v rozhlase nepriamo vychovávajú k láske k nim. Ale vie väčšina Slovákov povedať niečo o našej histórii?

Nuž, naozaj sa stal zázrak, o ktorom som hovorila na začiatku. Pánbožko mojej žiadosti či prosbe, aby prezradil, aké má so mnou plány, vyhovel.

Horko-ťažko som si prečítala Martinského evanjelika, lebo pomaly slepnem, a znovu som v ňom našla článok o Biblickej škole. Zalutovala som, že napriek viacerým článkom o prestavbe bývalej päťtriednej ev. a. v. ľudovej školy na biblickú nikto z pamätníkov doteraz nenapísal o našej dávnej evanjelickej „školičke“ za prvej Československej republiky. O jej pôsobení v začiatkoch, keď som ja do nej chodila. Či si to nezaslúži, veď koľko žiakov pritulila naša malá nenápadná školička, koľkým žiakom pomohla, vychovala ich do života i v duchu našej ev. a. v. cirkvi, naliata im rozumu, otvorila im cestu do ďalšieho života... Všetko dobré sme v nej zažili vďaka múdrym učiteľom. Boli to jej správca Július Batel, jeho manželka Elena Batelová, neskôr Elena Chmelová, pán učiteľ Pavel Kocka a Peter Ondrejček.

Koľkým dala táto škola základy vzdelania a oni sa stali jeho ďalšími nositeľmi... Hádám všetci nespýšneli...

Stal sa teda, aspoň pre mňa, zázrak, Hospodin mi to hádam prikázal a Duch Svätý pošepol: „Napíš ty, napíš!“ „Ja mám písať, v deväťdesiatich dvoch rokoch? Skoro hluchá a slepá? Čo už napíšem, keď mi lietajú písmená po papieri. Ale rozum sa mi zdá čistý, na všeličo si pamätá...“ Dlhú som uvažovala, či na to budem stačiť. Ak mi Pán Boh s Duchom Svätým pomôže, pokúsim sa. Nuž, začínam.

Naša päťročná školička zažívala v 20. – 30. rokoch 20. storočia slávnostné chvíle po vytvorení mladého a nového československého štátu. Slováci sa konečne zbavili maďarizácie aj v školstve, za čo toľko bojovali štúrovci, Hurban, ale aj Kollár, Šafárik s Hollým. Vyvoleným prezidentom spoločného štátu sa stal Tomáš Garrigue Masaryk, pôvodom z Moravy, ktorý mal Slovákov veľmi rád. Aby lepšie vyjadril svoju úctu a vzťah k nim, postavil si letné sídlo na Bystričke pri Martine, kde naozaj rád každý rok chodieval. Vtedy, keď nad Martinom zavrčalo lietadlo, rozleteli sa všetky deti z okolia na veľký trávnik pred Maticou, kde je teraz postavená škola na Mudroňovej ulici, a všetci sme ký-

vali, kričali a jasali, kým pánu prezidentovi nezhodili z lietadla dennú poštu z pražských Hradčian. Môžete si predstaviť, aký to bol jasot a čo za krik, keď na tento veľký trávnik si pricvčal sám pán prezident z Bystričky po poštu na krásnom bielom koni. Detský krik mal na svedomí, pravdaže, aj krásny biely koník, ale neraz bol trávnik plný aj dospelých ľudí – matičiarov: baťka Škultétyho a ďalších prezidentových známych, ktorých si niekedy pozýval k sebe na Bystričku.

Keď som už chodila do školičky, 7. marca sme oslavovali pána prezidentove narodeniny pesničkou, ktorú nás naučila moja prvá pani učiteľka – mladučká, krásna Elenka Batelová, manželka nášho pána riaditeľa Júliusa Batela.

Elenka bola ku všetkým žiakom veľmi milá, prívetivá, mala zvonivý hlasok, mne prenikal hádam až do srdiečka. Nevedela som odolať stále sa na ňu pozeráť a rada som s ňou spievala pesničku o tatíčkovi Masarykovi a žiadalo sa mi ju napodobniť. Pani učiteľka Batelová nás tým zvonivým hlasom učila nielen hovoriť a po slovensky zreteľne vyslovovať už v prvej triede – museli sme zo šlabikára čítať „Mama má Emu, Ema má mamu...“, do desiatich sme rákali celkom spokojne. S pomocou manžela nás učili aj spievať už spomínanú pesničku o vtedajšom pánovi prezidentovi: *Či znáte muža, ktorý v srdci v duši svoj národ nosí, ó, od mala, ktorému za to sluší právom česť, úcta, láska a hlučná pochvala. Či znáte ho? To on, [to on]; to jemu, jemu zneje slávy zvon, tatíček Masaryk, tatíček Masaryk...* Každý deň sme ju opakovali a ľudia, ktorí kráčali po evanjelickom dvore – dnešnom Memorandovom námestí – pod obloky chodili počúvať, čo sa robí...

Naša krásna prvá pani učiteľka Batelová časom veľmi pribrala, narástlo jej bruško. Pravda, chlapi, čo s nami v triede sedeli, si už dávno medzi sebou suškali, že má v brušku bábätko a že sa jej narodí dieťaťko. Ale nám mamy inšie vraveli... Darmo sme sa s chlapcami, s kamarátkami Soničkou, Ludkou a Táňou škriepili, že nemajú pravdu, lebo naše mamy nám povedali, že detičky nosia bociany, že sú zabalené v batôžteku, previazanom zlatou stužičkou. Chlapci sa nám posmievali a robili taký krik, až musel často zakročiť pán riaditeľ Batel a vyfahať ich za uši. Vtedy sa to ešte mohlo, dnes by už obaja rodičia s veľkým krikom utekali za učiteľkou, čo si to k ich dieťaťu dovoľuje... A práve potom deti často robia v škole zle, ešte viac si dovoľia, kričia, bijú sa, do školy chodia nepripravené, nenapíšu si úlohy, ale vedia porozprávať, čo bolo včera v televízii, s čím sa hrali na počítači...

Vráťme sa však do mojej prvej triedy našej školičky. Spolužiaci, ktorých pán učiteľ napomenul a potrestal, si na druhý raz viac dávali pozor, ba v triede boli pozornejší a tichší, dobre si zachovali, prečo sa tak stalo...

Jedno ráno nás mladučká pani učiteľka neprišla pustiť triedy. Dozvedeli sme sa, že porodila dievčatko – Evičku a my – prváci, len čo sme zbadali na ich maličkom dvore kočiarik, skoro celá trieda sme ho obstali a dali sa ho hintať, že sa ku Evičke často ani vlastná mamička nevedela dostať. Na tento dvorček sme ako žiaci však vôbec nemali chodiť, lebo my sme mali ako dvor „prideľený“ priestor na dnešnom Memorandovom námestí.

Ivan, najväčší mudrlant, vtedy skoro nahlas zahlásil Ludinke: „Opýtaj sa, či im Evku bocian doniesol!“ Ale zaťažené chlapčenskými tvrdeniami ani jedna z nás nemala odvahu položiť pani učiteľke túto chulostivú otázku.

Od polroka prvú pani učiteľku zastúpila staršia a prísnejšia – vdova s dvoma synmi – Elena Chmelová. Po zaspievaní raňajšej pesničky *S Bohem já chci začítí* hneď nám aj predstavila svojho „pomocníka“ – paličku. Nebola to palička na zlých žiakov. Bol to taký klátik či hrubý drúčik z ľahkého drevka, neviem veru, že keď ho použila, či sa nerozštiepil. Na mňa ho pani učiteľka ani nikdy nepotrebovala. Ja som sa ho bála. Na naše domáce úlohy aj na čítanie bola vždy veľmi prísna, známyk nám rovnopísala pod úlohy, kde neraz pridala aj odkaz rodičom. V šlabikári sme mali veľa básniček a pani učiteľka vždy chcela, aby sme sa ich naučili naspamäť a vedeli ich aj pekne recitovať. Málokedy, ale predsa len aspoň niekedy nás i pochválila.

Koncom roka v našej školičke v prvej triede čítali sme posledné básne v šlabikári a pani učiteľka povedala: „Doma si ich prečítajte a trebárs na radáš aj naučte naspamäť.“ Tak som spravila a keďže sa mi páčila, pamätám si ju dosiaľ: *Jedla čelad' halušky nasucho. Sluha k mise priloží si*

ucho. *Slúchajte, že pani mladá, aká tu medzi haluškami zvada. Spodné kričia: „Čo činite, keď nám kvapku masť nespustíte?“ Vrchné kričia: „Čo vám dáme, keď my samy nič nemáme!“ Už dali sa aj v zápasy, celé kľbká držia sa za vlasy.“* Takto si tá pani mladá žartík počúvala, že si ho naveky zapamätala a ja tiež.

Pani učiteľka Chmelová bola prísna, ale dobrosrdečná. Raz doniesla pakeľ jabĺk, asi sa nám chcela pochváliť úrodou zo svojej záhrady. Všetky jablká nám rozdala, ona ani jedno neokoštovala. Jej synovia boli k nej i ku každému milí a veľmi zdvorilí. Museli ju mať veľmi radi, lebo do triedy často chodili za ňou. Boli od nás starší, ale usilovali sa ju počúvať, veď mali iba ju, vyrastali bez otca. Obaja tiež chodili do našej školičky, často na mamu po vyučovaní čakali. Po rokoch už ako dospelá som sa dozvedela, že starší je lekárom a mladší akademickým maliarom.

Keď sme pani učiteľku nepočúvali a napríklad sme sa po prestávke nevrátili načas do triedy, dostali sme neraz za trest odpísať aj 10 x domácu úlohu, alebo niektorú básničku, napríklad:

Podme žiaci, len veselo stúpajme do hája, dnes sa pre nás tam otvára čarovnejšia brána, hej čarovná brána v máji, v tom zelenom háji. Hej, v máji, v máji, v tom zelenom háji.

Do školy by som dnes nešiel ani za svet celý, lebo sa mi zarehotal dnes vakát veselý. Hej, veselý vakát v máji, v tom zelenom háji. Hej v máji, máji, v tom zelenom háji.

Aká to krásna, keď mladá chasa neplače, len skáče, hopsa, hopsa, hopsasa, neplače, len skáče, hopsa, hopsasa.

Zavríme dnes školu a stúpajme spolu. Stúpajme v poriadku na zábavu sladkú, stúpajme v poriadku, na zábavu sladkú, hej, na zábavu sladkú.

Básniček nás naučila veta, ktoré s nami recitovala v škole pri rôznych sviatkoch a príležitostiach. Pesniček bolo vari aj viac a kým sme sa ich naučili, mohli sme ich chodiť spievať pri organe v kostole.

Zavše sa nám raňajšia pesnička – napríklad *A již vychází slunéčko* – nepodarila podľa vôle pani učiteľky a povedala, že sme ešte ospalí. Pýtala sa: „Deti, dokedy ste včera fašiangovali? Zasa ste ospalí. Ako ste to zaspievali tú raňajšiu pieseň?“ A vyviedla nás na Memorandové námestie pred kostol ku štyrom lipám. Naučila nás hru na nožničky, vyklepávanú, na čerešne, ba aj ona sa tam hrala s nami a toto „kráľovské“ miesto nám i naďalej v našej školičke až do piatej triedy ostávalo prepotrebné. Vrátili sme sa do triedy a pani učiteľka povedala: „Zaspievame to ešte raz, a nahlas, aby vás aj vo vedľajšej triede tretiaci počuli!“ Často nás kárala a napomínala: „Mamičkám povedzte doma, nech vás dajú včasnšie spať. A kto doma spieva? S mamou alebo s ocinom?“ V triede zahučalo „ja“, ako keby všetci doma spievali. Ja viem, že opak bol pravdou. Chlapci boli nervózni, už aj chceli ísť von kopať loptu, čo doniesol do školy Paľo... Keď sa pani učiteľka blížila k mojej lavici, ticho som povedala: „Moja mamička vie veľa pesniček. A najradšej spieva:

*Neďaleko od Ďanovej Karľová, neďaleko od Ďanovej Karľová,
odpadla mi koníčkovi podkova, odpadla mi koníčkovi podkova.
Ale ma ty môj koníček dobre nes, ale ma ty môj koníček dobre nes,
dám ti pribiť podkovienku ešte dnes, dám ti pribiť podkovienku ešte dnes.
Dám ti pribiť podkovienku zo zlata, dám ti pribiť podkovienku zo zlata,
aby si ma nezhadzoval do blata, aby si ma nezhadzoval do blata.
Nie je mi žiaľ koníkovej podkovy, nie je mi žiaľ koníkovej podkovy,
ale mi žiaľ mojej mladej slobody, ale mi žiaľ mojej mladej slobody.“*

„Ticho! Ticho, žiaci, ticho, kto to tam stále vyrušuje. Vierka nám zaspieva pesničku!“ Veru som zaspievala, ale ako sa mi srdiečko roztrepotalo a pani učiteľka Chmelová začala tlieskať a po nej celá trieda. Ja som sa posadila do lavice a začala som plakať. Len pani učiteľku som počula: „Dobre, Vierka, čo plačeš? Všetkým sa to páčilo.“ Zdalo sa mi, že odvtedy som sa stala trochu pani učiteľkiným miláčikom, veď skoro každú básničku mi dala recitovať.

Dobre mi bolo recitovať, keď doma ma pripravovala staršia sestra Ludka, ktorá tiež chodila do tejto našej školičky tak ako ostatné. Nás bolo totiž sedem sestier, tie staršie – Margita, Anna, Oľga – chodili však ešte do maďarských škôl a Božena, Gustinka, Ludka a ja už do slovenskej. Ludka ma teda doma pripravovala, ona, ktorú si pán senior Škrovina vybral recitovať na Pamiatku reformácie do kostola báseň Š. Krčméryho o M. Lutherovi. Ludka sa ju učila doma nahlas recitovať a ja ako dečko som po nej báseň opakovala tak, že dosiaľ ju ešte viem naspamäť. Ludka sa neskôr vydala a ja som chodila do Združenia ev. a. v. mládeže a vtedy mi dal pán senior recitovať v kostole po Ludke Krčméryho báseň. Pán senior bol spokojný, ale ja nie, lebo som recitovala presne ako Ludka. Ale to som sa už dostala príliš ďaleko, preto sa vrátim k našej pani učiteľke.

Pani učiteľka Chmelová len čo vošla do triedy, hneď nás prekvapila: „Deti, aké budeme mať teraz sviatky?“ Ani nemusela dlho čakať, keď sme skoro všetci zborovo zakričali: „Veľkú noc!“ Áno, keď nám Ježiška ukrižovali a Jeho láska k nám bola taká veľká, že sa vzdal tým lotrom len preto, aby svojim utrpením a smrťou mohol nás pozbaviť našich hriechov a zatratenia. Ale toto nás bude neskôr učiť pán kaplán alebo sám náš pán senior Otto Škrovina.

„Ale čo je ešte na Veľkú noc?“ „Kúpačka,“ kričali chlapi. „Mne už ocko aj voňavku kúpil.“ „A mne ocko ‚parfínik‘ kúpil, aj korbáčik s maslami. Budem ním dievčatá šibať.“ „Ja viem tú povedačku, že šibi-ryby, mastné ryby...“ A dievčatá sme len mlčali a vari už aj rozmýšľali, ktorí z týchto spolužiakov nás prídu vyšibať. A pani učiteľka vedela básničku aj o šibačke: *Hore-dolu ulicami, chodia sem-tam chlapi malí, chlapi väčší, maličkí, v rukách majú flaštičky, z domí do domu chasa brúsi. Vše pri jednom zastanú si: „A čiže je tento dom? A či dievča býva v ňom?“ A keď býva, hybaj dnuhá, všetkým radosť z očí kuká. Na stole sú koláče, cukríky i pagáče. A hneď každý, šiky-miky, cukríky i koláčiky, peniažky zo dva-tri v kešienku si opatrí a hneď každý ide radom, radosť majú v srdci mladom. Hej bolo by, bolo hej, keby to tak každý deň.*

Už veru nepamätám, ktorí autori práve vtedy písali naše pesničky a básničky, ale v Zorničke sa často objavovalo meno Peter Pavol Zgúth, Ján Meličko, Hronský, ba aj Štefan Krčméry. Štvrtý máj nás veru vtedy netešil, nejasal kvetom, ale prichádzal aj so smútkom – na výročie tragickej smrti nášho prvého leteckého „kráľa“ – generála Milana Rastislava Štefánika naučila nás pani učiteľka túto básničku:

Štefan Krčméry: MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK

*Mali sme my vtáka,
širým nebom lietal,
zlatú niesol slobodienku,
horko zaplakal.
Horko zaplakal,
horko rozzílal,
zlatú niesol slobodienku,
padol na skaly.
Padol na skaly,
krídla zlomené,*

*a tá naša slobodienka
kvitne zo zeme.
Náš ty jasný vták,
kde tá pochovať?
Na tom Bradle, na vysokom,
tam bude môj hrad.
Tam ja budem rád
hľadiť v širý kraj,
zlatú našu slobodienku
Pán Boh zachovaj!*

Ťažké bolo potom líčenie na konci školského roka, keď nám pani učiteľka povedala, že nás ona na ďalší rok už nebude učiť, ale pán učiteľ Kocka. Veru skoro všetky žiačky mali slzy v očiach a pani učiteľka tiež. Ja len toľko teraz môžem povedať – áno, bola prisna, keď musela, najmä pri chlapcoch, niekedy použiť aj toho svojho pomocníka... Pomocou Boha i Ducha Svätého nám však otvárala srdcia a niekedy zastreté naše rozumčeky pre tento svet.

Pokračovanie v nasledujúcom čísle.

Leonardo da Vinci na pôde Evanjelického gymnázia v Martine

Keď prišla hodina, posadil sa a [dvanásť] apoštolovia s Ním. Tu im povedal: Túžobne som si žiadal jesť s vami tohto veľkonočného baránka, skôr ako by som trpel; lebo hovorím vám, že ho nikdy viac nebudem jesť, len už dokonalého v kráľovstve Božom. Potom vzal kalich, dobrorečil a povedal: Vezmite ho a delte sa medzi sebou; lebo hovorím vám, že odteraz nebudem piť z plodu vínného kmeňa, až kým nepríde kráľovstvo Božie. Nato vzal chlieb, dobrorečil, lámal a dával im, hovoriac: Toto je moje telo, ktoré sa vydáva za vás; to číňte na moju pamiatku. A podobne (vzal) po večeri kalich a hovoril: Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás. Ale, hľa, ruka môjho zradcu je spolu s mojou na stole. Syn človeka ide totiž, ako bolo uložené, ale beda človeku, ktorý Ho zradza! A oni sa začali medzi sebou dohadovať, kto z nich by sa chystal toto urobiť.

L 22. 14 - 23

Slávny obraz Leonarda da Vinciho s názvom Posledná večera vzbudzuje v radoch umelcov, ale aj laikov neľahšovaný úžas. Taliansky maliar ho namaľoval na stenu v refektári kláštora Santa Maria delle Grazie v Miláne. Dnes má obraz už takmer 500 rokov a za sebou viac či menej nevydarené rekonštrukcie. O opakovaných pokusoch o záchranu Leonardovej Poslednej večere, ale aj o skrytých symboloch diela prišiel

študentom Evanjelického bilingválneho gymnázia v Martine v rámci predmetu „kultúra a umenie“ porozprávať akademický maliar Stanislav Lajda.

Žiak prekonal učiteľa

Študenti sa v prednáške, ktorá sa uskutočnila v januári 2014, mohli dozvedieť, že génus talianskej renesancie Leonardo da Vinci bol nemanželské die-

ťa, ktoré vychovával jeho starý otec na talianskom vidieku v blízkosti Florencie. Leonardo dostal tradičné vzdelanie ako mnohí iní, predsa sa však od svojich rovesníkov líšil. Nevidel zmysel v renesančnom skúmaní minulej antiky, ale v tom, čo vidí vokol seba „tu a teraz“. Čoraz viac premýšľal o každodennom živote, o človeku a prírode. Z chudobného chlapca sa zakrátko stal všestranný umelec, technik, vynálezca a novátor. Najviac však vynikal v maľovaní. Keď šiel ako 14-ročný do učenia k poprednému sochárovi a maliarovi Florencie Verrocchiovi, jeho učiteľ mu dovolil namaľovať do vlastného obrazu anjela. Leonardov anjel bol skvostný. Legenda hovorí, že Verrocchio vtedy jednoducho skonštatoval, že „nastal čas, keď študent prekonal svojho učiteľa“. Údajne už potom viac nič nemaaloval...

Zakrátko nenahraditeľný

Študentov zaujala aj ďalšia zaujímavosť v živote majstra Leonarda. Objednávku na obraz Leonardovi dal milánsky vojvoda Ludovico Sforza, ktorý však umelcovi za jeho prácu neplatil. Leonardo da Vinci bol z tohto dôvodu nútený načas odísť z Milána do Benátok, aby si zarobil peniaze na živobytie. Nahnevany vojvoda oslovil mnohých, v tej dobe vychytených maliarov, aby obraz po Leonardovi rýchlo dokončili. Napriek vysokej odmene však ani jeden dobový maliar ponuku panovníka neprijal – už vtedy nechcel nik siahnúť na Leonardovo majestátne dielo. Uznávaný umelec sa do Milána napokon vrátil a svoj obraz dokončil k plnej spokojnosti.

Leonardo da Vinci pracoval na veľkolepom diele *Poslednej večere* v rokoch 1495 – 1497. Jeho pokus o inovatívnosť sa nanešťastie ukázal ako nie veľmi správny krok. Použil totiž olej na suchú omietku (sadru), čo sa zakrátko ukázalo ako technicky veľmi nestabilné. Už v roku 1500 dielo strácalo zo svojej krásy.

Vojna – nepriateľ umenia

Krátko pred 2. svetovou vojnou (1939 – 1945) Taliani rozhodli o premiestnení všetkých dovedajších napodobenín *Poslednej večere* na miesto, kde bol umiestnený aj originál obrazu, teda do spomínaného kláštora v Miláne. Neskoršie bombardovanie mesta však spôsobilo obrazom veľké škody. Padol strop kláštora, bočné steny a rozbitá bola aj podlaha. Je preto takmer zázrak, že originál – Leonardovu *Poslednú večera* – sa podarilo zachrániť. Obyvatelia Milána ho totiž obložili vrecami s pieskom, a tým ho uchránili od padajúcich trosiek.

Dvadsať rokov opráv

Predošlé premaľby, nevydarené pokusy o rekonštrukciu a 2. svetová vojna spôsobili, že z pôvodnej verzie *Poslednej večere* sa zachovalo menej ako 40 percent! „Dielo bolo prekryté nielen nánosmi nekvalitných premalieb, ale aj tmavého smogu, ktorý do kláštora prenikal z okolitých milánskych ulíc,“ vysvetľoval študentom Stano Lajda. Obrat po niekoľkých nevydarených pokusoch o rekonštrukciu obrazu nastal až po použití najmodernejších technológií. Výrazné poškodenia sa podarilo eliminovať. Opravné práce však trvali neskutočných dvadsať rokov!

Vedúcou reštauračných prác *Poslednej večere* bola doktorka Vrábilová, ktorá vraj denne údajne očistila a upravila časť plátna vo veľkosti poštovej známky. K pôvodne zachovaným 40 percentám da Vinciho obrazu a s poctivým štúdiom majstrových skíc sa doktorke a jej tímu podarilo doplniť ostatných 60 percent. Za dvadsaťročnú poctivú prácu dostala niekoľko vzácnych ocenení.

Aj keď veľká časť z pôvodného obrazu *Poslednej večere* už neexistuje, stále možno vidieť vyváženú, statickú, centrálnu kompozíciu tohto renesančného diela. Prepracovaná kompozícia, dokonale zvládnutá technika, farebné súzvuky a bohatá symbolika da Vinciho *Poslednej večere* stavajú tak

toto dielo do pozície najviac obdivovaných umeleckých skvostov.

Odkaz majstra Leonarda

Leonardo da Vinci bol skutočne výnimočný umelec. Maliar však zdôraznil, že bol nadaný všestranne. Hoci nás prekvapuje, že väčšina jeho objavov predstavuje v skutočnosti len nepublikované zápisy a skice, stále vidíme u majstra z Florencie veľké novátorstvo a tvorivého ducha. Leonardov plodný, bádateľ a dobrodružný rozum a oko sa prejavili naplno – stránky jeho zápisníkov sú zaplnené množstvom inovatívnych myšlienok, pozorovaní, náčrtov a experimentov. Zahŕňajú dokonca štúdie pohybu vody, podstatu lietania a vesmíru, ako aj detailne a vedecky správne poznatky o fosíliách či ľudskom organizme.

Posledná večera z dielne Leonarda da Vinci je dnes skutočnou ikonou. Kópie tohto

obrazu sú umiestnené v mnohých kresťanských chrámoch na celom svete. Študentom nášho gymnázia bolo preto o to vzácnejšie vidieť tento obraz očami skúseného maliara Lajdu – učiteľa umenia, a predsa pokorného študenta diel majstra Leonarda.

Profil Stanislava Lajdu

Kresťan – evanjelik, akademický maliar Stanislav Lajda, rodák zo Žiliny, sa popri bohatšej a rozmanitej výtvarnej a pedagogickej činnosti usiluje o reprodukciu da Vinciho Poslednej večere už viac ako päť rokov. Štúdiom tohto diela sa zaoberá takmer 40 rokov. Okrem toho aktívne tvorí nové umelecké diela, ilustruje detské knihy a vyučuje kresbu na Strednej súkromnej umeleckej škole v Žiline. S manželkou Hankou má dvoch synov, Mariána a Juraja.

Autorovu tvorbu si môžeme pozrieť na www.stanolajda.eu

PRIPRAVILA HEDWIGA TKÁČOVÁ

Bolo pred veľkonočnými slávnosťami. Ježiš vedel, že prišla Jeho hodina odísť z tohto sveta k Otcovi, a keďže miloval svojich, ktorí boli na svete, dokonale im preukázal lásku. Keď totiž večerali, diabol už vnikol do srdca Judášovi, synovi Šimona Iškariotského, aby Ho zradil. (Ježiš) vediac, že Mu Otec všetko dal do rúk a že od Boha vyšiel a k Bohu ide, vstal od večere, zložil rúcho a vezmúc zásteru, opásal sa. Potom naliať vodu do umývadla, začal umývať učeníkom nohy a utierať zásterou, ktorou bol opásaný. Tak prišiel až k Šimonovi Petrovi, ale ten Mu povedal: Pane, Ty mi umývaš nohy? Ježiš mu riekol: Čo ja robím, to teraz nechápeš, ale potom pochopíš. Povedal Mu Peter: Pane, nikdy mi nebudeš umývať nohy! Odpovedal mu Ježiš: Ak ťa neumyjem, nemáš so mnou podiel. Tu Mu povedal Šimon Peter: Pane, nielen nohy, ale aj ruky a hlavu (mi umy)! Ježiš mu riekol: Kto sa okúpala, nepotrebuje sa umývať – iba ak nohy – a celý je čistý; aj vy ste čistí, ale nie všetci. Poznal totiž svojho zradcu, preto povedal: Nie všetci ste čistí. Keď im umyl nohy a obliekol si rúcho a znovu si sadol, riekol im: Či viete, čo som vám učinil? Vy ma nazývate Majstrom a Pánom, a dobre hovoríte, lebo tým som. Keď teda ja, Pán a Majster, umyl som vám nohy, aj vy ste povinní navzájom si umývať nohy; dal som vám totiž príklad, aby ste aj vy činili tak, ako som vám ja učinil. Veru, veru, hovorím vám: Nie je sluha väčší ako pán, ani posol nie je väčší ako ten, kto ho poslal.

Keď to viete, blahoslavení ste, ak podľa toho aj konáte.

„Nemáme právo súdiť, ale máme právo pomáhať“ začiatok sociálneho projektu na ESS v Martine

Tému Vyčistenia chrámu na základe biblického textu z Evanjelia podľa Jána nezaznela náhodou. Školská spirituálka Janka Bosáková žiakom Evanjelickej spojenej školy v Martine (ESS) pripomenula potrebu vyčistiť si srdcia od zlého, od predsudkov či nevšímavosti, aby biblický príklad následne previazala so sociálnym projektom, ktorý sa v ESS začal zároveň s pôstnym obdobím.

Správna reakcia na domáce násilie

Cieľom sociálneho projektu na ESS je v spolupráci s martinským občianskym združením Brieždenie informovať žiakov, rodičov a verejnosť s rôznymi podobami pojmu „domáce násilie“ a pomôcť žiakom správne reagovať v situáciách, keď sa stretnú s jeho obeťami alebo sú jeho svedkami.

Na školské služby Božie pozvaná Magdaléna Filová predstavila OZ Brieždenie, ktoré prevádzkuje domov Centrum Pokoja. Centrum vzniklo z potreby poskytnúť ženám a deťom, ale aj osamelým matkám či tehotným v núdzi ochranu a bezpečie pred rôznymi formami domáceho násillia. Okrem ubytovania, poradenstva či pomoci pri následnom zaradení sa žien a detí do normálneho života sa v centre snažia poskytnúť klientkam porozumenie, lásku, prijatie a bezpečné, pokojné prostredie. Súčasne klientky povzbudzujú a učia k opätovnej dôvere k ľuďom a nádeji do života.

Veľký záujem zo strany žiakov

Priestor zapojiť sa do diania dostali i žiaci ESS, ktorí kladli konkrétne otázky. Zaujímalo ich, ako sa klienti dozvedia o pomoci, ktoré poskytuje centrum, a čo nasleduje po možnom ročnom pobyte, aké sú v centre ubytovacie podmienky, aká je jeho kapacita alebo koľko ľudí ním prešlo. Otázok by bolo viac, a preto spirituálka J. Bosáková vyzvala žiakov k opätovnému návratu k téme v rámci konkrétnych aktivít školského sociálneho projektu.

Spomedzi rozličných aktivít, zameraných na pomoc OZ Brieždenie z Kláštora pod Znievom, ktoré prevádzkuje zariadenie pre týrané matky s deťmi, bude v priestoroch ESS v Martine prebiehať zbierka trvanlivých potravín, riadu, čistiacich prostriedkov a posteľnej bielizne. Gymnazisti zároveň navštívia Centrum Pokoja s pripraveným programom, súťažami a hrami pre tamojšie deti. Žiakov môže veľa naučiť a zaujať aj očakávaná diskusia o možnosti pomoci priamo v ich triedach. Hostami budú klientky či sociálne pracovníčky, ktoré školu čoskoro navštívia.

Na podporu tohto projektu žiaci ESS už teraz vymýšľajú rôzne kreatívne aktivity a mini-projekty, cez ktoré získajú peniaze, určené na pomoc centru. Táto ich práca je hodná požehnaní. Cez angažovanosť detí sa totiž do sociálnych projektov neraz zapoja aj ich samotní rodičia a starí rodičia. Všetci spoločne sa učíme pomáhať a byť vnímaví na potreby iných – na ich často neviditeľnú bolesť.

Unikát na Slovensku

Súčasnou vzdelávacieho programu Evanjelickej spojenej školy v Martine je stretnutie s Božím slovom, s kresťanskými hodnotami a príkladmi kresťanského charakteru, s ktorými sa každé dieťa a mladý človek môže prirodzene oboznamovať. Riaditeľ ESS Jozef Sopoliga preto hovorí o úspechu ponúknuť rodičom a ich deťom „vzdelávanie v kresťanských školách, ktorých silným akcentom je kvalita výchovy v evanjelicko-kresťanskom duchu, sociálnu pomoc a vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov.“

HEDWIGA TRÁČOVÁ

OBCHODOVANIE S ĽUĎMI

Vítazná práca pochádza z pera študentky Evanjelického gymnázia v Martine

*Tím slovenských expertov usporiadal pre základné a stredné školy na Slovensku prezentáciu na tému „Čo je obchodovanie s ľuďmi?“ Cieľom tejto iniciatívy bolo zvýšiť povedomie mládeže o tomto aktuálnom probléme. Spätnou väzbou podujatia bola súťaž o najlepšiu esej žiakov a študentov na túto tému. Víťaznou esejou o nútenej práci detí sa stala esej študentky Evanjelického gymnázia v Martine **Sabinky Šimkovej**, ktorá za odmenu dostala medzinárodný študijný pobyt v Budapešti.*

Experti na boj proti obchodovaniu s ľuďmi navštívili sedem škôl v rôznych častiach Slovenska. V rámci vyučovania premietli krátky film o obetiach obchodovania s ľuďmi pre viac ako 500 žiakov. Prínosom bola aj následná diskusia na súvisiace témy, akými sú napríklad otroctvo, prostitúcia, obchodovanie s ľudskými orgánmi či nútená práca. Na tento podnet pozitívne reagovalo ďalších 5 škôl, ktoré zorganizovali vlastné podujatie zamerané na poznávanie tejto problematiky. Tím expertov podporil školy dokonca vlastnými vzdelávacími materiálmi.

Aby sa žiaci a žiačky základných a stredných škôl z celého Slovenska mohli zapojiť ešte viac, tím expertov vyhlásil súťaž o najlepšiu esej. Študenti si mohli zvoliť spomedzi troch tém: 1. *Obchodovanie s ľuďmi*, 2. *Vykorisťovanie*, 3. *Detská alebo nútená práca*. Spomedzi do súťaže zaslaných esejí odborná komisia vybrala víťazku; bola ňou 14-ročná Sabína Šimková z Evanjelickej spojenej školy v Martine. Jej esej na tému „Detská a nútená práca“ porotcov zaujala. Bola ohodnotená ako „jedna z najlepších, práve pre poukázanie na podstatné akcenty v súvislosti s touto témou“.

Výherkyňa sa v polovici novembra zúčastnila na trojdňovom študijnom pobyte v Budapešti, kde mohla ďalej rozvíjať svoje zručnosti a vedomosti. Súčasťou poznávacieho pobytu bolo aj vzdelávanie v aktívnom boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ktoré Sabínka vysoko ocenila. „Študijný pobyt v Budapešti mi otvoril oči, ktoré mnoho ľudí pred obchodovaním s ľuďmi zatvára. Vypočula som si až dych vyrážajúce príbehy žien, ktoré teraz začínajú žiť odznova, a spoznala som sa celý proces pomoci – od zachraňovania týchto obetí až po ponúknutie a zabezpečenie nového života,“ popísala svoje dojmy mladá víťazka. „Tri dni som strávila v nádhernom meste, ktoré som mala možnosť spoznať, a zároveň som načerpala mnoho informácií, za ktoré som vďačná,“ dodala s úsmevom.

HEDWIGA TRÁČOVÁ

Národy, dobrorečte nášmu Bohu a zvučne rozhlasujte Jeho chválu!

On duši našej život dal, nedal sklátiť sa našej nohe.

Lebo Ty, Bože, skúšal si nás, prečistil si nás, ako sa čistieva striebro.

*Voviedol si nás do siete a ťažké bremeno si nám položil na bedrá;
človeku dovolil si skákať po našej hlave, vošli sme do ohňa i do vody,
ale si nás vyviedol k hojnosti.*

Môže byť niečo dobré na farizejoch?

ADRIÁN KACIAN

Alternatívny a možno provokujúci pohľad na farizejov v dobe Ježiša Nazaretského – farizeji ako pokrytci, obielené hroby, neveriace pokolenie žiadajúce znamenia?
(Pokračovanie z predchádzajúceho čísla)

Ďalšou pomerne rozšírenou charakteristikou farizejov medzi kresťanmi, ktorou sa budeme v tomto príspevku zaoberať, je ich charakteristika ako pokrytco, obielených hrobov či predstaviteľov neveriaceho pokolenia, ktorému nestačia Ježišove zázraky a potrebuje ďalšie a ďalšie znamenia. Tento obraz má dostatočnú oporu v novozmluvných textoch. Stačí spomenúť ostrú kritiku farizejov v Mt 23, 1 – 39 či L 11, 37 – 54. Aj už spomínané podobenstvo o farizejovi a colníkovi (L 18, 9 – 14) jasne svedčí o charakteristike farizejov, ktorá je uvedená v podnadpise. Ohľadom neadekvátneho postoja k Ježišovým znameniam sa dočítame napr. v Mk 8, 11–13 a par. Farizejom nestačia Ježišove zázraky a permanentne požadujú ďalšie znamenia, ktoré by v ich očiach legitimizovali jeho mesiášstvo a vyvolenie Bohom. Nie je preto prekvapením, že si ich predstavujeme ako náboženských hercov, ktorých žiadne Ježišovo znamenie nevyruší z ich sebaistej pózy a roly, obohnanej nepreniknuteľným múrom zásluh a dobrých skutkov.

Nebolo by však správne uvedenú negatívnu vlastnosť farizejov absolutizovať a tým vytesniť a eliminovať všetky ostatné vlastnosti, aj tie dobré. Stále nesmieme zabúdať, že v čase písania evanjelií patrili farizeji medzi hlavných nepriateľov kresťanov. Je úplne prirodzené, že v kresťanských spisoch prevláda viac negatívny pohľad na farizejov nad pozitívnymi črtami. Podobne negatívnu charakteristiku kresťanov nachádzame v rabinských spisoch. Sústredenie sa na negatívne stránky týchto vzájomných nepriateľov odráža

dobovú politicko-sociálnu situáciu, preto nemá znaky objektívneho vedeckého opisu, ktorého základným predpokladom je určitý odstup pisateľa. Avšak pisatelia evanjelií boli priamo, *in medias res*, zainteresovaní v konflikte, takže tento predpoklad jednoducho nespĺňajú. Na druhej strane absolutizovanie pokrytctva v kritike farizejov nepriamo vytvára príjemnú, ale fatálnu ilúziu, že nás, kresťanov, sa pokrytctvo netýka. V krátkosti preto pripomeniem, že pokrytctvo je chorobou každého náboženstva, kresťanstvo nevynímajúc. Po príklady netreba chodiť ďaleko. Stačí sa pozrieť dookola, a hlavne do vlastného srdca.

Slovo pokrytec sa v evanjeliách vyskytuje v širších súvislostiach, ako ho používame my v bežnej alebo cirkevnej reči. Pre nás týmto slovom označujeme konanie človeka, ktorý niečo predstiera, niečo, čo nie je autentické. V cirkevných kruhoch máme na mysli hlavne kresťana, ktorého viera sa neprejavuje skutkami. V nedeľu sa hrá na svätého, ale keď sa skončia služby Božie, skončí sa aj jeho náboženské predstavenie a začína žiť skutočný život, ktorý má od kresťanských zásad morálky a správania ďaleko. S týmto významom slova sa stretáme v evanjeliách hlavne v súvislosti s kritikou farizejov v Mt 23. Farizeji sú ako obielené hroby (Mt 23, 27), navonok pekní, ale vo vnútri plní nečistoty; sústredujú sa na vonkajšiu čistotu, aby zakryli vnútornú špinu (Mt 23, 25). Podobne to platí aj na zvedov od veľkňazov a zákonníkov, ktorí predstierali úprimný záujem o pravdu a spravodlivosť, ale bola to len dymová clona

zastierajúca ich hlavný motív: podchytiť Ježiša v reči – nájsť niečo, aspoň vetu, ktorá by sa dala zneužiť proti nemu.

V Mt 6, 2, 5, 16 sa však pod pokrytectvom nemyslí nesúlada medzi teóriou a praxou. Ako pokrytectvo sa tu odsudzuje, keď dotýčny okázalo prezentuje svoje náboženské činnosti (almužna, modlitba, pôst) tak, aby si ich ľudia všimli a následne ho oslavovali. Almužny je potrebné dávať, aj sa modliť, aj postiť, a tí, ktorých evanjelium kritizuje, to aj robili. Avšak nie za účelom dokazovania svetu, akí sú zbožní – vlastne tí najzbožnejší a lepších už niet. Tento nesprávny motív znehodnotí aj dobré skutky. Odsúdenie nesprávneho motívu, ktorý sa maskuje navonok bohumilým konaním, nájdeme aj v Mt 23, 15 a v Mt 23, 23. V týchto príkladoch sa pokrytectvom myslí sebecká hriešna človečeská túžba, ktorá sa navonok skrýva za bohumilé a *mnohokrát* aj užitočné konanie. Takýto pokrytec nielen ako herec skrýva svoje skutočné špinavé motívy za čisté skutky, ale vo svojej pravej podstate je vlastne bezbožníkom, ktorý predstiera nasledovanie Boha, ale vlastne iba podlieha svojim túžbam a pudom. Samozrejme, že farizeji neboli od pokrytectva uchránení, ako svedčia nielen uvedené texty, ale aj ich vlastné pramene (Sota 22 b).

V evanjeliách však nachádzame ešte dve zaujímavé súvislosti, v ktorých sa používa slovo pokrytec. Prvé miesto sa týka priamo farizejov i Ježišovej debaty s touto skupinou ohľadom podania starších, t. j. ústnej tradície (Mk 7, 1 – 23 a par.). Ako sme už spomínali, farizeji vysvetľovali a dopĺňali písaný Zákon, aby bežný žid vedel, čo možno zahrnúť pod slovo napr. „odporné“ v manželskom vzťahu (pozri predchádzajúci text). Takto popri písanom zákone a vlastne na jeho základe vznikala ústna tradícia, akési nepísané zákony či ústne komentáre, ktorých prvotnou úlohou bolo interpretovať a adaptovať písané zákony. Pre farizejov malo spomínané podanie starších rovnakú autoritu ako písaný zákon. Pre Ježiša a následne kresťanov nie. V tomto kontexte sú farizeji nazvaní pokrytcami, lebo

ľudské múdrosti sú u nich minimálne na rovnakej úrovni ako Božie pravdy. Áno, platilo to o farizejoch, ale ani my, kresťania, nie sme celkom imúnni voči tomuto druhu pokrytectva. Ako často sa v cirkvi držíme skôr ľudských tradícií ako Božieho slova? Koľkokrát počujeme vety typu: „Viete, u nás je to tak, tak sme si zvykli.“ Napríklad aj pri vyhlasovaní milodarov v oznamoch počas služieb Božích. Darmo Písmo hovorí: „...keď dávaš almužnu, netrúb pred sebou, ako to robia pokrytci v synagógach... Ale keď ty dávaš almužnu, nech nevie tvoja ľavica, čo robí pravica, aby tvoja almužna zostala v tichosti...“ (Mt 6, 1 – 4). Čo tam po Božom slove! Veď mi to odnepamäti tak robíme v našej cirkvi a túto tradíciu veru ani Božie slovo nedokáže zmeniť. Ja viem, že takéto verejné vyhlasovanie peňažných súm môže byť spojené aj s dobrým motívom – povzbudiť váhajúcich demonštrovať svoju vieru i verejným milodarom. Ale je to aj zásterkou nesprávnych motívov, ktoré vyplávajú na povrch, keď farár nedajbože zabudne dotýčného darcu vyhlásiť, alebo nedopatrením vyhlási menšiu sumu, ako v skutočnosti bola. Nie je to potom pokrytectvo na spôsob farizejov?

Druhý kontext významu slova pokrytec súvisí s Ježišovými divmi a zázrakmi, ktoré na jednej strane demonštrovali Jeho výnimočný vzťah s nebeským Otcom a na druhej strane svedčili o neodvratnom konci tohto veku a začiatku nového (pozri L 12, 49 – 56). Veď to bola hlavná náplň očakávaného Mesiáša – nastoliť Božiu vládu, a tým ukončiť slzavé údolie hriechu a útlaku. Zázraky a divy mali za úlohu nielen demonštrovať moc tohto Božieho kraľovania, ale aj legitimizovať jeho nositeľa – Ježiša Nazaretského. Kresťania po agónii Veľkého piatku a Bielej soboty zažili vrcholný prejav tejto moci, keď uvideli Ježiša živého – vzkrieseného. Po zoslaní Ducha Svätého túto správu ako úžasnú zvesť začali šíriť, a to najprv židom. A tu narazili na skepsu hlavne farizejov, ktorým nielen Ježišove, ale ani neskoršie kresťanské zázraky a divy nestačili, aby uverili, že koniec je blízko. Samozrejme, že nemali za sebou transformujúcu skúsenosť vzkriesenia. Na

druhej strane kresťania neboli jediní v tom období, ktorí ohlasovali koniec sveta. Medzi židmi to bola celkom rozšírená činnosť pred Ježišom i po ňom a my kresťania sme ani v nasledujúcich storočiach nezaostali: sem-tam sme prišli dokonca aj s presnými dátumami konca sveta. Inými slovami: farizeji boli v tejto veci opatrní a pragmatickí a zvolili vyčkávaciu taktiku. Charizmaticky ladení prvotní kresťania vedení Duchom v nich videli pokrytco. Podľa nich sa na jednej strane pýšili svojou známosťou vo veciach Božích, ale na druhej strane nevedeli rozoznať jasné úkazy konca príchodu Božieho kráľovstva a začiatku konca sveta (L 12, 56).

Historicky zhodnotené, pravda sa ukázala niekde v strede. Koniec starého a začiatok nového sa udial, ale definitívny koniec starého sveta nenastal počas života členov prvotnej cirkvi, ako si väčšina myslela vrátane apoštola Pavla (1 Sol 4, 15). V tomto smere môžeme hodnotiť farizejskú skepsu celkom pozitívne. Ako sme už raz písali, aj tento rozpor nie je v prvom rade rozporom medzi pokryteckými farizejmi a dobrými kresťanmi, ale

medzi pragmatickým náboženstvom farizejov vedených skúsenosťou a charizmatickým prvotným kresťanstvom vedeným Duchom. V tomto kontexte je pokrytectvom neochota veriť v zázraky ako demonštráciu Božieho kralovania a tým aj konca sveta. Toto pokrytectvo si vyžaduje ďalšie zázraky na potvrdenie predchádzajúcich.

Je jasné, že doba prvotnej cirkvi je v mnohom neopakovateľná a aj debata o výskyte zázrakov dnes i vtedy je témou veľmi žeravou. Nevieť sa však ubrániť dojmu, že v dnešnej cirkvi sa stavíme k týmto sice výnimočným, ale predsa aj dnes existujúcim konaniam Božieho ducha skôr ako pragmatickí a skúsení farizeji ako predstavitelia prvotnej cirkvi. Nie je možné túto tému rozobrať v týchto riadkoch a zhodnotiť, či je toto naše konanie dobré alebo zlé. Len sa trochu obávam, či by naši prvotní bratia neohodnotili naše konanie s charizmatickými prejavmi a ich predstavitelmi ako farizejské pokrytectvo. Tak by sa znovu potvrdilo, že tí farizeji neboli a nie sú len zlým protikladom dobrých kresťanov.

Dokončenie v nasledujúcom čísle.

Miro Zachar

MODLITBA

Keby si nebol prišiel,
Keby som Ťa nebol stretol,
Keby Duch Svätý neoslovil otcov...
Keby matka neporodila z vôle Otca Syna,
Kebyse nebol predmetom môjho bytia,
Čim by som bol?
Čim? Bez Teba?
Ďakujem za blížnych
I za chleba.
Bol by som niekým, kto nemá Otca ani Spasiteľa,
Keby si nebol prišiel,
Keby si nebol ta šiel – aj za mňa,
Keby si v Getsemane neprijal kalich hriechov sveta,
Keby si neprišiel...
Asi by som ani ja sem nedošiel.
Ďakujem za Teba.
Prosím, pomodli sa za ľudí všetkých
I za mňa hriešnika. Amen.

VÝROČNÁ SPRÁVA CIRKEVNÉHO ZBORU ECAV V MARTINE ZA ROK 2013

Spracoval Mgr. Milan Kubík, zborový farár, konsenior TuS
Suspírium: Pred Boží trón, M. Rázus: Pri závierke konventu

Čo od počiatku bolo, čo sme počuli, čo na vlastné oči videli, na čo sme hľadeli a čoho sa nám ruky dotýkali (o to svedčíme, totiž) o Slove života. A ten život sa zjavil a my sme (Ho) videli a svedčíme (o Ňom) a zvestujeme vám večný život, ktorý bol u Otca a zjavil sa nám. Čo sme (teda) videli a počuli, zvestujeme aj vám, aby ste aj vy mali spoločenstvo s nami, a naše spoločenstvo aby bolo s Otcom a s Jeho Synom Ježišom Kristom. Toto vám píšeme, aby naša radosť bola úplná.

1 J , 1 - 4

Drahí bratia a sestry, milí konventuáli v Ježišovi Kristovi!

Prihovám sa vám pozdravom, ktorý som si vypožičal od svätého apoštola Jána. Začína ním svoj list mladým kresťanským zborom, aby dokázali obstať v silnejšom pohanskom prostredí. Veľmi jednoduchým, zrozumiteľným spôsobom odkrýva veľké dogmatické pravdy kresťanského učenia tak, aby sa dali uplatniť v každodennom živote. Inými slovami dáva návod na to, ako má správny cirkevný zbor (CZ) vypadáť. A tieto prvé štyri verše, ktoré sme počuli, možno považovať za hlavnú tému Jánových myšlienok. Kládie ich ako základ svojho listu a tie, ktoré nasledujú, slúžia už akoby len ich výklad. Oslovili ma zvlášť slová: *...čo sme videli, čo počuli, čoho sme sa dotýkali, to vám zvestujeme, to vám prinášame*. Potrebujeme ich počuť aj dnes, pretože viera v Boha sa sformalizovala, stratila vnútornú krásu. Vzťah s Bohom sa zúžil na pár síce významných, ale len sporadických stretnutí. Nemci to nazvali „kolieskové kresťanstvo“. Na krst nás dovezú v kočiку, potom na sobáš v peknom aute a napokon nás na kolesách vyvezú k hrobovému odpočinku.

Pred časom som mal možnosť rozprávať sa s jedným mladým černochoom, ktorý pochádza z Afriky. Vyslala ho na Slovensko medzinárodná humanitárna organizácia, ktorá zbiera materiálnu pomoc pre krajiny tretieho sveta. A v Európe, ako hovoril, je takýchto vecí nadbytok. Je tu už nejaký čas. Pochádza z kresťanskej obce. A keď prišiel, tak si hľadal spoločenstvo kresťanov, ktoré by ho prijalo. Smutný mi hovoril, ako navštívil niekoľko katolíckych aj evanjelických kostolov. A dodal: „Nikto si ma ani len poriadne nevšimol. Viem len po anglicky, tak som na službách Božích (SB) len presedel a potom úplne anonymný odišiel. Toto sa u nás v Afrike, v tom našom zbere, ešte nikdy nestalo. Máme skupinu tých, ktorí majú tieto veci na starosti. Keď príde hosť do nášho kostola, napríklad Nemeč, tak je okolo neho skupina ľudí a ďalší hľadajú niekoho, kto vie po nemecky. Iní sa zase skladajú, aby ho mohli pohostiť... A takto to vyzerá, keby prišiel ktokoľvek. O pol roka sa vrátim domov a môj kazateľ ma postaví pred zhromaždenie, aby som povedal niečo o kresťanskej Európe, o krajine, z ktorej k nám prišlo Evanjelium Ježiša Krista, Slovo života. A ja neviem, čo im poviem...“

Bodlo ma to pri srdci. Bola to najsmutnejšia správa o stave našej viery v Ježiša Krista, ktorú som počul. Snažil som sa mu vysvetliť, že my máme aj historický rá-

mec, aj skúsenosti s totalitou a že to treba brať s rezervou, ale vo vnútri som cítil, že to nie je ospravedlnenie.

Čo sme videli, čo počuli, čoho sme sa dotýkali. Aké oslovujúce, odvážne, ba až majestátne. Ján podáva svedectvo o Ježišovi Kristovi a hovorí, že to nie je len učenie, konfirmačná látka, prečítanie si nejakej zaujímavej časti Biblie, ale že to je niečo, čoho sme sa aj dotýkali. To nebola len vidina, to bolo naozaj skutočné. Niektorí vykladači tvrdia, že v týchto slovách je narážka na telesné prebývanie Krista. Určite aj to, ale je v tom aj všetko ostatné, čoho sa Kristus, obrazne povedané, dotkol. Ján akoby im hovoril: Vy ste počuli o rozmnožení chleba a rybičiek, ale my sme vlastnými rukami tento chlieb a rybičky rozdávali a potom aj tých 12 košov nazbierali. Počuli ste aj o bohatom lovení rýb, ale my sme boli tí, ktorých ruky tie preplnené siete vyťahovali na loď tak, že sa potápala. Vy ste počuli o ukrižovaní Ježiša Krista, ale my sme Ho vlastnými rukami dávali dole z kríža. Vy ste počuli o Jeho vzkriesení, ale my sme dávali ruku do jeho boku, keď sa nám zjavil...

Uvedomil som si, aké dôležité je to, aby sa neosobná kresťanská viera v Boha premenila na spoločný kapitál lásky, milosrdenstva a služby. Uvedomil som si však aj to, akým veľkým nešťastím je, ak CZ, alebo dokonca cirkev vlastní veľký potenciál pravdy a nevie alebo ho nechce vo svete uplatniť.

Správa, ktorú si o chvíľu vypočujeme, sa snaží podať svedectvo o tom, že aj v našom CZ sú veci viery, o ktorých sa dá nielen počúvať, ale dať sa aj vidieť, ba dokonca sa ich dá aj dotýkať. Kiež by tých, o ktoré sa dá oprieť, bolo čo najviac! To si zo srdca všetci prajeme a za tie, ktoré už uvideli svetlo sveta, Pánu Bohu úprimne ďakujeme. Amen.

Výročná správa Cirkevného zboru ECAF v Martine za rok 2013

Správa je rozdelená do štyroch celkov, v ktorých si priblížime bohoslužobný, organizačný a hospodársky život v CZ. Poslednú časť tvorí kontrola plnenia uznesení a ciele na nasledujúce obdobie.

Pozitívne veci v roku 2013

- Väčšia pastorálna aktivita v domovoch sociálnych služieb (v roku 2013 sme rozšírili službu aj na DSS Medik-M a Univerzitnú nemocnicu v Martine)
- Voľba presbytera CZ za filiálku Bystríčka
- Spolupráca s EZŠ a BŠ (otvorenie bilingválneho gymnázia, zmena zriaďovateľa EMS, 10. výročie EZŠ a 15. výročie BŠ, ESŠ na SB a v misijných aktivitách CZ)
- Zborový deň (považujeme za vyvrcholenie zborového života, viac ako 55 dobrovoľníkov)
- Radostný večer martinských evanjelikov
- Práca s mládežou a dorastom (Turčianske mládeže a zborová aktivita)
- Krst svätý a konfirmácia dospelých v rámci SB
- Spomienková slávnosť pri príležitosti nedožitých 75. narodenín Jána Bohdana Hroboňa
- Knižné vydanie kázni J. B. Hroboňa
- Príprava a realizácia popoludnia s názvom Príbeh martinských zvonov v spolupráci s Kultúrnym osvetovým centrom

- Oživenie spolupráce a návšteva partnerského CZ v Hoogveene (Holandsko)
- Dobročinnosť a prajnosť – zbierky pre bezdomovcov a ľudí v tiesni
- Kompletná výmena okien na kostole
- Vzostup ofier a milodarov

Negatívne veci v roku 2013

- Slabšie osobné aj organizované evanjelizačné nasadenie (klášt väčší dôraz na osobnú evanjelizáciu)
- Neobsadenie druhého farárskeho miesta
- Účasť na VP po SB

1. BOHOSLUŽOBNÁ ČASŤ

Služby Božie (SB) sú „výkladnou skriňou“ každého evanjelického CZ. Svedčia o vyspelosti a duchovnej kvalite kresťanského spoločenstva. Ani to nie je náhoda, že neveriaci alebo nepraktizujúci evanjelici hodnotia svoj vzťah k viere v Boha najmä svojim vzťahom ku kostolu. SB završujú proces nášho duchovného rastu, ktorý sa začína v pondelok (modlitebné stretnutia, biblické hodiny, návštevná služba, chvály) a vyvrcholí v nedeľu na SB ako akýsi „nedeľný duchovný obed“, na ktorom sa stretne celá rodina. Je na čo spomínať, za čo ďakovať, nad čím plakať a smútiť, ale aj radovať sa a vzájomne si posluhovať. Takto vnímame SB aj v našom CZ. Sú miestom, kde sa prisluhujú najvzácnejšie veci ľudského života. Prostredníctvom kázne, čítania Božieho slova, modlitieb, liturgie, sviatostí, nábožných piesní, svedectiev, uzdravovaných medziľudských vzťahov sa k nám skláňa Boh Otec, Syn a Duch Svätý. Preto vítame vystúpenia detí DB a žiakov EŠŠ, zborového spevokolu aj menšie hudobné skupiny a hudobné sprievody, pekné tematicky pripravené vstupy a pozdravy, básne, mládežou sprevádzané piesne a výklady Božieho slova či spoľahlivé služby našich presbyterov a vždy s láskou pripravený spravodaj. Každá prvá nedeľa v mesiaci patrí nielen mimoriadnej ofere, ale najmä deťom, rodičom a pedagógom, ktorí si prichádzajú po požehnanie. Na SB sme v roku 2013 boli potešení kázňami dôstojného brata biskupa VD Slavomíra Sabola, prof. Paula Bergeho z USA, brata konseniara SZS Martina Chalúpku, brata farára Jána Hroboňa z Bratislavy-Dúbravky, seniorátneho kaplána Mareka Hrivňáka, spirituálky EŠŠ Jany Bosákovej a jej manžela Mariána Krivúša, farára vo Vrútkach, ako aj milých našich učiteľov z BŠ a zo Žilinskej univerzity. Pravidelne kázali brat farár Milan Kubík a sestra kapláňka Tatiana Beňuchová. Témy kázni a SB odzrkadľovali perikopický systém predpísaný Chrámovou agendou.

Hlavné SB prebiehali po celý rok, spolu 102-krát s priemerným počtom 271 duší (+11). **Ranné SB** na rozdiel od HSB majú tradičný charakter bez pridaného programu a alternatívnych prvkov. Stretli sme sa 45-krát s priemerným počtom 79 (+5). **SB na filiálkach** majú vždy peknú rodinnú atmosféru. Veriaci si aj vo svojich diasporách pripomínajú rôzne výročité slávnosti a k tomu prispôsobujú aj výzdobu. Majú však stagnujúci charakter a návštevnosť na počet veriacich (550) je skutočne alarmujúca – okolo 21 osôb na stretnutie. Stretávali sme sa na Bystričke, v Dražkovicach a Diakovej. Pre tieto filiálky by bol skutočne potrebný ďalší farár – kaplán, ktorý by sa im mohol venovať v plnom nasadení. Na Gemeri

sú zbory, kde je iba 150 duší, a majú farára. Náboženský život na filiálkach tvoria aj adventné a pôstne stretnutia pripravované na peknej úrovni s veľkou láskou a ich návštevnosť býva oveľa vyššia ako na bežných SB. Chceme v tejto súvislosti poďakovať presbyterkám Viere Brnovej, Eve Jesenskej, Nadi Kondekovej, Viere Maršalovej, Anne Kohútovej a Darine Tupej. Vďaka patrí aj sestre starostke v Dražkovciach, Viere Šalagovej. Celkovo však SB svojou účasťou a stvárnením vykazujú vyšší priemer v kontexte nášho Turčianskeho seniorátu, za čo sme Pánu Bohu úprimne vďační.

Biblické hodiny a štúdium Bibliie. BH by mali tvoriť zásadnú časť evanjelického spoločenstva. Tu by sa mal formovať náš teologický charakter. Priebeh stretnutí je tvorený spevom piesní, modlitbami, čítaním biblického textu a následnou diskusiou. V prvej polovici roku sme preberali so sestrou kapláňkou hapax legomenon t. j. slová jedenkrát sa vyskytujúce v Biblii. V druhej časti roku sme s bratom farárom spoznávali učeníkov Pána Ježiša Krista. Stretli sme sa 42-krát s priemernou účasťou 20 duší.

Sviatosti

- **Krst svätý.** Krst svätý sa opäť stáva prirodzenou integrálnou súčasťou SB, z čoho máme veľkú radosť. Určite je to aj príležitosť na rodinnú slávnosť, lebo krst od počiatkov cirkvi patril do rámca bohoslužieb a chápal sa ako prijatie do rodiny CZ. Toto sa nám darí aplikovať aj v našom CZ. Povzbudzujeme rodičov a krstných rodičov, aby na tento rozmer krstu svojich detí nezabúdali. Pred každým krstom vedieme pastorálne rozhovory a katechetické poučenia. Počet pokrstených bol nižší ako v predchádzajúcom roku: 60 (- 7), z toho 46 detí a 14 dospelých.

- **Večera Pánova.** VP podobne ako krst by sa mala časom stať súčasťou SB. Pokračujeme v prisluhovaní VP po každých SB a každú prvú nedeľu aj na raných SB. Pri tzv. procesiálnej „veľkej“ VP prisluhujú tiež farári z BŠ, Žilinskej univerzity a na to určení presbyteri. VP prijalo 1 598 duší (475 mužov, 748 žien), z toho v nemocnici a doma 345, teda o 235 viac ako minulý rok. Toto číslo narástlo aj tým, že sme do štatistiky pridali aj VP v domove dôchodcov na Ladovni a na Severe v Medik-M.

Bohoslužobné výkony

- **Sobáše.** V roku 2013 bolo v našom zbore uzatvorených 15 sobášov, z toho 6 bolo čisto evanjelických. Rovnako ako pred krstom prebiehajú pastorálne a katechetické stretnutia. Sobáš pred oltárom je jedinečná udalosť v živote ľudí, ktorí sa svoju vzájomnú lásku rozhodnú manifestačným spôsobom oznámiť aj cirkvi a Bohu. Prosia o požehnanie a majú sa požehnaním pre svoje okolie aj stať. Sobášne výkony majú slávnostný a radostný priebeh aj vďaka sestre kantorke, bratovi kostolníkovi a sestram speváčkam Alene Šajdákovej, Eve Hudecovej a Jane Kušmirekovej. A tiež spevokolu. Cítíme však aj veľké znepokojenie nad stavom spoločnosti, ktorá nerozumne, „bohaprázдне“ akceptuje spolužitie „nadvoko“, ako to charakterizoval niekdajší senior Otto Škrovina. Manželstvo, ale aj vzťah muža a ženy sú spoločensky nedoceňované. Výhovorky mladých, že nie je sa za čo zosobášif, lebo nie je dosť peňazí, neobstoja. Manželstvo nie je otázkou

veľkosti účtov, ale veľkosti srdca, lásky a vzájomnej dôvery, úcty, kvalitných rodných vzťahov a zodpovednosti voči Bohu a spoločnosti.

• **Pohreby.** Posledné rozlúčky s našimi blízkymi vnímame ako vzácny dar Božej milosti vidieť aj za oponu ľudských možností a výdobytkov, ale aj biedy a pomnuteľnosti. Sme radi, že práve pri takýchto okamihoch smieme byť súčasťou evanjeliových nádejí o večnom živote. Pohrebné výkony sme vykonávali v kostole a v domoch smútku v meste a na filiálkach. Opäť ďakujeme v tejto súvislosti nášmu spevokolu, bratovi kantorovi Jánovi Žingorovi, ktorý nás vždy dôstojne prezentuje, ale aj bratom a sestram zboru, ktorí sa usilujú skvalitniť tieto smútočné podujatia svojím spevom. Pochovaných v nádeji večného života bolo 52 (- 9).

Modlitebné stretnutia. Rok 2013 bol v znamení aj pekného modlitebného života. Spoznávame, že na kolenách dovidíme ako kresťanská cirkev vždy ďalej. Stretávali sme sa pravidelne v utorok a v nedeľu pred SB. Tieto stretnutia vedú brat Daniel Šido a Jaroslav Karásek s manželkou Evkou. Modlitebné týždne sme pripravili v priebehu celého roka niekoľkokrát. Začali sme spoločnými modlitbami za jednotu kresťanov na Aliančnom modlitebnom týždni, ktorý sme uskutočnili v spolupráci s bratmi a sestrami z rím.-kat. a gréc.-kat. cirkvi. V budúcnosti bude iste bohumilé k týmto modlitbám pozvať aj ostatné kresťanské cirkvi na území nášho mesta. Trojdné modlitieb matiek pripravili sestry z RKC. Pokračovali sme pôstnym modlitebným stretávaním (témy si pripravili členovia nášho CZ), ďalej to boli modlitby 24-7 v spolupráci s miestnymi kresťanskými cirkvami.

Práca s mládežou a dorastom. Pravidelné stretnutia mládeže sa konali v zborovej sieni každý piatok v počte 46-krát s účasťou od 35 do 50 mladých. Tieto stretnutia mali klasický liturgický rámec s piesňami, modlitbami, výkladom a interaktivitami. K silným stránkam tejto aktivity patrí radostné spoločenstvo, keď sa mládežníci zapájali aktívne do programu stretnutia. Slabou stránkou je nedostatok vedúcich a pomocníkov. Pracovníkmi s mládežou sú: Martin Uhrin, Alena Šajdaková, a Milan Bruncko. V septembri väčšia časť mládežníkov začala štúdium na vysokých školách mimo nášho okresu. Sme však radi keď medzi nás občas zavítajú. Počet účastníkov sa však neznižil, práve naopak pribudli žiaci nášho gymnázia a základnej školy. Ku pomoci nám slúžil aj klub mladých v bývalej kancelárii na fare, kde bývajú mládežnícke stretnutia naplnené modlitbami, chválami a spoločným občerstvením. Vyvrcholením mládežníckych aktivít bol tradične **mládežnícky tábor**. Tento rok sa uskutočnil pri Banskej Štiavnici v dňoch 8. - 13. júla. Zúčastnilo sa na ňom viac ako 50 mladých bratov a sestier. Aktivity **Turčianskej mládeže** mali aj minulý rok kladný ohlas. Pripravili šesť stretnutí, ktoré sa uskutočnili v aule BŠ. Témy boli starostlivo vybrané, aby oslovili mladých a hľadajúcich, a k tomu sme pozvali aj rečníkov a hostí. Zúčastnilo sa na nich od 100 do 150 mladých ľudí. Kvalitný program s vysokou úrovňou hudby a slova bol garanciou správneho evanjelického učenia. Prišli aj mládežníci z okolia vo veľmi peknom počte. Na organizovanie Turčianskych mládeží sa stretávajú vedúci šesťkrát do roka. **Staršia mládež**, ktorú vedie Milan Bruncko, sa stretávala v sobotu na fare. Tieto stretnutia navštevovali aj niektorí študenti

BŠ, ktorí bývajú na internátoch v našom meste. Biblické výklady pripravovali jednotliví členovia.

Práca s deťmi. Túto prácu viedla do konca novembra sestra koordinátorka Ľubica Maceková. Na besiedke pomáhali: Alena Hulejová, Jana Farbáková, Katarína Froľová, Anna Olajcová, Zuzana Kubíková, Nina Zibolenová, Patrícia Jonášová, Barbora Dudová, Alena Šajdáková a Ľubica Maceková. Hudobne podporovali priebeh vyučovania Ľuboš Froľo, František Korečko, Ondrej Potančok a Roman Valanec.

Na **besiedke** sa deti stretli v uplynulom roku 82-krát. V priemere besiedku navštevovalo 14 (-9) detí. Máme dve skupiny: predškolákov a školákov. Deti sa stretávali v dvoch triedach nášho gymnázia. Témy pre školákov boli z materiálov Východného dištriktu. Pokračovali sme aj v stretávaní detí na filiálkach v počte 2-7. Na Bystričke vždy v rámci nešporných SB, v Diakovej a v Dražkovciach každú sobotu. Tu spolupracovali tri sestry (Slávka Drahošová, Ľubica Maceková a Katarína Kubíková). Ďakujeme za pomoc pani starostke Viere Šalagovej, ktorá nám otvárala (nielen) obecný úrad. **Prípravné stretnutia** pracovníkov besiedky sa konali každý prvý pondelok v mesiaci. **Spevokolík Anjeliček** sa v roku 2013 stretával len začiatkom roka. Viedli ho Svetlana Brndiarová-Schudichová a Ľubica Maceková. V roku 2013 sme okrem pravidelných aktivít s deťmi pripravili aj **det'ský jarný tábor**, **Biblickú olympiádu** a spolupracovali sme i na príprave tradičného podujatia **Letná biblická škola** s americkými priateľmi z Minnesoty. Ďakujeme milým pomocníckam a ostatným dobrovoľníkom. **Det'ský denný tábor** sa konal na prelome júla a augusta. Tento spôsob si pochvaľujú aj deti a ich rodičia. Zúčastnilo sa na ňom viac ako 50 detí a 10 vedúcich. Medovníčky napečené na **Adventnom popoludní** rozdali deti na SB. V roku 2014 plánujeme raz do mesiaca pripraviť „veľkú besiedku“ s programom pre rodičov i celé rodiny.

Vyučovanie náboženstva. Vyučujeme podľa platných osnov ECAV na 6 základných a 4 stredných školách. Vyučovali desiatí učitelia: Ľ. Maceková, R. Jurisová, R. Valanec, R. Jarošová, Ľ. Froľo, M. Sopoligová, J. Bosáková, K. Froľová, sestra kaplánka T. Beňuchová a brat farár M. Kubík. Do tohto tímu učiteľov pribudla Katarína Froľová, ktorá sa vrátila z materskej dovolenky. Veľmi sa tešíme na jej prácu a pomoc aj pri vedení det'skej besiedky. Na vyučovanie evanjelického náboženstva chodilo 507 žiakov. Do celkového počtu zahrňame aj deti z EŠŠ (390). Do tejto časti započítavame aj novootvorené evanjelické bilingválne gymnázium.

Konfirmačná príprava. V roku 2013 bolo potvrdených 28 duší (+2), z toho 24 detí a 4 dospelí. Konfirmačná príprava prebiehala z knihy Verím a sľubujem a vybraných kapitol z knihy Svetlo – biblické histórie. Vidíme obrovské vedomostné rozdiely u detí z EŠŠ a ostatných ZŠ v meste. Výučba je preto náročnejšia a potrebné je robiť osobitné prípravy. Sme však Pánu Bohu vďační za tento jav, pretože nám nastavuje latku a mobilizuje k väčšiemu nasadeniu. Nateraz máme 16 konfirmandov v druhom ročníku a okolo 30 v prvom (počet sa stále mení, lebo sa ešte niektorí rodičia rozhodujú...), konfirmačné vyučovanie vedú: pani učiteľka Eva Janotová, kaplánka T. Beňuchová, učiteľ Martin Uhrín a brat farár M. Kubík. Konfirmačnú slávnosť plánujeme na nedeľu 25. 5. 2014.

Stretávanie rodín. Minuloročnú správu o rodinách som začal tým, že táto práca je pre nás prioritou. Zápasíme a modlíme sa. V tomto zbere sa o rozšírenie rodinných aktivít pokúšame už viac ako 8 rokov. Vyskúšali sme už rôzne formy, hľadali sme čo najvhodnejší čas, miesto i témy. Máme však pocit, že v našom CZ o tieto aktivity, okrem malých výnimiek, vôbec nie je záujem. Aj touto správou apelujem, prosím, aby sme sa zmobilizovali, naštartovali, vstúpili do služby a našli spôsob, ako viesť tieto stretnutia tak, aby nás bavili a prinášali úžitok aj tým, ktorí ich pripravujú, a tiež vám, ktorí sa budete na nich zúčastňovať. V nasledujúcom roku sa pokúsime tento náš zámer realizovať v rámci tzv. veľkých besiedok. Budú sa konať v čase SB každú prvú nedeľu v mesiaci v zborovej sieni. Sľubujeme si od tohto väčší záujem širokej verejnosti. Tím, ktorý pripravuje tieto stretnutia, tvoria učiteľia DB a sestra kaplána, L. Frolo, A. Valancová, brat farár M. Kubík. Veľmi sa tešíme zo skupiniek mladých rodín – v CZ máme v súčasnosti dve. Stretávajú sa v utorok na fare (14 stretnutí) a v stredu u Jany Farbákovvej (41 stretnutí), zvyčajne mamičiek. Sú to spoločenstvá Biblie, modlitieb a dobrých vzťahov, kde si vzájomne pomáhajú v správnom smerovaní svojich manželstiev a pri výchove detí.

Spoločenstvo ručných prác. Schádza sa pravidelne už 18. rok vždy v stredu popoludní, okrem sviatkov a prázdnin, s priemernou účasťou 16 sestier. Na týchto stretnutiach okrem ručných prác modlitbou, nábožnou piesňou a čítaním Božieho slova oslavujú Pána. Tieto stretávania sú neoddeliteľnou súčasťou zborového života a mnohé sestry tu nachádzajú nové, pretrvávajúce priateľstvá. Vytvárajú krásne ručné práce, ktorými už potešili mnohé vzácné návštevy prichádzajúce do nášho CZ. Ručne vyšité záložky patria 1. septembra k výbave právok ESS už od jej vzniku. Stretnutia bývajú doplnané rôznymi témami a výkladmi bratom farárom a sestrou kapláňkou a neraz obohatené aj vystúpeniami žiakov ESS a MŠ. V uplynulom roku zorganizovali návštevu CZ v Necpaloch a v jeho filiálkach v Belej a Žabokrekoch. Nie je im ľahostajný ani život sestier, ktoré už pre nemoc, vysoký vek či sťažnenú pohyblivosť nemôžu toto spoločenstvo navštevovať. Ak je to možné, navštevujú ich, ale hlavne v modlitbách vyprosujú im ochranu a požehnanie od nebeského Otca. V písomnom kontakte zostávajú ešte stále so sestrou Dorotheou Hansen z Gothy v Nemecku. Jej vďačíme za mnohé, čo hlavne v začiatkoch pre naše spoločenstvo i zbor vykonala. I napriek vysokému priemernému veku sestier (76,5 roka) i častým chorobám sa tomuto spoločenstvu darí. Ako píše sestra Viera Marečková, ktorá vedie tieto stretnutia: „Sme vďačné nebeskému Otcovi za dožitie staroby, ktorá, ako čítame v Pisme svätom, má tiež svoje čaro. Je to šťastie a Božie požehnanie, pretože ľudský život skrýva množstvo dobrodení, je bohatý na prežité radosti, ale aj prekonané utrpenia. Je bohatý na spomienky, ktoré sú nahromadené v pamäti každého starého človeka.“ V uplynulom roku sa stretli celkom 35-krát. Toto spoločenstvo ku koncu roka tvorilo 22 sestier.

Spevokol a hudba v CZ. Podľa starej kresťanskej liturgie, ale hlavne v reformáčnom zápase sa nábožné piesne stali nevyhnutnou súčasťou zvesti Božieho slova. Zvlášť v protireformácii, keď boli evanjelikom SB zakázané a farári pod nátlakom vyhosťovaní a väznení, si evanjelici odovzdávali teologickú a biblickú

pravdu tradičnými, ale aj o storočia neskôr prebudeneckými piesňami (napríklad sestry Royové a iné pietistické hnutia). V piesni išlo predsa o zvesť, a preto chceme aj my v Martine ostať verní tejto tradícii. Sme vďační, že sa spevu, bohoslužobnému, liturgickému, mládežníckemu i zborovému, ale aj hre na tamburine, klavíri či flaute darí.

Zborový spevokol. Obzvlášť ďakujeme našim dirigentkám Martine Šuvadovej a Jane Bosákovej, ale aj všetkým členom spevokolu za trpezlivosť a láskavosť pri návštevách spevokolu, ktorý náš zbor aktívne reprezentoval aj počas minulého roka. Náš „nový rok“ každoročne otvárame neformálnym posedením s občerstvením, na ktorom nielen utužíme bratsko-sesterské vzťahy, ale aj zhodnotíme činnosť za uplynulé obdobie a predložíme plány na nasledujúce mesiace. V roku 2013 sme spevom poslúžili na SB pri rôznych príležitostiach, či už v rámci všetkých výročných sviatkov, na sviatok Svätej Trojice, na Pamiatku zosnulých, ale i pri konfirmácii, zborovom dni a mnohých ďalších podujatiach. V apríli sme prijali pozvanie do evanjelického kostola v Turanoch, kde sme zaspievali dve piesne na stretnutí spevokolov Turca. Začiatok júna patrilo pamiatke rodu Justhovcov z Necpál. Dvojdňovú konferenciu, ktorú pripravilo OZ Comitatus, sme v aule hotela Turiec osviežili krásnymi staročeskými piesňami. Po letnom prázdninovom oddychu sme sa pustili do prípravy vianočného koncertu. V spolupráci s Martinským spevokolom sme pripravili na tretiu adventnú nedeľu 18. decembra tradičný vianočný koncert. Program koncertu sme ešte dva razy odprezentovali, a to na trojkraľový sviatok dopoludnia v Mošovciach a popoludní vo Vrútkach. Prosíme nášho Pána o zdravie, lásku, porozumenie a dobré priateľské vzťahy. **Kroniku spevokolu** písala tento rok Anna Struháčková. Ďakujeme aj sestram Jane Kušmírekovej a Andrei Borcovanovej za pomoc pri organizovaní aktivít spevokolu.

Kapela z EZŠ je neodmysliteľnou súčasťou hlavne na stretnutiach mládeže a dorastu. Aj v roku 2013 prezentovali náš CZ na niektorých cirkevných akciách a niekoľkokrát aj na seniorátnom stretnutí mládeže Turca. V kapele hrajú a spievajú Alena Šajdáková, Barbora Sopoligová, Gabriela Kubíková, Naďa Bukovinská, Lukáš Bahurinský a Jakub Simonides. Ďakujeme aj učiteľovi z BŠ Tomášovi Gulánovi, pod vedením ktorého kapela často vystupovala na zborových podujatiach a vhodným spôsobom sprevádzala SB doma i v zahraničí. **Detský spevokolík Anjeliček** ako aj príležitostné vystúpenia staršej mládeže nás tiež vždy potešia. Aj vďaka vysokej kvalite organa v našom chráme (jeden z najlepších nástrojov na Slovensku) uskutočnili sa tu aj výborné koncerty (napríklad Dni Bachovej hudby pod vedením profesorky hudby Marty Veroniky Gáborovej a jej žiačky).

Diakonia. Základným pravidlom Ježišovej služby je vernosť Otcovi v záujme plniť Jeho vôľu. Láska k Bohu nevedie k úteku od sveta, ale k záujmu o človeka v jeho potrebách. Takto o tom uvažoval aj brat farár Ján Bohdan Hroboň, ktorý dal v roku 1999 podnet k vzniku zborovej diakonie. A práve diakonia prostredníctvom svojich zamestnancov i dobrovoľných členov návštevných služieb zabezpečuje praktickú pomoc tým, ktorí ju potrebujú. **Opatrovateľskú službu** evanjelickej zborovej diakonie aj v uplynulom roku viedla sestra diakonka Lenka Taškárová. Obetavé ruky piatich opatrovateliek (Anežka Bugáňová, Dana Blahová,

Jana Živicová, Libuša Auxová, Hana Blahušiaková) pomáhali v deviatich rodinách, v ktorých odpracovali spolu 4 910,50 hodín. V dobrej a kvalitnej spolupráci sme pokračovali vďaka pánovi primátorovi Mgr. art. Andrejovi Hrnčiarovi, viceprimátorovi Ing. Alexandrovi Lilgemu a PhDr. Kataríne Tomášovej. Slová poďakovania patria aj poslancom mestského zastupiteľstva a referentkám odboru sociálnych vecí. Len vďaka finančnému príspevku určenému na čiastočnú úhradu OS sme dokázali poskytnúť kvalifikovanú pomoc jednotlivcom i rodinám. Službu blíznym sme zabezpečovali aj v **Univerzitej nemocnici v Martine** priamo na jednotlivých oddeleniach. Božím slovom, modlitbou a prislúžením sviatosti Večere Pánovej vlievala novú nádej a istotu všetkým chorým a trpiacim sestra kapláňka Tatiana Beňuchová. Každú nedeľu o 11.00 h. v kaplnke Božieho milosrdenstva poslúžili zvesťou Božieho slova sestry diakonky (Emília Gabrišová a Lenka Taškárová). Diakonická služba zahŕňa aj **starostlivosť o najchudobnejších**. I v uplynulom roku náš cirkevný zbor zorganizoval zbierku práve pre túto skupinu obyvateľov mesta Martin. Formou šatstva, posteľnej bielizne, hygienických potrieb a potravín sme sa snažili vypomôcť rodinám, ktoré sa ocitli v hmotnej či sociálnej núdzi. Spoločenstvo nášho CZ rastie vo svojej sile a kvalite práve vzájomným podelením sa a ochotou pomôcť. **Návštevná služba** je služba pre osamotených, chorých a starších členov CZ. V súčasnosti evidujeme viacerých dobrovoľných členov, medzi ktorých patria manželia Eva a Jaroslav Karáskovci, Helena Simonidesová, Petronela Husárová, Mária Bruncková, Dana Balková, manželia Ľubica a Milan Tkáčovci, Zuzana Bariakterevičová.

Sprevádzanie smútiacich. Neodmysliteľnou súčasťou pastorálnej starostlivosti o pozostalé rodiny po pohrebe je program sprevádzania smútiacich. V roku 2013 tieto stretnutia pripravili sestry Katarína Plžová a Natália Kacianová, ktoré viedli podpornú skupinku smútiacich počas šiestich týždňov v predvianočnom období. Ohlasy sú dobré. V tejto práci našla svoje miesto aj sestra kapláňka.

Misijné aktivity CZ. V čase od 7. do 16. 6. 2013 sme v spolupráci s BŠ už piaty raz pripravili misijnú cestu na Ukrajinu pre 100 detí + 20 vedúcich z Ukrajiny a Slovenska (Hedwiga Tkáčová, Martin Tkáč, Slávka Drahošová, Igor Veľický, Jaroslav Junas, Tatiana Beňuchová, Lenka Kianicová, Marek Olejár, Milan Bruncko ml.). Konala sa v dedinke Novogradovka, v blízkosti prístavného mesta Odesa. Téma tábora bola „Egyptské dobrodružstvo“ (Jozef a jeho bratia). Naším cieľom bolo slúžiť deťom vo veku od 4 do 13 rokov a formovať ich k poznaniu základných morálnych a kresťanských hodnôt a ich aplikácie v každodennom živote. Oslovili sme vyše 250 detí. Zapojených do spolupráce bolo viac ako 50 dobrovoľníkov zo Slovenska a Ukrajiny, ktorí tvorili stabilné jadro pri pripravách i samotnej realizácii misie na Ukrajine. Ďakujeme Pánu Bohu za všetko, čo sme sa naučili a mohli skúsiť – za nové slová a piesne, za rozhovory, nové zážitky, skúsenosti s misijnou službou, za možnosť pomôcť tým, ktorí to potrebujú. Finančne nás táto aktivita stojí každý rok okolo 1 700 eur. Ďakujeme všetkým sponzorom a prispievateľom za modlitebnú a materiálno-finančnú podporu. Mediálna prezentácia misie nášho cirkevného zboru: Evanjelický posol, Evanjelický východ, web cirkevného zboru, web Biblickej školy, americký web

www.cce.sk, facebook Centra kresťanského vzdelávania, facebook cirkevného zboru, facebook misie Ukrajina. **Viac info o táboře nájdete na:** www.ecavmt.sk, www.gloria-ukraine.org Poďakovanie patrí manželom Hedwige a Martinovi Tkáčovcom a učiteľovi Dušanovi Haškovi.

Misijnými aktivitami sú i spoločné projekty s EZŠ a EMŠ. Nech Pán Boh požeňná prácu týchto nových nástrojov misie a evanjelia.

Anonymní Alkoholici (AA). Významným prínosom našej cirkvi koncom 20. a začiatkom 21. storočia je naďalej zakladanie, ale aj udržiavanie protialkoholických spolkov. Tu nejde len o bezdomovcov, ale dnes už aj o veľmi početnú mladú generáciu ľudí závislých od rôznych návykových látok. Stačí sa prejsť ktorýkoľvek víkend v noci cez pešiu zónu v našom meste... Nadmerné pitie alkoholu je spoločensky akceptované po vzore: nech sa každý stará o seba. Je to dôsledok odklonu od cirkvi a Pána Boha. Tu je potrebná odborná spolupráca. Skupinku AA vedie Mgr. Ľuboš Kačica už tretí rok. Tieto stretnutia bývajú pod dohľadom supervízora. Stretávajú sa pravidelne v pondelok v klube na fare v počte 1 – 6 osôb.

Spoločenstvo milovníkov prírody a turistiky. Aj v roku 2013 bolo aktívne. Uskutočnilo desať túr, v čom je zarátaný aj 6-dňový pobyt vo Vysokých Tatrách. Na každej túre sa zúčastnilo do 4 do 12 osôb. Každý začiatok a koniec túry sa začína a končí modlitbou. Toto spoločenstvo, pozostávajúce prevažne z dôchodcov nášho CZ, prijalo medzi seba aj členov iných konfesií. Aktívni členovia sa dohodli na názve spoločenstva „Priatelia Božej prírody“ a od roku 2013 zaznamenávajú v kronike turistické aktivity. Pozývajú medzi seba ďalších členov nášho zboru. Spoločenstvo vedie brat Jaroslav Karásek.

Ostatné stretnutia a aktivity s pravidelným stretávaním. Futbal YMCA viedol Igor Plž, futbal dorastencov Milan Bruncko a kalanetiku Anna Borcovanová. Naďalej sa pravidelne konali stretnutia rôznych menších skupín.

Zvláštne a dôležité udalosti. Veľmi podrobne o týchto aktivitách vydáva svedectvo každé nové číslo Martinského evanjelika. Spomenieme aspoň tie najhlavnejšie:

- V nedeľu 6. januára 2013 na Zjavenie Krista Pána mudrcom vystúpil náš zborový spevokol na službách Božích v evanjelickom kostole v Mošovciach a popoludní vo Vrútkach.

- V nedeľu 13. januára sme začali Aliančný modlitebný týždeň ekumenickým stretnutím v Biblickej škole. Téma modlitebného týždňa bola „Kráčať s Bohom“.

- Stretnutie Turčianskej mládeže sa uskutočnilo 15. februára v Biblickej škole. Prihovor mal Peter Lacho na tému „Odvážne kroky“.

- V nedeľu 17. februára popoludní sme mali stretnutie rodín v rámci Národného týždňa manželstva na tému „Vernosť nie je slabosť“ v aule Biblickej školy.

- Výročný zborový konvent sa uskutočnil 24. februára počas hlavných služieb Božích. Hlasovaním boli prijaté správy revíznej komisie a výročná správa kňaza.

- 28. februára bola v rámci pôstnej večierne prednáška Johna Waltona „Genesis očami staroveku“. John Walton tiež prednášal žiakom Biblickej školy.

- 27. februára až 1. marca sa konal denný jarný tábor pre deti vo veku od 6 do 12 rokov. Zúčastnilo sa na ňom 26 detí.

- Dňa 4. marca sa v Prešove uskutočnilo stretnutie na Biskupskom úrade Východného dištriktu ECAV. Brat farár Milan Kubík a riaditeľ Evanjelickej spojenej školy Jozef Sopoliga riešili otázky súvisiace so vznikom ESS a s prechodom kompetencií na nového zriaďovateľa VD ECAV.

- 8. marca prebiehali modlitby 24/7.

- 4. – 11. marca prebehla evanjelizácia Pro Christ na fare v Záturčí a vo Vrútkach.

- V nedeľu 10. marca sme mali slávnostné služby Božie so spomienkou na brata farára Jána Bohdana Hroboňa pri jeho nedožitých 75. narodeninách. Po službách Božích sme položili kytice kvetov na jeho hrob na Národnom cintoríne v Martine. Popoludní bola spomienková akadémia s programom. Mali sme hostí z Hanušoviec nad Topľou, Lazov pod Makytou a z Bratislavy-Dúbravky.

- V sobotu 23. marca bolo stretnutie Rodinného spoločenstva na tému „Pokánie je umenie“.

- Od 25. do 27. marca a 30. marca sme mali v predveľkonočnom týždni pôstne modlitebné večery ako prípravu na veľkonočné sviatky. Modlitebné večery sa sústredili na posledné dni Pána Ježiša Krista, popretkávané tematickými žalmami.

- 7. apríla organizovala EZŠ program a zbierku na stavbu školy v Afganistane, na ktorú prispel aj náš cirkevný zbor. Vyzbieralo sa 1302,76 eur.

- piatok 19. apríla bolo v Biblickej škole stretnutie Turčianskej mládeže. Prihovoril sa brat seniorálny kaplán Daniel Beňuch na tému „Máš na to“.

- V nedeľu popoludní 28. apríla bolo v Turanoch už tradičné Stretnutie spevokov Turca.

- Slávnosť confirmácie sme mali v nedeľu 5. mája. Confirmovaných bolo 20 detí.

- 11. mája sa konal v zborovom dome po prestávke niekoľkých rokov opäť Radostný večer martinských evanjelikov.

- V sobotu 18. mája sa uskutočnilo rodinné stretnutie na Vrúcku u Karáskovcov s programom pre deti, biblickým zamyslením a chutným gulášom.

- V piatok 21. júna bola v kine Strojár slávnostná akadémia žiakov a učiteľov pri príležitosti 10. výročia založenia Evanjelickej základnej školy v Martine. Po akadémii nasledovala slávnostná večera pre učiteľov a pozvaných hostí.

- 23. júna sme mali slávnostné služby Božie pri príležitosti 10. výročia založenia EZŠ. Kázal brat biskup VD ECAV Slavomír Sabol, prihovoril sa i riaditeľ EZŠ Jozef Sopoliga a vystúpili aj žiaci.

- V piatok 5. júla Biblická škola oslavovala 15. narodeniny. Po piatkovom galevečere nasledovala sobotňajšia slávnostná konferencia s názvom „Slovenský príbeh Slova“, ktorá na pôde Biblickej školy privítala takmer 100 hostí. Bohatý program bol ukončený koncertom St. Andrew's Lutheran Church Choir.

- V nedeľu 7. júla sme mali Zborový deň na tému „V tradícii Božích zaslúbení“. Služby Božie sa konali na Memorandovom námestí. Slávnostným kazateľom bol Paul Berge, vedúci projektu Vision Slovakia. Vystúpili deti, ktoré sa zúčastnili na Letnej biblickej škole, spevokol St. Andrew's Choir a náš zborový spevokol. Program bol spojený aj s 15. výročím založenia Biblickej školy. Popoludní sme pokračovali stretnutím v priestoroch za gymnáziom s tradičným spoločným gulášom.

- V nedeľu 28. júla sme sa zúčastnili na Dištriktuálnom dni VD ECAV v Poprade.

- V sobotu 3. augusta mali stretnutie v našom cirkevnom zbore siedmi bratia farári a sestry farárky, ktorí boli ordinovaní pred 60 rokmi. Na službách Božích kázal brat biskup VD ECAV Slavomír Sabol. Naše sestry kuchárky im pripravili slávnostný obed. Účastníci položili kytice kvetov na hroby svojich spolužiakov – bratov farárov Jána Štancla a Daniela Veselého.

- V nedeľu 4. augusta sme mali slávnostné služby Božie za účasti vedúcich predstaviteľov Matice slovenskej. Popoludní bol v našom kostole koncert v rámci matičných slávností pri 150. výročí založenia Matice slovenskej. Na organ hra-la Mgr. art. Marta Gáborová a spievala Bc. Dominika Machutová.

- Začiatkom septembra sme mali slávnostné služby Božie na úvod školského roka a otvorenia evanjelického gymnázia. Kázal brat farár Milan Kubík na tému „Chváľ, duša moja, Hospodina“. Prihovoril sa riaditeľ Spojenej evanjelickej školy v Martine Jozef Sopoliga. V pondelok 2. septembra boli slávnostné školské služby Božie pre žiakov, rodičov a verejnosť pri tejto príležitosti.

- V dňoch 12. – 16. septembra navštívila skupinka 8 bratov a sestier spolu s bratom farárom Milanom Kubíkom náš partnerský cirkevný zbor v Hoogeveene v Holandsku. Našich priateľov pozdravili piesňami a tiež sa zúčastnili na slovensko-holandskom večere. Na spiatočnej ceste navštívili v Gothe sestru Dorotheu Hansen, ktorá je dlhoročnou podporovateľkou nášho CZ.

- 6. októbra sa po prázdninovej prestávke uskutočnilo stretnutie Rodinného spoločenstva na tému „Vďaka“.

- V týždni od 7. do 11. októbra sme vymieňali okná v našom kostole. Výmenu uskutočnila firma VDD Orava. V sobotu 12. októbra sme mali veľkú brigádu na upratanie a vyčistenie kostola. Prišlo vyše 50 ochotných brigádnikov. Popoludní sme kostol vyzdobili plodmi zeme a pripravili ho na nedeľu na Poďakovanie za úrody. Vyslovujeme veľkú vďaku všetkým ochotným brigádnikom aj darcom, ktorí prispeli na výmenu okien.

- 20. októbra navštívili náš cirkevný zbor priatelia z nemeckej ev. a. v. cirkvi v Durínsku. Na službách Božích nás pozdravil brat farár Mathias Kopka.

- V piatok 25. októbra sa stretla v zborovom dome Turčianska mládež. Stretnutie sa uskutočnilo na tému „Služba ako dôkaz“. Podujatie organizačne zabezpečil Martin Uhrin so spolupracovníkmi.

- 27. októbra sme mali v kostole počas hlavných služieb Božích volebný konvent biskupa Východného dištriktu ECAV na Slovensku. V našom cirkevnom zbore v tajnej voľbe získal Mgr. Ondrej Koč 60 hlasov a Mgr Slavomír Sabol 112 hlasov. Tiež sme zvolili sestru Vieru Maršalovú za zborovú presbyterku pre filiú Bystrička.

- 10. novembra sa konali slávnostné služby Božie na Pamiatku posvätenia chrámu – 229. výročie. Popoludní bol v kostole hodnotný kultúrny program s názvom „Príbeh zvonov“. O histórii zvonov hovoril MVDr. František Záborský. Po programe sa uskutočnila vernisáž výstavy turčianskych zvonov v priestoroch Biblickej školy aj s občerstvením. Sme vďační za bohatú účasť na tomto podujatí.

- Stretnutie Rodinného spoločenstva bolo 3. novembra na tému „Vy ste svetlo sveta“ a 8. decembra na tému „Anjeli – Boží poslovia“.

- Turčianska mládež sa stretla 6. decembra o 17.30 v Biblickej škole. Prihovoril sa brat farár Mgr. Pavol Tomka na tému „Ako to povedať“. Mládežníci si pochutili na vianočnej kapustnici. Stretnutie pripravil brat Martin Uhrin so spolupracovníkmi.

- V novembri a decembri sa opäť uskutočnilo 6 stretnutí smútiacich, ktorým zomrel blízky človek a hľadali pomoc vo svojom žiali. Podpornú skupinku smútiacich navštevovalo 6 sestier a viedli ich Natália Kacianová a Katarína Pížová.

- Evanjelická spojená škola 15. – 19. decembra pripravila vianočný program žiakov na tému „Dnes prišla nádej k nám“, ktorý sa uskutočnil v budove EŠŠ a na Divadelnom námestí. V nedeľu 15. decembra vystúpili siedmci na hlavných SB a pred kostolom pripravili aj minitryhy s charitatívnu zbierkou.

- Počas adventu sme uskutočnili spolu s EŠŠ zbierku pošteľnej bielizne, hygienických potrieb, oblečenia, hračiek a potravín pre ľudí v núdzi. Ďakujeme za množstvo darovaných vecí všetkým štedrým darcom a bratovi Jaroslavovi Karáskovi za odvoz vecí a spoluprácu s charitatívnymi organizáciami.

- V nedeľu 15. decembra o 16.30 sme mali v našom kostole Adventný koncert zborového spevokolu. Hostom na koncerte bol Martinský spevokol, ktorému ďakujeme za vystúpenie. Tiež ďakujeme všetkým členom nášho spevokolu a dirigentkám Martine Šuvadovej a Jane Bosákovej.

- Adventné ekumenické stretnutia sa uskutočnili 18. decembra v Dražkovciach pre obidve filie a 20. decembra sme spoločne víтали prichádzajúceho Krista na ekumenickej pobožnosti v DSS na Ladovni.

- Druhú adventnú nedeľu kázal na službách Božích brat seniorálny kaplán Marek Hrivňák na tému „Kráľovstvo Božie prichádza“.

- Tretiu adventnú nedeľu boli mládežnícke služby Božie, na ktorých vystúpil mládežnícky spevokol, mládežnícka kapela a Božím slovom poslužil Martin Uhrin.

- V októbri až decembri uskutočnila Biblická škola v budove gymnázia verejné prednášky. O starozmluvných knihách – Józue, Nehemiáš, Jób, Velpieseň, Izaiáš, Ezechiel, Daniel a Malachiáš – prednášal Bohdan Hroboň. Prednáškou o dejinách kresťanského myslenia poslužil Tomáš Gulán a prednáškou o dejinách kresťanstva Michal Valčo.

2. ORGANIZAČNÁ ČASŤ

Kancelárie a zamestnanci CZ. Sme radi, že kancelárie farského sú nenahraditeľnou súčasťou života nášho CZ a že v nich nájdete oddych a útočisko. Je to pre nás to najkrajšie hodnotenie. Stávajú sa nielen miestom administrácie, ale aj

pastorálnej práce najmä farára, kapláanky, ale aj ostatných pracovníkov. Okrem pracovníkov diakonie sme v roku 2013 evidovali nasledujúcich zamestnancov. Na **plný úväzok**: Katarína Pížová – sekretariát, Mgr. Lubica Maceková – koordinátor práce s deťmi (tento úväzok ukončila sestra Maceková k 30. 11. 2013 dohodou); na **čiasťočný úväzok** (dohoda): Martina Šuvadová – kantorka, Ing. Martin Uhrin – koordinátor práce s mládežou, Jana Korcová – účtovníčka. Kostolníci ako odplatu používajú služobný byt, garáž a iné priestory. Každý štvrtok mávame pravidelné pracovné stretnutia s modlitbou; praktické a operatívne porady bývajú podľa potreby. Týchto zamestnancov platí CZ sám. Je to potrebné pripomínať najmä kvôli prebiehajúcim diskusiám o financovaní cirkvi na Slovensku. Prevláda totiž mylná predstava, že aj tieto náklady platí štát. Štát prispieva **len na plat farárov a kaplánov**. Potreby CZ hradíme vo vlastnej rézii. Ale to je aj náš cieľ, aby sme boli sebestační, ba dokonca aj nápomocní iným! Ďakujem vám, ktorí tieto služby kancelárie pravidelne využívate a podporujete nás. Ďakujeme našej dlhoročnej pracovníčke sestre Kataríne Pížovej za vedenie kancelárií nášho CZ a tiež bratovi Tiborovi Bizikovi za takmer každodennú pomoc a ochotu. Prajeme si v tejto práci veľa Božieho požehnania.

Obsadenie kaplánskeho miesta. Tešíme sa aj z práce a služby našej zborovej kapláanky Mgr. Tatiany Beňuchovej, s ktorou máme výbornú spoluprácu. Je už nenahraditeľnou pri práci v UNM a v DSS na Severe, ako aj pri vyučovaní konfirmandov. Radi počúvame aj jej kázne a výklady na biblických hodinách. Je výdatnou pomocou v každom smere. Taký CZ ako Martin by potreboval ešte aspoň dvoch takýchto spolupracovníkov so zreteľom na poddimenzovanú prácu na filiálkach a prácu s rodinami, ktorú sme už vyššie spomínali. Osobne som vďačný za jej službu.

Presbyterstvo CZ a zmeny v ňom. V roku 2013 sme volili a doplnili presbyterstvo o zástupcu za filiálku Bystrička. Po mnohých rozhovoroch a modlitbách sme zvolili sestru Vieru Maršalovú. Na Pamiatku posvätenia chrámu bola slávnostným sľubom aj s ďalšími dvoma presbytermi uvedená do služby. Srdečne jej blahoželáme a prajeme Božiu múdrosť a vedenie. Nateraz má presbyterstvo 26 členov.

Presbyterstvo plnilo najmä úlohy a uznesenia stanovené konventom CZ. V roku 2013 sa presbyteri stretli 8-krát. **Rokovania** boli vecné a atmosféra dobrá. Z každého stretnutia je spísaná zápisnica – vďaka sestram zapisovateľkám Alene Hulejovej a Kataríne Pížovej. Aj touto správou sa vám chcem, milí presbyteri a presbyterky, úprimne poďakovať.

Hospodársky výbor a Výbor pre kultúru a misiu. HV sa stretol viackrát najmä k výberu firmy na výmenu okien na kostole, ale aj k iným úlohám a výzvam (otázky hospodárenia, tvorby rozpočtu, posudzovanie zmlúv, tvorba finančnej stratégie a plánu rekonštrukčných prác). Členovia HV sú Milan Tkáč, Jana Figurová, Matej Krafčík, Ján Bobrik a Peter Rysuľa. O všetkých stretnutiach sa vedú zápisnice. VKM sa stretol najmä k príprave spomienkovej slávnosti na Jána Bohdana Hroboňa pri jeho 75. nedežitých narodeninách a k príprave knihy jeho kázni, ako

aj veľkopiatočného popoludnia a iných aktivít v rámci SB. Členovia VKM sú Jela Borcovanová, Zuzana Bukovská, Miloš Kovačka a Ján Kričko.

Kuchyňa CZ. Neodmysliteľnou súčasťou takmer všetkých akcií sú naše milé sestry kuchárky Etela Pavlíková, Elena Babušiková a Dagmar Kubíková. Dobrý guláš, slávnostný obed pri vzácnych návštevách domácich i zahraničných hostí, káva a pohostenie na bežných akciách a ich ochota sú pre nás dôkazom veľkej Božej milosti. Vďaka patrí aj všetkým ostatným, J. Karáskovi a členom spevokolu. Nesmieme zabudnúť na sestry z našich filiálok, ktoré sú ochotné a potešia koláčmi a iným pohostením vždy, keď je to potrebné.

Spolupráca s EZŠ a BŠ. Táto spolupráca má niekoľko vzácnych prienikov. V roku 2013 sa sústredila na prípravu bilingválneho gymnázia a na zmenu zriaďovateľa EMŠ z CZ na BUVD ECAV. Spolupráca je dobrá. Práve rok 2013 považujeme za prelomový v spolupráci na príprave a účasti žiakov ESS na SB. Stále pokračujú pravidelné spoločné pondelkové raňajky, ktoré majú pracovný aj pastoraálny význam. Aj touto cestou sa chcem poďakovať všetkým pracovníkom, zamestnancom, ale aj niektorým učiteľom ESS. Máme si čo ponúknuť, ale aj v čom si pomáhať. Pánu Bohu vďaka.

Evidencia členov, spravodaj, webová stránka, Martinský evanjelik, prezentácia CZ a kronika. Evidencia členov pokračuje pod vedením Kataríny Pížovej. Stále čakáme na sľúbený program evidencie členov CZ, ktorý by bol súčasťou siete celej ECAV. Spravodaj vydávame pre každé SB. Sme radi, že ho čítate a prinášate aj do rodín, ktoré na SB nemôžu prísť. Vďaka vám za ochotu. Webovú stránku majú v láskavej starostlivosti sestra Lucia Hlobejová a brat Martin Šajdák. Vaša návštevnosť je pekná, ale prosíme o ďalšie návrhy, postrehy, ale aj myšlienky a príbehy. Takto naozaj môžeme poslúžiť najmä tým, ktorí sú odcestovaní, zaneprázdnení... K vypracovaniu informačnej brožúrky o CZ sme uskutočnili stretnutie s vedením tlačiarne. Dúfame, že v roku 2014 sa nám ju podarí vydať. Zborový časopis **Martinský evanjelik** nás teší, informuje, vzdeláva, inšpiruje a zjednocuje už dve desaťročia. Stále si zachováva svoj šat i bohaté a vzácne vnútro. Vo svete, kde sa všetko mení a zaniká, je to naozaj dobrá správa. Ďakujeme za starostlivú a systematickú prípravu celej redakčnej rade časopisu, osobitne Milošovi Kovačkovi, Petrovi Ďuríkovi, Alžbete Stančevovej, Kataríne Pížovej, Hedwige Tkáčovej a bratovi farárovi Milanovi Kubíkovi. **Zborovú kroniku** s láskou dopisuje, dopĺňa a obohacuje brat emeritný zborový dozorca Ján Žingor.

Archív CZ, knihy, časopisy a knižnica. Už niekoľko rokov vedie archív CZ a TuS sestra Dr. Viera Sedláková. V roku 2013 sa venovala pozornosť najmä agende kancelárie FÚ MT a tiež archivovaniu dokumentov TuS. Utriedili sme a uložili podľa inventára časť zborového archívu od Historia domus po súčasnosť. SNK v Martine sme požiadali o reštaurovanie (očistenie i naskenovanie) vzácného dokumentu – súboru zápisníc evanjelického života v Turci. Nachádza sa v rukopisnej podobe v rozsahu vyše 500 strán, časovo sa viaže na obdobie 1610–1822. Jeho súčasný stav je nevyhovujúci na bádanie. K reštaurátorskému zámeru sme

nepristúpili pre finančnú náročnosť investície. Sestre Sedlákovej ďakujeme za precíznú a nezištnú prácu. **Odoberáme tieto časopisy:** Evanjelický posol spod Tatier, Evanjelický východ, Cestou svetla, Tvorba, Cirkevné listy, Rozmer, Šumenie líp, Dúha, Kresťanská revue. Do **zborovej knižnice** priebežne doplníme nové tituly z teológie, náboženstva, histórie a filozofie i pomôcky na výučbu, ako sú biblické atlasy, mapy atď. Srdečne vás pozývame. Privítali by sme aj krátku prezentáciu (upútavku) kníh v kostole, ktoré sa vám páčili a vás povzbudili, pomohli, inšpirovali. Ďakujeme sestre Helene Šajdákovej za organizáciu knižného fondu v zborovej knižnici, ale aj na našej web stránke, za poriadok a starostlivosť. Knižnica je bohatá a prajeme si, aby slúžila nám všetkým.

3. HOSPODÁRSKA ČASŤ

Hospodársky výsledok v skratke. Zásadnou hospodárskou aktivitou popri ostatných bežných povinnostiach bola kompletná výmena okien na našom kostole a konsolidácia príjmov a racionalizácia výdavkov. Výmenu okien, o ktorej rozhodol zborový konvent CZ, realizovala firma VDD Orava. Na výberovom konaní sa zúčastnili tri firmy. Po odporučení HV a schválení presbyterstvom CZ sme výmenu uskutočnili. Celkové náklady boli cca 23 000 eur, v čom sú aj náklady na opravy omietky, farby a izolačný materiál. Spolupráca s firmou bola výborná aj vďaka HV, bratovi kostolníkovi Petrovi Rysulovi a jeho manželke, presbyterovi Jarovi Polákovi, kurátorovi Milanovi Tkáčovi a ostatným. Poďakovanie patrí aj bratom a sestrám za ich ochotu na brigádach a za generálne vyupratovanie kostola. Ďakujeme i našim cirkevníkom – podnikateľom, ktorí nás pri tejto realizácii podporovali aj finančne. Rád by som ich menoval, ale chcú ostať v anonymite. Na okná sme aj vďaka mimoriadnej zbierke a mimoriadnym oferám vyzbierali 16 833,60 eur. Bohu a ochotným darcom patrí za to srdečná vďaka. Začali sme tiež aj s rekonštrukciou **sakristie** nášho kostola. Odstránili sme nevhodný drevený obklad a plesňou zničenú omietku. V roku 2014 plánujeme sakristiu dokončiť. Taktiež plánujeme dokončiť tretiu etapu rekonštrukcie vykurovania fary. Je to nielen nevyhnutné, ale aj finančne výhodné. Novým kúrením by sme mali každý rok ušetriť 15 – 20 % nákladov. Rok 2014 by mal byť však aj rokom sporiacim finančné prostriedky na ďalšiu nevyhnutnú rekonštrukciu – na strechu farskej budovy, ktorej krytina má 84 rokov a jej technický stav je už dávnejšie nevyhovujúci.

Celkový pohľad na hospodárenie. Napriek pomerne veľkej, finančne náročnej akcii a plánovaným schodkom 6 500 eur sme skončili rok v prebytku cca 8 000 eur. Je to pre nás znamenanie, že sa vieme zmobilizovať k milodarom a potrebám CZ, a to aj v čase prebiehajúcej hospodárskej krízy. Som vám, bratia a sestry, poďačný a rovnako povzbudený. Len tak ďalej, aby sa aj pri nás naplnili slová apoštolu Pavla: Jedni druhých bremená znášajte, a tak naplníte zákon Kristov.

Príjmy v roku 2013. Príjmy CZ zahŕňajú cirkevný príspevok (CP), ofery, milodary, urbár a dotácie z mesta na výkon diakonie. Znovu treba pripomenúť, že viac ako tretina z evidovaných 2 832 členov si povinnosť CP (dane) neplní, hoci do cirkvi musíme odvádzať aj za týchto členov nemalé prostriedky. Aj keď CP sa tohto roku mierne zvýšil, sú to viac-menej „nedobytné“ pohľadávky. Ofery a milodary mali v roku 2013 skutočne peknú úroveň.

PRÍJMY A VÝDAVKY 2012

Príjmy 2013 Cirkevný zbor	€
Cirkevný príspevok	10 024
Milodary	30 039
Ofery	25 686
Iné	38 681
Spolu	104 430

Iné príjmy	€
Prenájom priestorov	1 350,00
Za predané knihy	1 290,00
Za predané časopisy	394
Úroky v banke	409
Prijaté dary	8 340
Prijaté dary Uhrin	480
Prijaté dary Maceková	1 072
Prijaté dary Evanjelik	2 020
Úhrada energií	550
Príjmy od účasť. táborov	6 897
Príjmy urbariát	9 646
Príjmy zborový deň	360
Iné milodary	5 873
Spolu	38 681,00

Príjmy 2013 Diakonia	€
Milodary	1 200
Výnosy	33 506
Spolu	34 707

Výdavky 2013 Cirkevný zbor	€
Mzdy	18 655
Odvody	5 655
Vecné a bohoslužobné	446
Finančné (GBU, VD, seniorát, misia,	6 240
Knihy, časopisy	3 171
Cestovné	245
Investície - okná na kostole	21 440
Ostatné služby	4 845
Iné (opravy, energie, spotr. materiál)	30 133
Poistné (auto, nehnuteľnosť)	2 390
Spolu	93 220

Celkový zostatok k 31. 12. 2013

CZ Martin	€
Pokladňa	3 253
Bežný účet.....	12 960
Termínovaný účet	20 722
Spolu.....	36 935

Výdavky 2013 Diakonia	€
Mzdy	28 031
Odvody	9 122
Služby (sprac. miezd, pošt. poplatky)	1 055
Finančné (GBU, VD, seniorát, misia	0
Poistné	283
Poplatky v banke	240
Iné	1 059
Spolu	39 790

Celkový zostatok k 31. 12. 2013 Diakonia	€
Bežný účet	3 506,00
Účet MM.....	867,00
Spolu.....	4 373,00

ROZPOČET 2014

Rozpočet finančného hospodárenia 2014

A. PRÍJMY	Riadok	Návrh rozpočtu €
Prijmy z majetku (stúpec a + b denníka)	1	9 000
Prijmy z darov a príspevkov (stúpec c + d + e + f + g denníka) spolu, z toho:	2	58 500
Z dedičstva (stúpec h denníka)	3	0
Z organizovania akcií (stúpec h denníka)	4	3 000
Z dotácií (stúpec i denníka)	5	12 000
Z predaja majetku (stúpec h denníka)	6	0
Z poskytnutých služieb (stúpec h denníka)	7	33 000
Ostatné príjmy (stúpec l + m + n denníka)	8	280
Príjmy celkom	9	115 780

Rozpočet finančného hospodárenia 2014

B. VÝDAVKY	Riadok	Návrh rozpočtu €
Zásoby (stúpec I. denníka)	10	
Služby (stúpec II. - X. denníka) spolu, z toho:	11	16 300
Mzdy (stúpec XI. denníka)	12	45 000
Poistné fondy (stúpec XII. denníka)	13	14 000
Prevádzková réžia (stúpec XIII. - XXVI. denníka) spolu:	14	36 850
Sociálny fond (stúpec XXVII. denníka)	15	300,00
Ostatné výdavky (stúpec XXVIII. - XXXI. denníka) spolu, z toho:	16	5 000
Pôžičky XXXI.	16d	0
Výdavky celkom	17	117 450
C. ROZDIEL		€
Prebytok		
Schodok		-1 670

Revízia účtov: Účty boli schválené revíznou komisiou (Lubica Kušnieriková – predseda RK, Petronella Husárová, Karol Figura, Jaroslav Polák) dňa 12. 2. 2014. (Zápisnica o revízii bola prečítaná na konvente.)

4. PLNENIE UZNESENÍ A NÁVRH NA ROK 2014

Plnenie uznesení z konventu CZ ECAV Martin

Bohoslužobné:

- Pripraviť spomienkovú slávnosť pri príležitosti 75. výročia J. B. Hroboňa – **splnené**
- Vydať knihu kázní J. B. Hroboňa na jar 2014 – **splnené**
- Spolupracovať na príprave 10. a 15. výročia EZŠ a BŠ v Martine – **splnené**
- Pripraviť Zborový deň – **splnené**
- Podieľať sa na založení evanjelického gymnázia, resp. ESŠ a pomôcť s propagáciou – **splnené**

- V rámci zahraničnej spolupráce pripraviť cestu do Holandska a obnoviť spoluprácu s kórejským misijným tímom na Slovensku – **splnené**
- Zorganizovať Radostný večer martinských evanjelikov – **splnené**
- Viac pôsobiť evanjelizačne najmä v rodinách a vyhľadávať stratených evanjelikov – **plní sa s veľkými ťažkosťami**

Hospodárske a organizačné:

- 1. nedeľu v mesiaci pripraviť mimoriadnu oferu, zbierku, uznesenie presbyterstva CZ – **splnené**
- Pokračovať v optimalizácii kúrenia – 3. etapa (ZS a byt kostolníka) – **odložené na rok 2014**
- Vypracovať zámer a zrealizovať výmenu výplne okenných otvorov a maľbu kostola (posudok krajského PU, výberové konanie, finančné krytie, projektová dokumentácia) – **splnené**
- Vytvoriť výbor pre zahraničnú spoluprácu – **splnené**

Uznesenia konventu TUS

- Seniorátny konvent (SK) vyzýva presbyterstvá CZ Turčianskeho seniorátu, aby sa vyjadrili k organizačnej štruktúre nášho seniorátu, či sú za rozdelenie, alebo ponechanie status quo – **splnené**

Uznesenia CZ ECAV Martin na rok 2014

Bohoslužobné:

- Vydať knihu kázni JBH
- Pripraviť Radostný večer martinských evanjelikov
- Pripraviť Zborový deň
- Podieľať na sa príprave celoslovenskej konferencie MOS v Martine
- Spolupracovať na príprave dištriktuálneho dňa v Martine
- Pripraviť pozvanie partnerského CZ v Hoogveene (NED)
- Intervenovať za obsadenie kaplánskeho miesta
- Hľadať vhodného kandidáta na pozíciu druhého farára a vytvoriť pracovnú nálpň
- Pripraviť misijnú cestu na Ukrajinu

Hospodárske a organizačné:

- Dokončiť sakristiu
- Dokončiť rekonštrukciu kúrenia na fare (3. etapa)
- Kumulovať zdroje a pripraviť podklady na rekonštrukciu strechy na fare

Na záver by som chcel opäť vysloviť úprimné poďakovanie svojim najbližším spolupracovníkom, presbyterom a dobrovoľníkom, bez ktorých si život v CZ nevieme predstaviť. Osobitné poďakovanie patrí milému bratovi dozorcovi Mgr. Danielovi Borcovanovi za jeho prácu, ústretovosť, pomoc a prezentáciu CZ a tiež vedeniam BŠ a EŠS. Sme Pánu Bohu vďační za všetko, čo nám dal počas minulého roka prežiť. Uvedomujeme si, že sme dostali omnoho viac, ako sme prosili alebo rozumeli. Nášmu Bohu nech je sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia až na veky vekov. Amen.

Prečítané a schválené na výročnom volebnom konvente 2. 3. 2014 na nedeľu predpôstu (Mäsoпустnú) – Quinquagesima v chráme Božom v Martine.

*Milan Kubík, zborový farár
Soli Deo Gloria!*

UDALOSTI V JANUÁRI, FEBRUÁRI A MARCI 2014

- ❑ 6. januára, na Zjavenie Krista Pána mudrcom, vystúpil náš zborový spevokol v evanjelickom kostole v Sučanoch. Domáci cirkevníci s vďačnosťou prijali vystúpenie spevokolu a obohatenie služieb Božích.
- ❑ Tiež 6. januára popoludní sa uskutočnil v našom kostole novoročný benefičný koncert spevokolu Cantica Collegium Musicum.
- ❑ Od 13. do 18. januára sme mali Aliančný modlitebný týždeň na tému „Mať iného ducha“, ktorý organizovala sestra kaplána Tatiana Beňuchová. Ukončili sme ho ekumenickým stretnutím 18. januára v Biblickej škole.
- ❑ 25. januára sme sa zúčastnili na ekumenických službách Božích v rímskokatolíckom kostole sv. Martina. Vystúpil domáci aj náš spevokol.
- ❑ 7. – 9. februára mali konfirmandi prvého a druhého ročníka víkendovku v Mošovciach. Zúčastnilo sa na nej 26 konfirmandov pod vedením Tatiány Beňuchovej, Evy Janotovej, Martina Uhrina a brata farára Milana Kubíka.
- ❑ 9. februára sme mali Nedelu diakonie, na ktorej sme poďakovali pracovníkom a dobrovoľníkom, ktorí sa starajú alebo navštevujú chorých a starých ľudí v nemocnici i v domácnostiach.
- ❑ 19. februára si vypočuli sestry z krúžku ručných prác prednášku pre seniorov „Bezpečná jeseň života“ o základných návykoch správania, ktoré majú napomôcť seniorom pri zvýšení ich vlastnej bezpečnosti. Prednášala Mgr. Janka Krchová, členka policajtného zboru v Martine.
- ❑ 2. marca sme mali v rámci hlavných služieb Božích Výročný zborový konvent, na ktorom sme verejným hlasovaním prijali Výročnú správu kňaza za rok 2013, Rozpočet na rok 2014 a Správu revíznej komisie o kontrole účtov za rok 2013. Tiež boli zvolení delegáti na seniorálny konvent, ktorý sa konal 29. marca v Cirkevnom zbore ECAV Martin-Záturečie.
- ❑ 9. marca sme na hlavných službách Božích predstavili knihu *Kazateľ Ján Bohdan Hroboň*. Poďakovali sme hlavným protagonistom knihy a tiež odznela kázeň brata farára Jána Bohdana Hroboňa v podaní M. Kubíka. Sme vďační za možnosť vydať túto knihu v náklade 750 kusov.
- ❑ 10. – 17. marca sa brat farár Milan Kubík a brat poddozorca Michal Valčo vykonali pracovnú cestu do USA na pozvanie partnerského cirkevného zboru vo Wancouri. O tejto ceste podali správu na zasadnutí zborového presbyterstva 1. apríla 2014.
- ❑ 28. marca sa v našom kostole konali slávnostné služby Božie pri príležitosti Medzinárodného dňa učiteľov pre celý Východný dištrikt ECAV na Slovensku. Kázal dôstojný brat biskup Slavomír Sabol, liturgoval školský kaplán a brat farár. Stretnutie bolo ukončené slávnostným obedom.
- ❑ V dňoch 29. marca – 10. apríla pätnásť bratia a sestry z Minnessoty pomáhali s prácami na našich budovách – Biblickej škole, evanjelickej základnej škole a gymnáziu.
- ❑ V sobotu 5. apríla sme mali brigádu spolu so Spojenou evanjelickou školou, Biblickou školou a našimi priateľmi z USA. Ďakujeme všetkým ochotným brigádnikom.
- ❑ V dňoch 7. – 11. apríla sme sa stretávali pri pôstnych modlitbách v zborovej sieni na fare.
- ❑ V dňoch 4. – 6. apríla bola v Martine celoslovenská konferencia Modlitebného spoločenstva. Náš cirkevný zbor pomohol s jej organizáciou. V nedeľu sa účastníci konferencie zúčastnili na našich službách Božích, na ktorých kázal brat farár Stanislav Kocka z Košíc. Ďakujeme všetkým, ktorí akokoľvek pomohli s úspešným priebehom konferencie.
- ❑ 11. apríla sa v našom cirkevnom zbore

UDALOSTI V JANUÁRI, FEBRUÁRI A MARCI 2014

- uskutočnilo seniorálne kolo Biblickej olympiády pre deti a mládež.
- ☐ V nedeľu 13. apríla sme mali zber šatstva pre neziskovú organizáciu Pomocný anjel. Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli do tejto zbierky.
 - ☐ Vo februári a marci sa skupinka našich bratov a sestier zúčastnila výletu na Katoťovú skalú, prechodu cez Malú Fatru, Martinské hole a Strečno – na chatu pod Suchým.
 - ☐ Stretnutia Turčianskej mládeže boli v Biblickej škole 28. februára a 11. apríla, ktoré organizovali vedúci mládeži zborov Turca, u nás Martin Uhrin.
 - ☐ V pôste sme mali ako každý rok pôstne večierne v Martine vo štvrtok a pre Dražkovec a Diakovú každú stredu.
 - ☐ Vo februári a marci prebehol zápis do Evanjelickej materskej školy, Evanjelickej základnej školy a prijímacie skúšky do Evanjelického bilingválneho gymnázia.

PRIPRAVILA KATARÍNA PLŽOVÁ

Program služieb Božích Cirkevného zboru ECAV v Martine cez veľkonočné sviatky

Zelený štvrtok

18.00 – večerné služby Božie s Večerou Pánovou

Veľký piatok

10.00 – služby Božie s čítaním Pašii, po SB Večera Pánova

17.00 – večerné služby Božie (bez Pašii) s Večerou Pánovou

Veľkonočná nedeľa

8.30 – služby Božie na Bystričke

8.30 – ranné služby Božie

10.00 – hlavné slávnostné služby Božie

Veľkonočný pondelok

10.00 – hlavné služby Božie

Hospodine, k Tebe sa utiekam, nech nikdy nie som zahanbený.

Zachráň ma svojou spravodlivosťou!

Nakloň ku mne svoje ucho! Čím skôr ma zachráň!

Buď mi opevnenou skalou, pevnosťou mojej spásy.

Veď ty si moja skala, moja pevnosť, pre svoje meno ma veď a sprevádzaj.

Vyveď ma z osídla, ktoré mi nastavili. Ty si predsa moja pevnosť.

Svojho ducha zverujem do tvojej ruky. Vykúpil si ma, Hospodine, verný Bože.

Smiem jasať a radovať sa z tvojej milosti.

Ja len Tebe dôverujem, Hospodine.

Hovorím: Ty si môj Boh. V Tvojej ruke je môj čas.

Milujte Hospodina, všetci jeho zbožní.

Hospodin chráni verných, no vrchovato odpláca povýšencom.

Všetci, čo očakávajú Hospodina, budú silní a nech je pevné vaše srdce.

KAZATEL' JÁN BOHDAN HROBOŇ

MĚL JSEM SLOVO TVÉ
ZA RADOST A POTĚŠENÍ
SRDCE SVĚHO

(JER 15, 16)

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,

Katarína Pížová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská, Hedwiga Tkáčová-Hennelová

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmst.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176